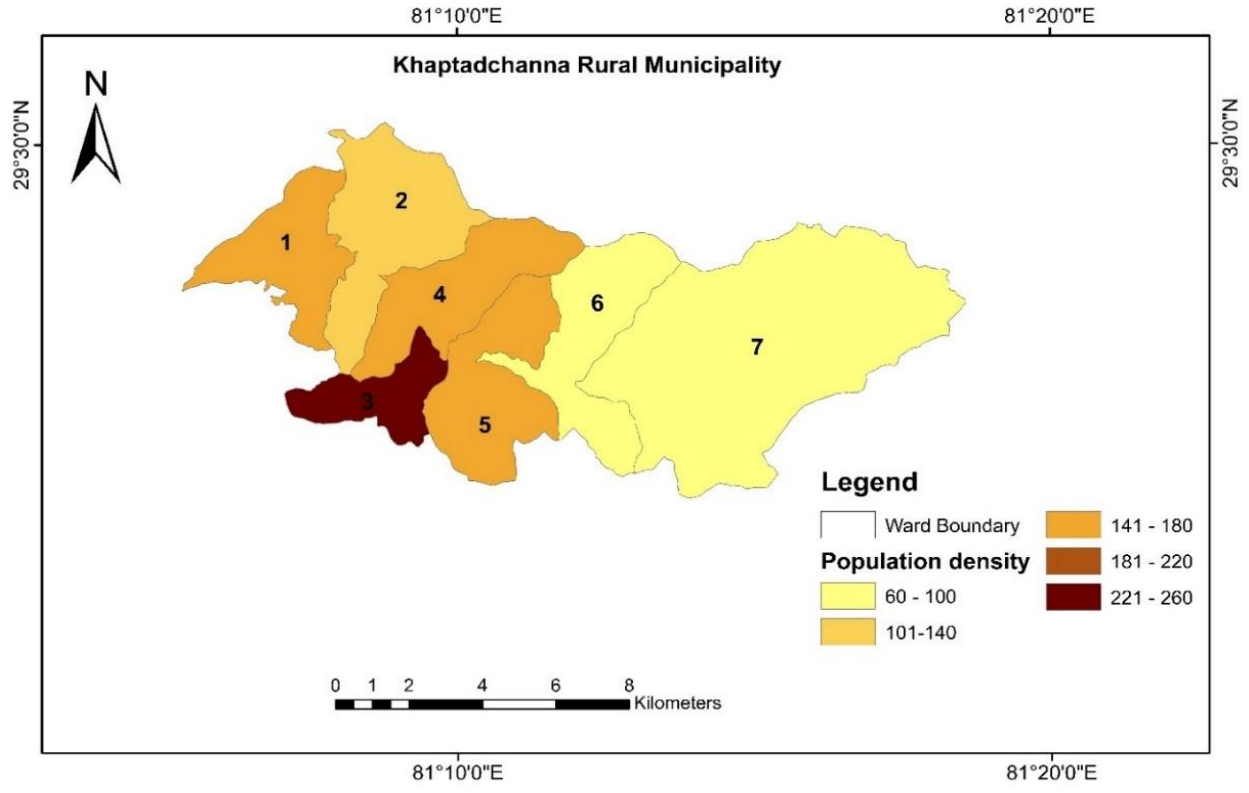

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना (Local Disaster and Climate Resilience Plan - LDCRP)

२०८१

क्षमता तथा स्रोत नक्शा.....

निर्माण निर्देशिका:	स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका, मस्यौदा, २०७४,
दस्तावेज:	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना—२०८१
सर्वाधिकार:	खप्तडछान्ना गाँउपालिका बझाङ्ग
समन्वय तथा सहकार्य:	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति
आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग:	युनिसेफ नेपाल नेपालगञ्ज(Unicef Nepal, Nepalgunj)

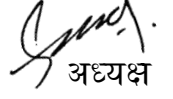
शुभकामना

नेपाल सरकारबाट जारी विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २०६६, मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी स्थानीयतहका सबै विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नको लागि स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना आवश्यक हुन्छ । दिगो विकास लक्ष्यले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य हासिल गर्न विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्नु अत्यावश्यक रहेको छ ।

खसडछान्ना गाँउपालिका विपद् जोखिमका दृष्टिकोणबाट उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेको छ । हालका दिनहरूमा विपद्का घटनाहरूमा तिब्र रूपमा पुनरावृत्ती भैरहेको छ । स्थानिय स्तरमा सम्भावित विपद् जोखिम पहिचान गरि सो अनुकूल पुर्वतयारी गरि सम्भावित विपद्का बेलामा हुनसक्ने क्षतिलाई न्युनीकरण गर्नका लागि आवश्यक प्रयास गर्नपर्ने टड्कारो आवश्यकता भैसकेको छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान अनुसार सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचन बाट हामी खसडछान्ना गाँउपालिका जनप्रतिनिधिका रूपमा निर्वाचित भएर आईरहदा हामीसँग जनताका थुप्रै अपेक्षाहरू थिए । हामी सँग ती अपेक्षाहरूलाई साकार पार्ने इच्छा शक्ति पनि छ । हामीले खसडछान्ना गाँउपालिकालाई समुन्नत तथा विपद् उत्थानशिल खसडछान्ना गाँउपालिकारूपमा विकासको नयाँ फराकिलो राजमार्गमा हिडाउने जिम्मा पाएका छौ ।

तसर्थ विपद् उच्चजोखिममा रहेको यस खसडछान्ना गाँउपालिका दिगो बिकासमा टेवा पुगाउनका लागि स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयार गरि कार्यान्वयन गर्नपर्ने आवश्यकता छ । साथै वास्तविक रूपमा विपद् पुर्वतयारी तथा व्यवस्थापन गर्ने विषयमा ज्ञान, सिप र क्षमतामा विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । विपद् पछिको कार्यमा मात्र केन्द्रित हुनु मात्र नभई विपद् व्यवस्थापनका तिनवटा चरणहरूलाई केन्द्रित गरि गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरूलाई अगाडी बढाउनु पर्ने नितान्त आवश्यक रहेको हुँदा यो स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयार गरिएको छ । यस योजना तयारीका क्रममा आवश्यक सहयोग, सल्लाह तथा नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्नुहुने खसडछान्ना गाँउपालिका उपध्यक्ष ७ वटै वडा अध्यक्षहरू, लगायत सम्पूर्ण कार्यपालिका सदस्यहरू, वडा सदस्यहरू लगायत यस खसडछान्ना गाँउपालिका प्रमुख प्रशाकिय अधिकृत, विपद् व्यवस्थापन शाखा प्रमुख, योजना शाखा प्रमुख लगायत सबै कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस खसडछान्ना गाँउपालिकाको

स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयारीका क्रममा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनु हुने , यिनसेफ नेपाल नेपालगञ्ज, लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै योजना तयारीका क्रममा निरन्तर अथक प्रयास गर्नु हुने सवैलाई विशेष धन्वाद प्रदान गर्दछु ।

अध्यक्ष

खसडछान्ना गाँउपालिका

शुभकामना

नेपाल सरकारबाट जारी विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २०६६, मा व्यवस्था भएबमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन लाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी स्थानीयतहका सबै विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नको लागि स्थानीयविपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना आवश्यक हुन्छ । दिगो विकास लक्ष्यले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य हासिल गर्न विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई मुलप्रवाहीकरण गर्नु अत्यावश्यक रहेको छ । स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानसिल योजना तर्जुमा निर्देशिका— २०७४, २०६४ले स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने र प्रभावितहरूलाई राहत वितरण गर्दा स्थानीय उद्धार समिति मार्फत गर्ने र प्राथमिक उपचार सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था गरेको छ । यो योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनले खसडछान्ना गाँउपालिकाका लाई विपद्बाट उत्थानशील समाजको रूपमा स्थापित गर्ने लक्ष्यमा सहायक सिद्ध हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

खसडछान्ना गाँउपालिकाका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गर्न ईच्छुक रहेको जानकारी गराउँदछु । यसै कुरालाई हृदयंगमन गरी खसडछान्ना गाँउपालिकाकाका विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनीति तयार गरी यस पालिकाको विपद्को क्षेत्रमा सरकारी तथा गैर सरकारी प्रयासलाई एकिकृत गर्ने उदेश्य यस योजनाले लिएको छ ।

अन्त्यमा, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको दस्तावेज निर्माणमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण सहयोगी हातहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

विष्णु कुमार थापा
उपाध्यक्ष
खसडछान्ना गाँउपालिका

शुभकामना

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानसिल योजना तर्जुमा निर्देशिका—२०७४, राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा २०७५, विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६, अनुरूप निर्माण भएको यो योजना खसडछान्ना गाँउपालिकाका र स्थानीय समुदायको साझा सम्पति हो । यो योजनाले स्थानीय तहको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका निर्दिष्ट गरेका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न सहयोगी हुनेछ । खसडछान्ना गाँउपालिकाका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गर्न ईच्छुक रहेको जानकारी गराउँदछु ।

अन्तमा, यो विपद् तथा जलवायु उत्थानील योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सूचना संकलन तथा अन्य विविध सहयोग गर्नुहुने स्थानीय विपद् तथा जोखिम उत्थानशील समितिका सदस्यहरू, यस कार्यका लागि प्राथमिकता दिनुहुने खसडछान्ना गाँउपालिकाका अध्यक्ष, उप अध्यक्ष, वडा अध्यक्ष र जनप्रतिनिधिज्यूहरू र यस कार्यलाई महत्व दिई आर्थिक तथा प्राविधिक रूपमा सहयोग पुऱ्याउने , यिनसेफ नेपाल नेपालगञ्ज, लाई धन्यवाद दिदै रणनीति अनुसारको यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयन प्रक्रियामा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न प्रतिवद् छु । साथै यस पालिकाका स्थानीय जनता, जनप्रतिनिधिज्यूहरू, राजनीतिकदलहरू तथा अन्य सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरूलाई यो योजनाको सफल कार्यान्वयनमा पनि उत्तिकै साथ सहयोग र समन्वयका लागि सबैसंग अनुरोध गर्दै स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।

बीर बहादुर नेपाली

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

खसडछान्ना गाँउपालिका

विषय सूची

विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी केहि शब्दावलीहरु.....	10
विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली.....	11
कार्यकारी सारांश.....	13
खण्ड - १: प्रारम्भिक परिचय.....	14
१.१.१. पृष्ठभुमी.....	14
१.१.२. स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको परिचय र उद्देश्य.....	15
१.१.३. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व.....	16
१.१.४. योजनाका सीमा.....	16
१.१.५. योजना निर्माण प्रक्रिया विधि.....	17
१.१.७. योजना कार्यान्वयन रणनीति:.....	19
१.१.७. योजनाको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन.....	19
१.२.१. खसडछान्ना गाँउपालिकाको सामान्य परिचय.....	20
१.२.१.१. आर्थिक तथा सामाजिक पक्ष.....	21
१.२.१.२. राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन.....	22
१.२.१.३. आवासको स्थिति:.....	22
१.२.१.४. जलवायु.....	22
१.२.१.५. भू-उपयोग.....	23
१.२.१.६. धार्मिक तथा एतिहासिक स्थानहरु.....	23
१.२.१.७. साँस्कृतिक पक्षहरु.....	24
१.२.१.८. वस्ती सम्बन्धी विवरण.....	24
१.२.१.९. जनसाङ्ख्यिकी.....	25
१.२.१.१०. महिला तथा बालबालिकाको विकासको स्थिति.....	27
१.२.१.११. जातजाति.....	28
१.२.१.१२. अपागंताको आधारमा जनसंख्या.....	29
खण्ड २ - प्रकोप, संकटासन्नता, क्षमता तथा जोखिम विश्लेषण.....	30
२.१. जोखिम विश्लेषण.....	30
२.१.१. भूकम्पिय जोखिम विश्लेषण.....	34

२.१.२. बाढी जोखिम विश्लेषण.....	35
२.१.३. हावाहरीको जोखिम.....	35
२.१.४. पहिरोको जोखिम विश्लेषण.....	35
२.१.५. वन्यजन्तुबाट क्षतिको जोखिम.....	35
२.१.६. अन्य प्रकोपहरूको जोखिम.....	35
२.२. प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण.....	36
२.३. प्रकोप नक्सांकन.....	39
२.४. विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा.....	52
२.५. प्रकोप, मौसमी र बालीपात्रो विश्लेषण.....	67
२.५.१. प्रकोप पात्रो.....	67
२.५.२. मौसमी पात्रो.....	68
२.६. पालिकामा रहेका स्रोत तथा क्षमताको विश्लेषण.....	69
२.६.१. सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघसंस्थाहरूको विवरण.....	69
२.७ स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच.....	76
खण्ड ३- दिर्घकालिन सोच तथा नीति.....	101
३.१ दिर्घकालिन सोच.....	101
३.१ परिकल्पना:.....	101
३.२ ध्यय:.....	102
३.३ लक्ष्य:.....	102
३.४ उद्देश्यहरू:.....	102
३.५ नीति तथा रणनीतिहरू:.....	103
खण्ड — ४- स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना.....	104
४.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्व तयारी, रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनका योजनाहरू.....	104
४.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय:.....	104
४.१.२ जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि ः.....	104
४.१.३ जोखिम न्यूनीकरण ः.....	109
४.१.४ आपत्कालीन पूर्व तयारी ः.....	111
४.२ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ४५ दिन सम्म).....	113

४.३ विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्तगत पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरू सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)	115
४.४ गाँउपालिका भित्र रहेका वडाअनुसार योजनाको विवरण.....	117
खण्ड —५ ः स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको समायोजन, कार्यान्वयन तथा अनुगमन ।	122
५.१ योजना प्रक्रियामा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्ययोजनाको समायोजन	122
५.२ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको कार्यान्वयन	123
५.३ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रगति र मुल्याङ्कन	124
खण्ड —६ वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना	126
६.१ पृष्ठभूमि.....	126
६.२ उद्देश्य	126
६.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन.....	127
६.४ फिल्ड अवलोकन तथा वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना.....	127
खण्ड ७ अनुसूचीहरू.....	128
अनुसूची १ विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिका सदस्यहरूको नामावली	128
अनुसूची २ योजना तर्जुमा समन्वय समितिका सदस्यहरूको नामावली	129
अनुसूची ३ लैंगिक तथा सामाजिक कार्यदलका सदस्यहरूको नामावली	131
अनुसूची ४ खोज तथा उद्धार कार्यदलका सदस्यहरूको नामावली.....	131
अनुसूची ५ प्राथमिक उपचार कार्यदल सदस्यहरूको नामावली	132
अनुसूची ६ पुर्व चेतावनी प्रणालि कार्यदलका सदस्यहरूको नामावली.....	132
अनुसूची ७ मुख्य सरोकारवालाहरूको नामावली.....	132
अनुसूची ८ विपद् प्रारम्भिक दुरत लेखाजोखा फाराम.....	135
अनुसूची ९ फिल्ड अवलोकन — वातावरणीय विश्लेषण रुजुसूची.....	142
अनुसूची १० वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना.....	142
सन्दर्भ सामग्रीहरू	144
सहयोगी साझेदार संस्थाहरू.....	145

विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी केहि शब्दावलीहरु

प्रकोप(Hazard)	एक प्रक्रिया, दृश्य, मानव क्रियाकलाप वा परिस्थिति जसले जनधनको नोक्सानी, घाइते हुने सम्भावना वा अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धी असरहरू, सम्पत्तीमा क्षति साथै आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय अवरोध ल्याउन सक्छ ।
विपद् (Disaster)	विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपत्कालिन अवस्था सिर्जना भई जन वा धनको क्षतिको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैरप्राकृतिक विपद् सम्भन्नु पर्दछ ।
संकटासन्नता (Vulnerability)	तुलनात्मक रूपमा कम क्षमता भएका त्यस्तो व्यक्ति वा सामाजिक समूह जो सङ्ग सम्भावित प्रकोपको सामना, रोकथाम गर्न र पुनस्थापित हुन कुनै स्रोत साधन र उपाय हुदैन भने त्यसलाई संकटासन्नता भनिन्छ । वा संकटासन्नता भन्नाले खतरामा भएका हुनसक्ने जोखीमका तत्वहरू वा जोखीमको अवस्थामा रहेका व्यक्तिहरु भन्ने बुझिन्छ ।
सम्मुखता(Exposure)	प्रकोपबाट विपद् उत्पन्न हुन सक्ने क्षेत्रतर्फ उन्मुख रहेका मानिस, सम्पत्ति, प्रणाली वा अन्य तत्वहरूको उपस्थितिलाई नै सम्मुखता भनिन्छ । ती तत्वहरू प्रकोपको सम्मुख हुन्छन् र प्रकोपबाट उत्पन्न हुन सक्ने विपद्बाट प्रभावित हुन सक्दछन् ।
क्षमता(Capacity)	संस्था, समुदाय वा समाज संग उपलब्ध भएको सबै प्रकारका बलिया पक्षहरू, विशेषताहरु, श्रोतहरूको समग्र पक्ष जसले विपद्को जोखिम कम गर्न, व्यवस्थापन गर्न र उत्थानशिलता बलियो बनाउँछ ।
विपद् जोखिम(Disaster Risk)	कुनै निश्चित समयमा प्रकोप, सम्मुखता, संकटासन्नता र क्षमताको अन्तरक्रियाबाट समुदाय अवस्था समाजमा मृत्यु हुन सक्ने, घाइते हुन सक्ने र सम्पत्तीको क्षतिहुन सक्ने संभावित अवस्था ।
रोकथाम (निवारण) (Prevention)	अहिले अवस्थित रहेको जोखिम र नयां विपद्को जोखिम हुन नदिने क्रियाकलापहरु र उपायहरु ।
अल्पीकरण (Mitigation)	विपद्मा पर्नु भन्दा पहिले विपद्को असर वा प्रभावलाई कम वा न्यून गर्नका लागि संचालन गरीने कार्य वा उपायहरुलाई अल्पीकरण भनिन्छ । यस अनर्तगत संरचनात्मक र गैर संरचनात्मक अल्पीकरणका कार्य वा उपायहरु पर्दछन ।
अनुकूलन(Adaptation)	जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरू सँग घुलमिल हुनसक्ने गरी अर्थपूर्ण वातावरण सिर्जना गर्न गरिने कार्यहरु ।
विपद् प्रतिकार्य (Response)	विपद्को घटना घटना साथ तत्कालै गरिने खोज, उद्धार एवम राहात सँग सम्बन्धित कार्य सम्भन्नुपर्छ र सो शब्दले विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारीलाई समेत जनाउँछ ।
पूर्वतयारी (Preparedness)	सम्भावित वा हालको प्रकोप घटना अथवा प्रकोप अवस्थाका असरहरूको प्रभावकारी ढंगले पूर्वानुमान गर्न सक्ने, प्रतिकार्य गर्नसक्ने र त्यसबाट पुनर्लाभ लिन सक्ने सरकारी निकाय,

	प्रति कार्य तथा पुनर्लाभमा काम गर्ने संस्था, समुदाय र स्वयंसेवक व्यक्तिहरूद्वारा विकसित ज्ञान तथा क्षमता ।
विपद् पुनर्लाभ (Disaster Recovery)	विपद्को घटनापछि गरिने पुनर्निर्माण एवम् पुनर्स्थापनासँग सम्बन्धित कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
उत्थानशील(Resilience)	“उत्थानशीलता” भन्नाले प्रकोप सम्मुखतामा रहेका प्रणाली, समुदाय वा समाजमा अन्तर्निहित क्षमता जसले प्रकोपका असरहरूलाई समयमा नै प्रभावकारी ढंगले प्रतिरोध, शमन वा समायोजन गर्नुका साथै पूर्वास्थामा फर्कन सामर्थ्य गराउँछ । यस अन्तर्गत आधारभूत संरचनावा सेवा-प्रणालीको संरक्षण एवं पुनर्स्थापना लगायत पर्दछन् ।
विपद् खोज तथा उद्धार समूह	विपद्को अवस्थामा खोजी तथा उद्धार गर्न क्रियाशील वा विपद् व्यवस्थापनको लागि परिचालन गर्न तयार गरिएको विशिष्टीकृत खोज तथा उद्धार समूह सम्भन्नुपर्छ र सो शब्दले मानवीय सहायताकर्मीलाई समेत जनाउँछ ।
विपद् जोखिमन्यूनीकरण	विपद् पूर्व गरिने जोखिमको विश्लेषण तथा मुल्याङ्कन, विपद् रोकथाम वा विपद्बाट हुने क्षतिको न्यूनीकरण तथा विकासका कार्यमा विपद् जोखिमलाई कम गर्ने सम्बन्धी कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
विपद् व्यवस्थापन:	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पुनर्लाभसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण क्रियाकलाप सम्भन्नु पर्छ ।

विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली

नेपाली शब्द	अङ्ग्रेजी शब्द
भवन निर्माण संहिता	Building Code
क्षमता	Capacity
क्षमता विकास	Capacity Building
जलवायु परिवर्तन	Climate Change
आपत्कालीन	Emergency
सामना क्षमता	Coping Capacity
विपद्	Disaster
विपद् जोखिम	Disaster Risk
विपद् व्यवस्थापन	Disaster Management

विपद् जोखिम व्यवस्थापन	Disaster Risk Management
पूर्वचेतावनी प्रणाली	Early Warning System
वातावरणीय ह्रास	Environmental Degradation
सम्मुखता	Exposure
पूर्वानुमान	Forecast
भौगर्भिक प्रकोप	Geological Hazard
प्रकोप	Hazard
पूर्वतयारी	Preparedness
रोकथाम	Prevention
पुनर्लाभ	Recovery
उत्थानशील	Resilience
प्रतिकार्य	Response
प्रबलीकरण	Retrofitting
जोखिम	Risk
जोखिम विश्लेषण	Risk Assessment
जोखिम व्यवस्थापन	Risk Management
जोखिम स्थानान्तरण	Risk Transfer
सङ्कटासन्न/सङ्कटासन्नता	Vulnerable/Vulnerability
प्रारम्भिक द्रुत लेखा-जोखा	Initial Rapid Assessment (IRA)

कार्यकारी सारांश

नेपाल बाढी, पहिरो, भूकम्प, महामारी, आगलागी, हावाहुरी, चट्याङ्ग, असिना, लू, शीतलहर, खडेरी, हिमताल विस्फोट तथा हिमपहिरोको उच्च जोखिममा रहेको मलुक हो । जलवायु जन्य परिवर्तनका कारण पर्ने प्रतिकूल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । विश्व मानचित्रमा नेपाल भूकम्पीय जोखिमको हिसावले ११ औं जोखिम, बाढी पहिरोको हिसावले ३० औं जोखिम र जलवायु परिवर्तनको जोखिमको हिसावले नेपाल विश्वमा चौथो जोखिममा पर्दछ । कैलाली जिल्ला पनि यस्ता खालका जोखिमहरु बाट अछुतो रहन सकेको छैन । बझाङ्ग जिल्लाको खप्तडछान्ना गाँउपालिकामा पनि भूकम्प, पहिरो , बाढी ,आगलागी, महामारी, हावाहुरी, चट्याङ्ग, खडेरी, जंगली जनावर तथा जलवायु परिवर्तन जस्ता प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६” विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८ तथा यसको परिमार्जन मस्यौदा निर्देशिका २०७४ मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी, रोकथाम, अल्पिकरण, प्रतिकार्य, पुनस्थापन र पुर्निर्माण तथा अनुकुलनको कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ । विपद् उत्थानशील समाज निर्माणका लागि विकास योजनामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताको सवाललाई एकीकृत रूपमा मूलप्रवाहीकरण गर्न जिम्मेवार निकायले पहल लिन आवश्यक देखिन्छ । यस सन्दर्भमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता लाई केन्द्र देखि स्थानीय तह सम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलपत्राहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थतालाई आत्मसात गरी दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग, समुदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुने गरी स्थानीय श्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम परिचालन गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो । यस प्रक्रियालाई सहभागिता मूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूलभावना तथा मर्मलाई आत्मसात गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ परिच्छेद ७, दफा १७ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा १(न) ले दिइएको अधिकार प्रयोग गरी समावेशी र जलवायु उत्थानशीलताका विषयहरु समेत समावेश गर्दै खप्तडछान्ना गाँउपालिकामा विपद् शाखा, युनिसेफ नेपाल नेपालगञ्ज, आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना, २०८१ निर्माण गरी कको कार्यपालिकाको बैठकले अनुमोदन गरेको मिति देखी लागु हुने छ ।

खण्ड - १: प्रारम्भिक परिचय

१.१.१. पृष्ठभूमि

नेपाल विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपहरूबाट प्रभावित छ । ८० प्रतिशत भन्दा बढी जनसंख्या बाढी, पहिरो, हावाहुरी, असिना, आगलागी, भूकम्प र हिमताल विष्फोटन जस्ता प्रकोपहरूको जोखिममा छन् । नेपाल विश्वमा २० औं विपद् संकटासन्न राष्ट्र भित्र पर्दछ । भौगर्भिक रूपले उच्च जोखिममा रहेको कारण जुनसुकै बेला जान सक्ने प्रलयकारी भूकम्पको समेत उच्च जोखिममा रहेको छ । विश्वव्यापी रूपमा भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिले नेपाल ११ औं तथा जलवायु परिवर्तनका जोखिमको दृष्टिले चौथो स्थानमा रहेको छ ।

मानविय क्रियाकलापका कारण वातावरणमा आएको परिवर्तनले विश्वलाई नै चुनौती दिएको छ । अत्याधिक मात्रामा उत्पादन भएको कार्बन तथा अन्य ग्यासका कारण बढ्दै गएको पृथ्वीको तापक्रमका कारण विभिन्न परिवर्तनहरू देखा परेको छ । नेपाल जस्तो मूलक यस परिवर्तनको मारमा छ, जहाँ प्रत्यक्ष रूपमा स्वास्थ्य, खानेपानी, जिविकोपार्जन जस्ता क्षेत्रहरूमा यसको गंभिर असर बढ्दै गएको छ भने विभिन्न प्रकारका विपद्हरूको जोखिममा वृद्धि भएको छ । वन विनास, आगलागी तथा डडेलो, अब्यवस्थित भौतिक निर्माणका कारण प्राकृतिक स्रोतको दोहन, प्लाष्टिक जन्य कृषिमा सामग्रीको प्रयोग, रासायनिक तथा विषाधीहरूको प्रयोग, सरसफाई अभाव, पानीको स्रोतहरूमा आएको कमी, वर्षा तथा मौसममा आएको फरकपना जस्ता समस्याले समुदायलाई थप संकटासन्नतामा पारेको छ । यसर्थ उल्लेखित समस्याको न्यूनीकरण तथा अनुकूलनको अवलम्बन अपरिहार्य रहेको छ ।

खसडछान्ना गाँउपालिका पनि विभिन्न बहुप्रकोपको जोखिममा रहेको एक पालिका तथा रूपमा रहेको छ । यस खसडछान्ना गाँउपालिका बाढी पहिरो, भूकम्प, आगलागी, स्वास्थ्य समस्या (झाडापखला, फलु, छालारोग, आँखा संक्रमण र प्रजनन स्वास्थ्य समस्या), विद्युत करेन्ट, सर्पदंश, सवारी दुर्घटना, हावाहुरी, चट्याङ्ग, खडेरी, , जंगली जनावर र जलवायु परिवर्तनको प्रभाव जस्ता प्रकोपहरूको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत "विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०७५" विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८ तथा यसको परिमार्जन मसौदा निर्देशिका २०७४ र खसडछान्ना गाँउपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०८१ मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी, रोकथाम, अल्पिकरण, प्रतिकार्य, पुनस्थापन र पुर्ननिर्माण तथा अनुकूलनको कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ । विपद् उत्थानशील समाज निर्माणका लागि विकास

योजनामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताको सवाललाई एकीकृत रूपमा मूलप्रवाहीकरण गर्न जिम्मेवार निकायले पहल लिन आवश्यक भइसकेको छ ।

यस सन्दर्भमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलतालाई केन्द्र देखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलपत्राहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थतालाई आत्मसात गरी दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग, समुदाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुने गरी स्थानीय श्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम् परिचालन गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो । यस योजना निर्माण प्रक्रियालाई सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूल भावना तथा मर्मलाई आत्मसात गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ परिच्छेद ७, दफा १७ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा १(न) ले दिइएको अधिकार प्रयोग गरी समावेशी र जलवायु उत्थानशीलताका विषयहरू समेत समावेश गर्दै खसडछान्ना गाँउपालिकामा र UNICEF नेपालको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा यस स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना, २०८१ निर्माण गरी लागु गरिएको छ ।

१.१.२. स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको परिचय र उद्देश्य

पालिकाका सम्भावित विपद् तथा जलवायुजन्य परिवर्तनको जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्व तयारीका कार्य गर्न, विपद्को प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न र विपद् पश्चात् पुनःस्थापन तथा पुनर्निर्माणका लागि दिशानिर्देश गर्न योजनाबद्ध कार्यक्रम तर्जुमा गरी, कार्यजिम्मेवारी तथा बजेटसहितको ढाँचा प्रस्तुत गर्नु नै यस स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको मुख्य उद्देश्य हो, जसले खसडछान्ना गाँउपालिका भित्रका स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवालाको प्रत्यक्ष, समावेशी, र सक्रिय सहभागिताको प्रत्याभूति गरी विपद् व्यवस्थापन चक्र अनुसारका कार्य गर्नेछ ।

खसडछान्ना गाँउपालिका भित्रका स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवालाको प्रत्यक्ष, समावेशी, र सक्रिय सहभागिताको सुनिश्चित गर्ने । खसडछान्ना गाँउपालिका भित्र विपद् तथा जलवायु परिवर्तनद्वारा मानवीय, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा प्राकृतिक श्रोतमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरण गर्ने । खसडछान्ना गाँउपालिकामा समावेशी र सहभागीतामूलक विधिको प्रयोग मार्फत् समुदायमा रहेको सङ्कटासन्नताको पहिचान, स्तरीकरण तथा क्षमता विश्लेषण गर्दै जोखिम न्यूनीकरण, पूर्व तयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभका कार्यहरू गर्न तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि स्थानीय श्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम् परिचालनमा विपद् पूर्व तयारी र जोखिम न्यूनीकरणहरूको गतिविधिहरू संचालन गर्ने आवश्यकता अनुसार विकास प्रक्रियामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलतालाई मूलप्रवाहीकरण गर्दै विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पछि गर्नु पर्ने कार्यलाई प्राथमिकीकरण आधारमा संचालन गर्ने । विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रमलार्थ स्थानीय तहमा नै संस्थागत गरी आत्मनिर्भर बनाउन र स्थानीय समुदायको साझेदारीमा वृद्धि गर्ने । खसडछान्ना गाँउपालिकाका समुदायहरूलाई विपद् जोखिमबारे ज्ञानको अभिवृद्धि गरी विपद्को समयमा अति संकटासन्न समुदाय तथा

परिवारहरूलाई पर्ने असरहरूलाई कम गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सामुदायिक तहको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने तथा बाह्य स्रोतको माध्यमबाट स्थानिय स तहमा पूर्वतयारी, जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरूको कार्यान्वयन जोड दिने ।

१.१.३. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

भौतिक, सामाजिक र धारणागत संकटासन्नताको करक तत्वका कारण भुकम्प, पहिरो बाढी, आगलागी, खडेरी, सर्पदंश, जंगली जनावर समस्या, सडक दुर्घटना, हावाहुरी तथा स्वास्थ्य समस्याबाट समुदायहरू थप जोखिममा रहेका छन्। आवस, स्वच्छ खानेपानी, खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य तथा सरसफाइका सुविधाहरू, शिक्षा र संरक्षण जस्ता सेवाको सिमितता तथा उपयुक्त व्यवस्थापनको अभावले विपद् प्रभावित समुदायहरूको मुख्य समस्याहरू रहने गरेको छ । भने प्रभावित परिवारहरूसँग त्यसको सामना गर्ने क्षमता समेत निकै कमजोर रहेको हुन्छ । तसर्थ यस्ता समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न स्थानिय प्रकोप, क्षमता र संकटासन्नताको पहिचान र आन्तरिक तथा बाह्य क्षमता वा स्रोत माध्यमबाट समुदायलाई सशक्तीकरण गर्ने र प्रभावकारी समन्वयको संयन्त्र बनाउने निर्णय गर्नु अत्यन्त जरूरी छ ।

विपद्को अवस्थामा प्रभावकारी मानवीय सहायता उपलब्ध गराउन तथा सम्भावित विपद्को जोखिम कम गर्नका लागि विपद् जोखिम न्युनीकरण योजना आवश्यक पर्दछ । विशेष गरी मानवीय सहायता शुनिश्चित गराउन, विपद् जोखिम न्युनीकरणमा समुदायको सहभागितामा सहयोग गर्न, सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा कायम राखी प्रतिकार्यमा प्रभावितहरूको समान पहुँच शुनिश्चित गर्न र विपद् पश्चात प्रभावितहरूको उचित व्यवस्थापन गर्न, यस योजनाले मार्गनिर्देश गर्नेछ । त्यसका साथै स्थानिय तहलाई श्रोतको सहि पहिचान तथा परिचालन गर्न जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउन पनि यस योजनाले सहयोग गर्नेछ । यसै आवश्यकतालाई महशुस गर्दै यस खसडछान्ना गाँउपालिकामा विपद्बाट हुने क्षतिलाई कम गर्न तथा विपद् पछिको मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउन पूर्वतयारी दस्तावेजका रूपमा यो विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल योजना तयार पारिएको हो ।

१.१.४. योजनाका सीमा

युनिसेफको सहयोगमा खसडछान्ना गाँउपालिकाको विपद् व्यवस्थापन समितीका संयोजक तथा सदस्यहरू, योजना निर्माणको लागि यस खसडछान्ना गाँउपालिकामा गठन भएको योजना निर्माण समितिका संयोजक तथा सबै सदस्यहरू, विपद् सम्पर्क व्यक्ति सामाजिक संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरू, महिला, शिक्षकहरू विध्यार्थीहरू लगायत सम्पूर्ण क्षेत्रको सहभागिता संकटासन्नता तथा क्षमताको पहिचान तथा विश्लेषण

(Vulnerability and Capacity Assessment) विभिन्न औजारहरूको प्रयोग गरीएको छ । पालिकाको विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्दा पुर्ण रूपमा सहभागितामूलक प्रकृयाका माध्यमबाट गरिएको छ । योजना कार्यान्वयनमा पालिकाको विकास योजनासँग एकिकृत गरि कार्यान्वयनलाई शुनिश्चित गरिनेछ ।

यस योजना तर्जुमा गर्दा निम्न नीति, निर्देशिका तथा ऐन का सीमाहरूमा रहेर गरिएको छ ।

सुचना संकलनलाई तथ्य परक र सहि सुचनाका लागि विभिन्न सुचना संकलनका औजारहरूको प्रयोग, परिक्षण, पूनरावलोकन तथा पून परिक्षण गरिएको छ । समुदायमा लक्ष्यीत समूह छलफल, मुख्य सुचना दाताहरूको अन्तर्वाता, सरोकारवाला संघ संस्थाहरू सँगको अन्तरक्रिया गरिएको छ । जसले पालिका स्तरका सामूहिक जोखिम तथा क्षमताहरू यस योजनाले समेट्ने हुँदा स्थानिय टोल तथा गाँऊ स्तरिय सुचनाहरू समेत समेटिएको छ ।

जोखिम तथा क्षमताको अवस्थाले हुन सक्ने सम्भावित विपद्का घटनाहरूको आंकलन तथा संकटासनन समुदायको जोखिमको अवस्थालाई चित्रण गरेको छ । क्षेत्रगत समस्या विश्लेषका लागी सोहि अनुसारको क्षेत्रगत समस्या पहिचानका विधि तथा औजारहरूको प्रयोग वान्छनिय देखिन्छ ।

विपद् जोखिम व्यवस्थापनको योजना अन्तरगत बनाएका गतिविधीहरूको कार्यान्वयनका लागि छुट्टै बजेट व्यवस्थापन नभएका कारण सम्बन्धित स्थानिय तहका सुरक्षा निकायहरू , जिल्ला समन्वय समिति तथा दातृ संस्थाहरूबाट समेत सहयोग मिल्ने आशा गरिएको छ ।

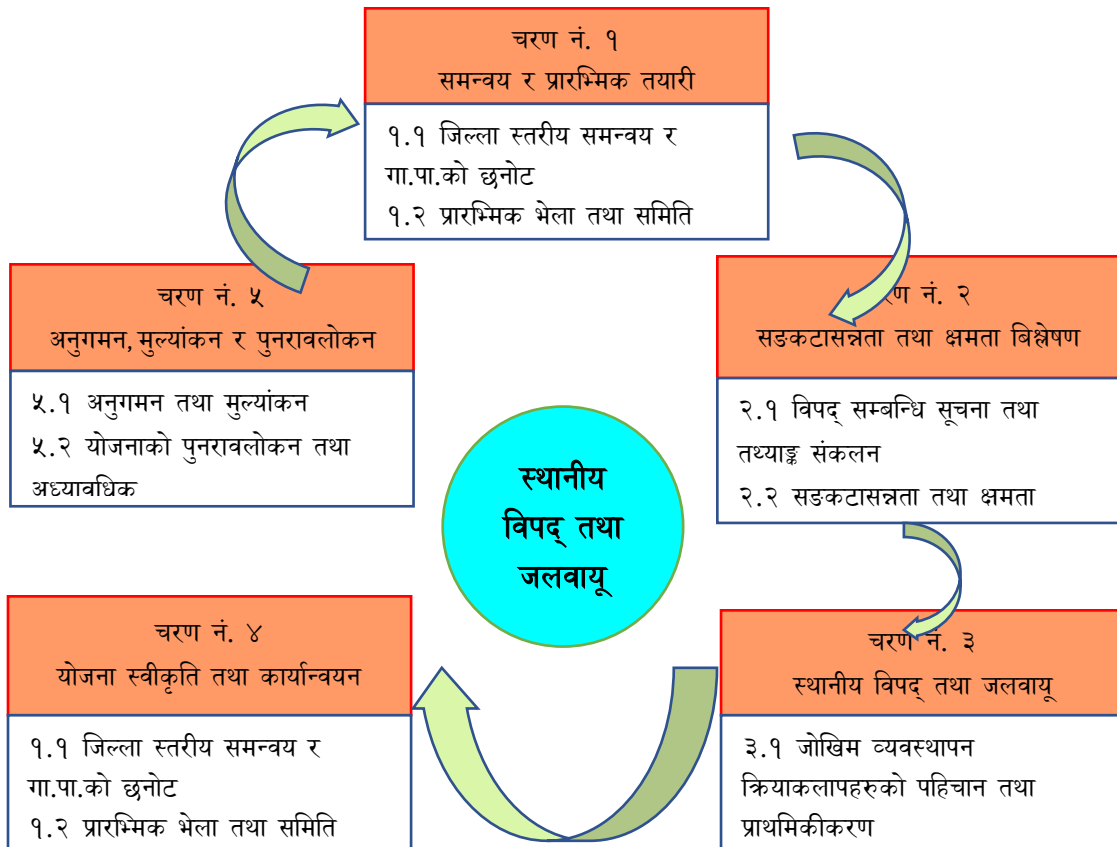
योजना निर्माण गर्दा यस पालिकामा ३५० जानको प्रत्यक्ष उपस्थीतमा र १५० जनाको अप्रतक्षरूपमा मुख्य सुचना दाताको रूपमा गरी जम्मा ५०० जनाको सहभागीता रहेको थियो । दुइ पटक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी र ७ पटक विभिन्न क्षेत्रगत समुह सगँ बैठक, तालिम तथा अन्तरक्रिया र संकटासन्नता तथा क्षमता लखाजोखाको औजारको प्रयोग, लक्ष्यीत समूह छलफल गरिएको र उक्त कार्यशाला बाट आएका राय सुझाव,पालिकामा भएको तथ्याङ्क, सामाजिक स्रोत नक्साङ्कन तथा पालिकाका ७ वटै वडाहरू र २ दिने विध्यालयका विध्यार्थीहरूका लागी गरिएको संकटासन्नता तथा क्षमताको आंकलन (भिसीए) प्रतिवेदनलाई समेत आधार मानी तयार गरिएको छ ।

१.१.५.योजना निर्माण प्रक्रिया विधि

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा निर्देशिकाले निर्देशित गरे अनुसारका ५ वटा चरणलाई क्रमानुसार मध्येजनर गरी यो योजना निर्माण प्रक्रिया सम्पन्न गरिएको छ । योजना निर्माण

प्रक्रिया अनुसार तह १, २ र ३ लाई पूर्ण रूपमा यस योजनाले समेटेको छ भने तह ४ र ५ का लागि निर्देशित मार्ग प्रशस्त गरेको छ, जहाँ पालिकाले प्रक्रिया अगाडी बढाउनुपर्ने हुन्छ ।

यस योजना निर्माण क्रममा नियमित पालिका सँगको बैठक तथा अन्तरक्रिया, योजना उपसमितिको सहभागिता र सहयोग, वडा विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक र अन्तरक्रिया, संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण तालिम प्राप्त ब्यक्तित्वहरुको परिचालन र सुचना संकलन, वडा तथा समुदायमा गरिएको लक्ष्यीत वर्ग छक्लफल, पालिका स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति सँग गरिएको कार्याशाला सुचना माथीको पृष्ठपोषण र प्रथम तथा द्वितिय नमूना योजना खाँका प्राप्त पृष्ठपोषणहरु यस योजना निर्माणमा अपनाईएको प्रक्रियाहरु हुन् । योजना तर्जुमा गर्दा खसडछान्ना गाँउपालिकाको सबै क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी सबै सरोकारवालाको सहभागितालाई सुनिश्चित गरिएको छ । विगतका वर्षहरुको विपद्को अवस्थाहरुको बारेमा विश्लेषण गरीएको छ । पालिकाको सामाजिक आर्थिक तथा धार्मिक अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ । पालिकाको सम्पूर्ण वडाहरुको प्रतिनिधित्व गराई तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । विपद् पुर्व, विपद्को समय, र विपद् पश्चात गर्नुपर्ने पूर्वतयारी, विपद् जोखिम न्यूनिकरण, विपद् प्रतिकार्य तथा पूनःलाभका गतिविधिहरु, तौरतरिका, जिम्मेवारी र कार्य प्रक्रियालाई समेटेर यो योजना निर्माण गरिएको छ ।

चित्र १ स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा प्रक्रिया:

१.१.७.योजना कार्यान्वयन रणनीति:

नेपाल सरकारको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ कानून, नीति तथा निर्देशिकाले निर्देशित गरे अनुरूप तथा खसडछान्ना गाँउपालिकाको स्थानिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७९ र विकास योजना अनुसार विकासका गतिविधिहरु संचालनका क्रममा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूल प्रवाहिकरण गरी दिगो विकासका माध्यमबाट यस योजनाको कार्यान्वयन गर्ने मूल रणनीति रहनेछ । आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतको पहिचान र परिचालनका माध्यमबाट प्राथमिकता प्राप्त न्यूनीकरणका योजना, आवश्यक दक्ष जनशक्तिको तयारी सामाग्रीगत तयारी र आर्थिक व्यवस्थापनका मुख्य क्षेत्रलाई प्राथमिकता र आवश्यकताका आधारमा संचालन गर्ने योजना कार्यान्वयनको मूल रणनीति रहनेछ । यसका अलवा दिर्घकालिन योजनाहरुका लागि आवश्यकता अनुसार छुट्टै कार्यसंचालन रणनीति तर्जुमा गरी योजनाको मुल उद्देश्यलाई प्राप्त गरिने रणनीति लिइने छ । यस योजनालाई मूर्तरूपदिन निम्नानुसारका तत्कालिन नीति अंगिकार गरिएको छ । योजनालाई खसडछान्ना गाँउपालिकाको गाँउसभाबाट अनुमोदन गराई वैधानिकता प्राप्त गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

शिक्षा तथा सचेतना विना विपद् न्यूनीकरण तथा दिगो विकास सम्भव छैन भन्ने मान्यतालाई अंगिकार गरी, विपद् व्यवस्थापनका सबै तहरुमा सुचना, शिक्षा तथा संचारको विकास र विस्तारमा जोड दिईनेछ । गाँउपालिका तथा वडास्तरमा आवश्यकता अनुसारका दक्ष जनशक्तिको विकास, तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणको क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवाला राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ-संस्थाहरुको सहभागिता र सहकार्यमा जोड दिइने छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारीलाई प्राथमिकता र आवश्यकताका आधारमा वडा तथा समुदाय तहसम्म विकेन्द्रकृत गरी संचालन गरिनेछ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानिय वडा विपद् व्यवस्थापन समितिहरुको प्रत्यक्ष समन्वय तथा सहकार्यमा विपद्को समयमा तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिहरुलाई परिचालन गरिनेछ । योजना कार्यान्वयनको लागि गाँउपाकिलाको आन्तरिक वजेट व्यवस्थापन, सरकारी कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिती, प्रदेश सरकार, मन्त्री तथा सांसदहरु तथा अन्य दातृ निकायसँग समन्वय गरिने छ । स्थानीय ज्ञान, शिप, प्रविधी र श्रोत तथा साधनको अधिकतम उपयोग गरी विपद् जोखिम तथा जलवायु उत्थानशिल योजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

१.१.७.योजनाको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा लक्ष्य प्राप्तीका लागि पालिकाको सहयोग र स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल समितिको सहकार्यमा विभिन्न तह तथा निकायहरुबाट नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण, पुनरावलोकन तथा समिक्षा र मूल्याङ्कन गरिने छ भने स्थानिय विपद् तथा जलवायु

उत्थानशिल योजना तर्जुमा निर्देशिकाको भाग २ को चरण ५ मा उल्लेख भए अनुसार प्रत्येक ५ वर्षको अवधिमा पुनरावलोकन तथा परिमार्जन गरिनेछ ।

योजनाको कार्यान्वयन भए नभएको स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल समिति, गाँउपालिका, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति, तथा अन्य साझेदार निकायहरुबाट नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण र समिक्षा गरिनेछ । पालिकाबाट बार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनको समेत नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरिनेछ । पालिका तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरिनेछ ।

विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन गर्ने संस्थाहरुले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन सम्बन्धित निकाय, स्थानीय निकायमा पेश गरिने छ । योजनाको बार्षिक रूपमा आवश्यकता अनुसार अध्यावधिक तथा परिमार्जन गरिने छ । प्रत्येक वर्ष पालिकाको आयोजनामा एक समीक्षा गोष्ठीको आयोजना गरी योजना अनुगमनमा देखिएका कमी कमजोरीको सुधार गरिने छ । अनुगमन मुल्याङ्कन गर्दा स्थानीय वडा तथा समुदायको राय सुझावलाई आधार मानिने छ ।

१.२.१. खप्तडछान्ना गाँउपालिकाको सामान्य परिचय

सुदूर पश्चिमको वझाङ्ग जिल्ला अन्तर्गत पर्ने छान्ना क्षेत्र जसको खप्तड छान्ना गाउँपालिका नामाकरण गरिएको छ । यस क्षेत्रको उत्तरतिर गुरेल, लिंगा जस्ता अग्ला पहाड रहेका छन भने दक्षिणतिर प्रकृतिको अमूल्य उपहार खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज अवस्थित छ । पूर्वमा वाजुरा जिल्ला रहेको र पश्चिममा थलारा गाउँपालिका (विप्रा लेक) अवस्थित छ । यस क्षेत्रको बीचभागमा नागवेली झै सयौं स—साना खोलानालावाट बग्ने छान्ना गाड रहेको छ भने दायाँ वायाँ वस्तीमा खेतका फाँट, साना अग्ला होचा डाँडा समेत अनेकौं उकाली ओराली रहेको रमाइलो फाँट र दृश्यहरु शोभायमान देखिन्छन ।

२०७३ सालको राज्य पुनर्संरचना अनुसार ७ नं प्रदेशमा पर्ने वझाङ्ग जिल्लाको दक्षिण पूर्वी भागमा अवस्थित खप्तड छान्ना गाउँपालिका साविकका ६ वटा गा.वि.स.हरु गडराय, पाटादेवल, कालुखेती, माझीगाउँ, लामातोला र पौवागढी समेटिएका छन । मिलेर बनेको छ । जस अन्तर्गत ७ वटा वडाहरु छन । यो गाउँपालिका समुन्द्री सतहवाट ४५०० फिट गोठखोला, खैराडा देखि १४०००फि.(गुरेल विनायक). को उचाईसम्म फैलिएको छ । गाउँपालिकाको पूर्वमा वाजुरा जिल्लाको खप्तड छेडेदह गाउँपालिका, पश्चिममा वझाङ्गकै थलारा गाउँपालिका उत्तरमा जयपृथ्वी नगरपालिका र दक्षिणमा खप्तड

राष्ट्रिय निकुञ्जको रमणीय क्षेत्रहरूले घेरेको छ । हाल यस गाउँपालिकाको केन्द्र पसलवगर घाँटखोलामा रहेको छ ।

१.२.१.१.आर्थिक तथा सामाजिक पक्ष

यस गाउँपालिकाका बासिन्दाको प्रमुख आम्दानीको स्रोतका रूपमा कृषि रहेको छ । समग्रमा यस गाउँपालिका क्षेत्रमा हेर्दा कृषि पेशा अंगाल्ने घर परिवारको संख्या उच्च रहेको छ । गाउँपालिकामा खेती योग्य जमिनमाहरू रहेका छन् र यी खेतीयोग्य जमिनमा खाद्यान्नको साथै अन्य नगदे तरकारी बाली, फलफूल, तरकारी मसला तथा जडीबुटी र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ । आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको प्रयोग गरी कृषि उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेका छन् । तर आधुनिक प्रविधिमा आधारित कृषिका लागि आवश्यक सक्षमता अधिकांश किसानहरूमा विकसित भएको अवस्था छैन । जनचेतना, सीप तथा व्यावसायीकरण, आधुनिकीकरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा बीउ विजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गर्न सकेमा कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि गर्न सकिन्छ । यसबाट गाउँबासीको आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने अवस्था छ ।

गाउँपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रमा दुग्ध उत्पादन तथा पशुपञ्छी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको हुँदा यो व्यवसायलाई विस्तार गर्नुको साथै यातायात सेवालालाई सर्वसुलभ तरिकाले उनीहरूको पहुँचसम्म विस्तार गर्न सकिने अवस्था छ । यसो हुन सकेको खण्डमा धेरैवटा स्थानहरूमा दुध चिस्यान केन्द्र, कृषि उत्पादनको संकलन केन्द्र कोल्ड स्टोर, मासुजन्य उद्योग आदि विकास गर्न सकिनेछ । त्यसै गरी जडिबुटी, पर्यटन, पशुपालन तथा साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू पनि रहेका छन् । साथै गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पार्क, उद्यान तथा गुम्बा एवं स्तुपाको निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न पर्याप्त अवसर रहेको छ । जसबाट रोजगारका अवसरहरू सिर्जना गरी समग्र गाउँपालिकाको आयमा वृद्धि गर्न सकिन्छ ।

यस गाउँपालिकाको मुख्य सडकको रूपमा बाजुरा र अछाम जोड्ने सेती लोकमार्ग रहेको छ । सेती लोकमार्गबाट स्थानीय मोटरेवल सडकहरूले सबै वडाहरूलाई जोडिसकेको अवस्था छ । यहाँको प्रमुख व्यवसाय कृषिमा आधारित रहेको छ । मुख्य उत्पादन स्रोत धान, गहुँ, आलु, प्याज, अदवुा रहेको छ । फलफूलमा स्याउ, नासपाती, केरा खेती रहेका छन् । प्राकृतिक सुन्दरताले भरिएको खप्तड क्षेत्र प्रमुख पर्यटकीय आकर्षण केन्द्रको रूपमा रहेको छ । गोर्खाली झरना, गुरैल झरना, खापरदह, छान्नागढी, ठानाकोट, लिंगापाटन जस्ता प्रकृतिका मनमोहक स्थानहरू यस क्षेत्रमा रहेका छन् ।

१.२.१.२. राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन

सूदुर पश्चिम प्रदेश अन्तर्गत रेको बझाङ्ग जिल्लामा अवस्थित खसडछान्ना गाउँपालिका साविकका ६ गा.वि.स हरु समावेश गरी बनेको हो र यो गाउँपालिका ७ वडा हरुमा विभाजित छ। ४५०० फिट देखी १४००० फिट सम्मको उचाईमा रहेको खसडछान्ना गाउँपालिका भौगोलिक अवस्थितिका हिसावले पूर्वमा वाजुरा जिल्लाको खसड छेडेदह गाउँपालिका, पश्चिममा बझाङ्गको थलारा गाउँपालिका उत्तरमा जयपृथ्वी नगरपालिका र दक्षिणमा खसड राष्ट्रिय निकुञ्जको रमणीय क्षेत्रहरुले घेरेको छ। यो गाउँपालिकामा ११ वटा मतदान स्थल छन् भने यस गाउँपालिकाको केन्द्र वडा नं। ४ पसलबगरमा रहेको छ।

गाउँपालिकाको गाउँसभा अन्तर्गत लेखा, विधायन तथा अन्य समितिहरु रहेका छन् भने गाउँकार्यपालिका अन्तर्गत आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास र वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिहरु रहेका छन्। यसैगरी उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा ३ सदस्यीय न्यायीक समिति पनि रहेको छ। यस गाउँपालिकामा प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा, पूर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यवस्थापन शाखा, सामाजिक विकास शाखा, शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा, स्वास्थ्य कृषि तथा पशु शाखाका ईकाईहरु, आर्थिक प्रशासन शाखा र आन्तरिक तथा परिक्षण ईकाई गरि विभिन्न शाखा तथा इकाईहरु रहेका छन्।

१.२.१.३. आवासको स्थिति:

यस क्षेत्रका अधिकांश घरहरु कतिपय सरकारी भवन बाहेक स्थानीय निर्माण सामग्रीद्वारा निर्मित एवं परम्परागत छन् । हाल सडकको सुविधा भएका कारण सडकका छेउछाउका स्थान र अन्य ठाउँमा समेत आधुनिक प्रकारका तयार हुने गरेका छन् । यद्यपि भुकम्प प्रतिरोधी र भवनको मापदण्ड र नक्शा बमोजिम घर बनाउने प्रचलन भने पाईँदैन । हाल स्लेटको अभाव र बाहिरवाट निर्माण सामग्री खरिद गर्न नसकिने हुनाले कर्कटपाताका छाना भएका घरहरुको संख्या बढ्दै गएको छ । घरको संरचनाहरु नयाँ बनाउदा परम्परागत शैलीले निरन्तरता पाएको छैन ।

१.२.१.४. जलवायु

हावापानी: विविध भौगोलिक वनावट, असमान उचाई तथा अलग अलग धरातलीय स्वरुप भएको कारण यस गाउँपालिकाको हावापानीमा निकै विविधता पाईँन्छ । यस गाउँपालिकामा उपोष्ण, समशीतोष्ण र शीतोष्ण हावापानी पाईँन्छ । यो गाउँपालिका गडरायका क्षेत्रहरु हिमाली र लामातोला, माझीगाउँ, कालुखेती, पाटादेवल र पौवागढीका क्षेत्रहरु पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित रहेको पाईँन्छ

। यस क्षेत्रमा जलवायु रेकर्डको व्यवस्था नभएकोले भोपुर स्थित जलवायु स्टेशनमा रेकर्ड भएको तथ्यांक अनुसार यस क्षेत्रको सरदर दैनिक ग्रीष्ममा अधिकतम तापक्रम २००—३५० छ भने हिउँदमा सरदर दैनिक न्यूनतम २० र अधिकतम १८० छ । यहाँ जेष्ठको अन्तदेखि असोजको मध्यमसम्म ग्रीष्मकालीन मनसुनले प्रभाव पार्दछ भने यहाँ वर्षभरीमा करिब ५० मि.मि. देखि १५० मि.मि. पानी पर्ने गर्दछ ।

१.२.१.५. भू-उपयोग

यो गाउँपालिकामा जडारी गाड मुख्य नदि हो । जस अन्तर्गत(विढीगाड,गोर्खाली गाड) ,सिउँडी गाड(पाटादेवल) , धौली गाड(माझीगाउँ), नानी गाड(छात्रवस्ती),कुचे खोला,(पोवागढी)देहली गाड(लामातोला),दुगडी गाड(गडराय) आदि खोलाहरु जलाधार क्षेत्रहरु छन् ।

यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफलको ३४.४८ व.कि.मि.कृषियोग्य जमिन, ४५.०१ व.कि.मि.वन क्षेत्र तथा २०.०५ वर्ग कि.मि.क्षेत्र चरन क्षेत्र रहेको छ । यस गाउँपालिकाको भू-उपयोगको स्थितिलाई तलको तालिकामा चित्रण गरिएको छ ।

landuse Type	VDC Name & Area in He.						Toatal
	Gadaraya	Patadewal	Kalukheti	Majhigaun	Lamatola	Paugadhi	
Barren Land	22.01	2.85	8.19	7.26	1.77	0	42.08
Bush/shrub land	644.29	144.39	48.68	266.36	42.21	136.94	1242.87
Cultivated Land	788.30	498.71	687.75	739.09	433.17	301.40	3330.87
Forest Land	2329.84	335.51	300.25	298.05	678.01	559.50	4501.16
Grass Land	563.65	359.05	266.32	463	329.13	24.77	2005.92
River/Stream	0	0	0	0	14.88	4.42	19.30
Sand & Gravel	7.57	8.82	11.45	28.49	10.82	12.84	79.99
Embankment/Cliff Cutting	0	0	1.67	0.49	0	2.52	4.68
Pond/Lake	0	0	0	0	0	0	0
Total	4355.67	1319.33	1322.30	1802.73	1509.99	1042.39	11352.41

स्रोत: वार्षिक पुस्तिका, जिल्ला वन कार्यालय २०७१-०७२

१.२.१.६. धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानहरु

यस गाउँपालिकामा ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथा प्राकृतिक सौन्दर्यले भरिपूर्ण महत्वपूर्ण आकर्षक र मनोरञ्जनात्मक क्षेत्र हरु छन् ।

१	खसड क्षेत्र	खसड रा.नि.	१३	टिकाफेरा	खत्रीबाडा
२	गुरेल झरना	गडराय	१४	बागदुला	लामातोला
३	कैलास गुफा	गडराय	१५	तुनालेक	पौवागढी
४	थामलेक	गडराय	१६	भँडारसैन	पौवागढी
५	लिंगापाटन	माझिगाउँ	१७	थलाचौर	लामातोला
६	विप्रा क्षेत्र	पौवागढी	१८	ठूलाचौर	कालुखेती
७	वामिली क्षेत्र	माझिगाउँ	१९	सुगरखाल	कालुखेती
८	विनायक क्षेत्र	पाटादेवल	२०	ग्वानी दरवला	कालुखेती
९	वगुडा भलाना	कालुखेती	२१	वासुधारा तिर्थस्थल	पाटादेवल
१०	खाँलिगडा	पाटादेवल	२२	खालदुरा	कालुखेती
११	कुँडौन	पाटादेवल	२३	काँडाकोट	कालुखेती
१२	रौलेखाद	पाटादेवल	२४	ओखरपानी	कालुखेती
२५	ठानाकोट	सिल्काबाडा	२६	जिम्माल ठानु	नेटाकाटिया

१.२.१.७.सँस्कृतिक पक्षहरु

सँस्कृतीले भरिपूर्ण खसडछान्ना गाउँपालिका मा बैशाख १ गतेको दिन बिसु पर्व मनाउने चलन छ। जेष्ठ अथवा असार महिनामा खसडमा गंगा दसहरा मेला लाग्ने गर्दछ। धर्ममा आस्थावान व्यक्तिहरुले गंगा दसहरामा स्नान गर्ने गर्छन्। देउडा यस गाउँपालिकाको मुख्य सँस्कृती हो। श्रावणको पुर्णिमाको दिन सम्पूर्ण गाउँपालिकाको सत्तीपिठहरुमा परम्परागत पुजा गर्ने चलन छ। भाद्र शुक्ल पुर्णिमाको दिन खसडदह बाट खापरको डोली ल्याई पाटादेवलमा सैन्डाडा मेला लाग्ने गर्दछ। पुष महिनामा मनाइने भुवो पर्व पनि यस गाउँपालिकाको सँस्कृती हो।

१.२.१.८. वस्ती सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका कूल ८२ टोल वा वस्तीहरु मिलि बनेको छ। जसमध्ये सबैभन्दा बढी टोलहरु वडा नं ७ मा १८ रहेका छन् भने सबैभन्दा कम वडा नं ५ मा छन्। यसको वडागत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वार्ड न	बस्तिहरुको नाम	बस्ति संख्या
वडा नं. १	ऐराडा, कडालगाउँ, गोठखोला, खातिगाउँ, भाटबगर, डाडागाउँ, आडेकुला, गडिगाउँ, जेठारागाउँ, कार्कीगाउँ, मुसुराडी	१०

वडा नं. २	देहली, बोगटीगाउँ, तोली, जिम्कोट, फुलबारी, निम, ऐचेली, तल्लो ऐचेली, रुवानीगाउँ, बाँगापाटा, बिस्नापाटा, तल्लो बगर, लामातोला	१३
वडा नं. ३	सिल्कावाडा, सुनारगाउँ, सिष्टिकोट, नुवाकोट, दारुगाउँ, थाप्लीकोट, मेल्लडीगाउँ, बामिली, काठागाउँ	९
वडा नं. ४	सुकापाटि, डाडा, पुरानी, खत्रीबाडा, नेटाकाटिया, चौनाले, बास्काटिया, पसलबगर, डिम्मरतोला, घाँटखोला, पडिकोट, स्वाडी, माझिगाउँ, डुम्री	१४
वडा नं. ५	कालुखेती, बुगौँतोला, मोतुवा, सुतारीगाउँ, पिठातोला, ग्वालेकोट, छोटाखेत, छात्रबस्ती, गुलेलीचौड	९
वडा नं. ६	बयाना, बडाकोट, राजकोट, तल्लो पुजारिगाउँ, मल्लो पुजारिगाउँ, तिउने, भट्टिउन, कोसेडिखेत, गडखेत, पाटादेवल	९
वडा नं. ७	पाटागाउँ, डाँडाबाडा, गोलकाबाडा, अदाला, किमरुख, काटिया, गडराय, बेडुपाटा, लामागडा, धर्तिबाडा, तिखादुङ्गा, गाउँकाछाना, चिरेपाँडा, किमसैन, फाटे, आटी, गाउँ, बुढागाउँ	१८

१.२.१.९. जनसाङ्ख्यिकी

जनसाङ्ख्यिकी: तालिका नं १

जनसङ्ख्याको अवस्था					
क्र.सं.	उमेर समूह	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत
१	५ वर्ष भन्दा मुनि	५२०	५४९	१०६९	7.97
२	५-९ वर्षसम्म	६८२	७०६	१३८८	10.34
३	१०-१४ वर्षसम्म	१०२३	१०१२	२०३५	15.17
४	१५-१९ वर्षसम्म	९२१	७२८	१६४९	12.29
५	२०-२४ वर्षसम्म	५७०	३९९	९६९	7.22
६	२५-२९ वर्षसम्म	३५३	२८४	६३७	4.75

७	३०-३४ वर्षसम्म	३७६	२४९	६२५	4.66
८	३५-३९ वर्षसम्म	४३९	२७१	७१०	5.29
९	४०-४४ वर्षसम्म	४४८	२८४	७३२	5.45
१०	४५-४९ वर्षसम्म	३५०	२५४	६०४	4.50
११	५०- ५४ वर्षसम्म	३८१	३४४	७२५	5.40
१२	५५-५९ वर्षसम्म	२६६	२४७	५१३	3.82
१३	६०-६४ वर्षसम्म	२७६	२४२	५१८	3.86
१४	६५-६९ वर्षसम्म	२१०	१७५	३८५	2.87
१५	७०-७४ वर्षसम्म	२९५	१५८	४५३	3.38
१६	७५-७९ वर्षसम्म	१५६	७४	२३०	1.71
१७	८०-८४ वर्षसम्म	७३	३५	१०८	0.80
१८	८५-८९ वर्षसम्म	२१	११	३२	0.24
१९	९०-९४ वर्षसम्म	२०	५	२५	0.19
२०	९५ वर्ष भन्दा माथी	१०	२	१२	0.09
जम्मा		७३९०	६०२९	१३४१९	१००

पालिकाको कूल जनसङ्ख्या १३४१९ रहेको छ । जसमध्ये महिला (५५.१%) र पुरुष (४४.९%) रहेका छन् । यसबाट महिलाको जनसङ्ख्या पुरुषको तुलनामा बढी रहेको छ । त्यसै गरी ५ वर्षको उमेर समुहको अन्तरले हेर्दा सबै भन्दा बढी जनसङ्ख्याको उमेर समूह १०-१४ वर्ष रहेको छ । यो समूहले कूल जनसङ्ख्याको १५.१७ प्रतिशत प्रतिनिधित्व गरेको छ । सबैभन्दा कम जनसङ्ख्या हुने उमेर समूह ९५ भन्दा माथिको उमेर समुह हो । विद्यालय उमेर समूहका पक्षबाट सबै भन्दा बढी बालबालिकाहरू भएको समूह १०-१४ वर्षसम्म पर्छ र यिनिरुको जनसङ्ख्या २०३५ (१५.१७%) रहेको छ ।

१.२.१.१०.महिला तथा बालबालिकाको विकासको स्थिति

नेपालको ग्रामिण क्षेत्रमा रुढीवादी परम्परा तथा संस्कृतिबाट विभिन्न क्षेत्रमा लैङ्गिक विभेद र असमानताले समाज ग्रस्त छ । यो गाउँपालिका पनि ग्रामिण क्षेत्र भएकाले महिला वा बालबालिका प्रति घरमा गरिने व्यवहार, विभिन्न स्थानमा आवत जावतमा अवरोध, महिला प्रति समाजको दृष्टिकोण, घरायसी निर्णयहरूमा महिलाको सहभागिता, घरेलु हिंसा, मद्यपानको स्थिति, जुवातास खेल्ने स्थिति, पत्निलाई सम्पत्ति ठान्ने प्रवृत्ति, महिलाहरूको सम्पत्तिमा पहुँच, छोरा छोरी विचको भेदभावको स्थिति, पुरुषहरूले घरायसी काम नगर्ने प्रवृत्ति आदिले यस क्षेत्रका महिला तथा बालबालिकाहरू सामाजिक, राजनैतिक, आर्थिक तथा सहभागिताबाट वञ्चित हुनु परेको अवस्था सर्वविदितै छ । महिला हिंसा, बाल शोषण, दुर्घटन, हेला, सामाजिक बहिष्कार आदि घटनाहरू घटिरहेका छन् । तसर्थ स्थानीय तहमा अब हुने योजना तर्जुमामा यस्ता सवाल वा समस्याहरू सम्बोधन गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । यसको कार्यान्वयनका लागि सम्पूर्ण सरोकारवाला पक्ष, निकाय, राजनैतिक दल, पत्रकार, अभिभावक तथा विभिन्न व्यक्तिहरूको सहयोग हुनु आवश्यक देखिन्छ ।

महिला तथा बालबालिकाको कार्यालय, वझाङ्गको २०७०मा गरिएको सर्वेक्षणको रेकर्ड अनुसार ग्रामिण क्षेत्रको समाजमा महिला तथा बालबालिकाको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा भेदभाव ८०% घरपरिवारमा, छुवाछुत ९०% परिवारमा, महिला विरुद्धका हिंसा ५७% परिवारमा, कुरीति तथा कुप्रथाहरू ८०% घरपरिवारमा, बालश्रमको अवस्था ५२.४४% घरपरिवारमा, बालशोषण तथा बाल हिंसा ४५% घरपरिवारमा, बालविवाहको अवस्था ५२.९४% घरपरिवारमा, छाउपडी प्रथा ६१.३०% घरपरिवारमा, गाविसमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागिता ३३.४४% घरपरिवारमा रहेको अवस्था देखिएको छ ।

बाल विकासको अवस्था:

नेपालको संविधानले ०—१४ वर्ष मुनिकालाई बालबालिका भनी परिभाषित गरेको छ । छान्नामा सामान्य रहेको, टुहुरा, अपाङ्ग, तथा अंगभंग भएका बालबालिका मध्य आंसिक रूपमा कुल विद्यालय उमेर समुहका केटाकेटी मध्य ४.२% बालबालिका विद्यालय नगएको भटिएको छ । ती सबै बालबालिका शारीरिक, मानसिक, संवेगात्मक तथा सामाजिक अवस्थाबाट अशक्त भएको अवस्था छ । ०—१४ वर्ष सम्मका बालबालिका २५१९ जना रहेका छन् । जुन कुल जनसंख्याको १५.८४% हुन आउँछ । यसरी ५ वर्ष भन्दा मुनिका बालबालिकालाई शारीरिक, मानसिक तथा संवेगात्मकरूपमा स्वस्थ बनाउन र पूर्ण बनाउन नेपाल सरकारले प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रको स्थापना गरेको छ । जसमा छान्ना क्षेत्रको विवरण हेर्दा गडरायमा ४, पाटादेवलमा ५, कालुखेतीमा १०, माझगाउँमा १०, लामातोलामा ४ र पौवागढीमा ५ गरी जम्मा ३८ बालविकास केन्द्रहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । यस्ता वा.वि.के. लाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सहयोगी कार्यकर्तालाई तालिम र प्रभाकारी अनुगमन गर्ने सयन्त्रको विकास गर्न जरुरी देखिन्छ ।

उपेक्षित उत्पीडित, दलित तथा जनजातिको स्थिति:

छान्ना क्षेत्र बहुजाति बहुसांस्कृतिक क्षेत्र हो । यहाँ छेत्री, बाहुन, खड्का, थापा, सिंह, रावत, दमाई । आग्री, सार्की, कार्की, सुनार, खाती, विष्ट, खत्री, उपाध्याय, रावल, चदारा आदि अनेकौ जातजातिहरू वसोवास गर्दछन् । यस क्षेत्रमा जातीय विभेद अझैपछि विद्यमान छ । सामाजिक भेदभाव र छुवाछुत जस्ता समस्याले उपेक्षित, उत्पीडित तथा दलित वर्गको सामाजिक, आर्थिक अवस्था कमजोर रहेको पाइन्छ । यसका साथै राजनैतिक क्षेत्रमा यी वर्गको सहभागिता एकदम न्युन रहेको छ । वर्तमान अवस्थामा विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूबाट सञ्चालित सचेतनाका कार्यक्रम, सशक्तिकरणका कार्यक्रम एवं सामुदायिक विकासको नीतिले केही सुधार भएको भएतापनि महिला, अशक्त, दलितहरूको सर्वाङ्गीण विकास भने हुनसकेको छैन । यस्ता वर्गको विभिन्न स्रोत साधन, सार्वजनिक सेवा, राजनीतिक क्षेत्रको सहभागितामा खासै पहुँच पुगको छैन । छान्ना क्षेत्रमा कुल जनसंख्या मध्य ३४११ जना अर्थात् २१.४६% दलितको संख्या रहेको छ । यो समुदाय अन्य समुदाय भन्दा शैक्षिक, आर्थिक, सामाजिक, रोजगार तथा राजनैतिक क्षेत्रको सहभागितामा पछाडी परेको अवस्था विद्यमान छ । यस क्षेत्रमा जनजातिको संख्या जम्मा ३३ जना रहेको छ । यो समुदायको अवस्था भने अन्य समुदाय सरह नै रहेको अवस्था छ ।

त्यस्तै अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई पनि अन्य व्यक्ति: सरह राज्यको मूलधधारमा ल्याउन नेपाल सरकार र अन्य संघसंस्थाहरूबाट भए गरेका उत्थानका कार्यक्रमबाट केही हदसम्म सुधार आएको पाइएता पनि उनीहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि ठोस तथा विशेष कार्यक्रम ल्याई कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने आवश्यकता महशुस गर्न सकिन्छ । यस क्षेत्रमा शारीरिक, मानसिक तथा विविध अपाङ्गता भएकाहरूको संख्या गडरायमा ७४ जना, पाटादेवलमा ४२ जना, कालुखेतीमा ४१ जना, माझीगाउँमा १२१ जना, लामातोला ८३ र पौवागढीमा ६५ जना गरी जम्मा ४२४ जना रहेका छन् ।

१.२.१.११. जातजाति

नेपाल बहुजाती बहुभाषिक तथा बहुसाँस्कृतिक विशेषता बोकेको राज्य हो , जस भित्र १२५ जातजाति र १२३ भाषा भाषी बोलिने गरेको पाईन्छ , पुर्वको मेची देखी पश्चिमको महाँकाली सम्म विभिन्न जातजातिहरू , आफ्नै रितिरिवाज चालचलन भेषभुषा तथा साँस्कृतिमा रमाइरहेका पाईन्छ । हरेक जातिले आ(आफ्नै प्रकार को संस्कार र साँस्कृतिलाई संरक्षण र सम्वर्धन गर्दै आइरहेको पाईन्छ । यसरी सुदूरपश्चिमा अञ्चलको विकट जिल्ला बझाङ्गको छान्ना क्षेत्र पनि भिन्न जातजाती रीतिरिवाज तथा साँस्कृति बोकेको रमणीय क्षेत्र हो । यस क्षेत्रमा पनि बहुजाति तथा बहुसाँस्कृति विशेषता विद्यमान रहेका छन् । जसमा हरेक जातिले मनाउने संस्कार , मेला , पर्वहरूले छान्ना क्षेत्र शोभायमान भएको देखिन्छ ।

खण्ड २ - प्रकोप, संकटासन्नता, क्षमता तथा जोखिम विश्लेषण

२.१. जोखिम विश्लेषण

खसडछान्ना गाँउपालिकाको प्रकोप, संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण गर्न पालिका स्तरीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल समिति लाई १ दिने विपद् जोखिम न्यूनीकरण, जलवायू परिवर्तन, संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी पालिकामा सम्पन्न गरी खसडछान्ना गाँउपालिकाका ७ वटै वडाहरूमा प्रकोप, संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण १ दिने कार्यशाला गोष्ठी वडा स्तरमा सम्पन्न गरिएको थियो । गाउँपालिका सबै वडा तथा समुदायमा धेरै जस्तो सबै प्रकोपहरू मिल्दा जुल्दा छन् । जलवायू परिवर्तनको असर पनि समान छन् ।

खसडछान्ना गाँउपालिकाका ७ वटै वडामा गरिएको संकटासन्नता तथा क्षमता-जोखिम विश्लेषणका औजारहरू — प्रकोप पात्रो , मासमी पात्रो ,वाली पात्रो , सामाजिक स्रोत नक्साङ्कन संकटासन्नता तथा क्षमता पहिचान, समस्याको वृक्ष विश्लेषण, संस्थागत विश्लेषण, लक्षित समुह छलफल, प्रत्यक्ष अवलोकन, भू-उपयोग जोखिम विश्लेषण) समेतको प्रयोगबाट गरिएको विश्लेषणको नतिजालाई संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९ जोखिम विश्लेषण नतिजा

क्र।स	प्रकोप	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	जोखिम न्यूनीकरणका लागी पहिचाह भएको उपायहरू
१)	भुकम्प	ज्वालामूखि वस्पोटन, भु— धरातलिय प्लेटहरू कमजोर हुनु	भौगोलिक बनावट, पृथ्वीको भित्री सतहमा अत्याधिक तापक्रम	जनधनको क्षति, भौतिक संरचना, पशुप्राणी, बाढी पहिरो तथा मानसिक त्रास	सचेतीकरण, पुर्व तयारी, सुरक्षित स्थान पहिचान , भुकम्प प्रतिरोधात्मक घरहरू तथा विद्यालय निर्माण, भवन आचारसंहिताको पालना , खुला चौरको व्यवस्थापन

२)	बाढी	वनविनास, जथाभावी बाटा खन्नु, अनाआवश्यक डोजर तथा स्काभेटरको प्रयोग गर्नु, कमजोर भु। बनावट, भिरालो जमिन, अभिरल वर्षा	वन फणानी मात्र बढ्नु, कमजोर भु वनोट, भिरालो जमिन अबिरल वर्षा, जलवायु परिवर्तन	जनधनको क्षति मानवतथा जीवजन्तुहरुमा त्रास उत्पन्न खेतियोग्य जमिनहरुको क्षति भौतिक संरचनमा क्षति	अनावश्यक वन फणानी रोक्ने, वृक्षारोपण गर्ने, जनचेतना बढाउने, सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने, पुर्व तयारीका सामग्रीहरुको तयारी गर्ने, सडकको क्षमता अनुसार गाडी गुडाउने, डोजरको प्रयोग कम गर्ने
३)	आगला गी	सुख्खा मौसम, हुरीवतास ,लापरवाही, चेतनाको अभाव, अव्यवस्थित विधुतिकरण, केटा केटीको पहुँचमा आगजन्य बस्तु राख्नु, फुसको छाना भएको घर, अव्यवस्थित बस्ती	मानिसको लापरवाही, मौसम परिवर्तन, गरीबी	जनधनको क्षति, वन्यजिवजन्तु तथा पशु प्राणीको क्षति, भौतिक वस्तुको नास, विस्थापित, बसाइसराइ र वनविनास, मानिस हरु घाइते अपाङ्ग, हुने ।	आगो जन्य बस्तु राख्नु होसियारी अपनाउने , विभिन्न तालिम तथा गोष्ठीबाट दक्ष जनशक्ति तथा जनचेतनामा बृद्धि गर्नु, पुर्व तयारी, पोखरी तथा ट्यांकीको निर्माण, सुरक्षित बसोवासको व्यवस्था, अग्नी रेखाको निर्माण
४)	जलवायु परिवर्त न	बन जंगल फडानी औद्यौगीकरण पृथ्वीको तापक्रमको वृद्धी जनसंख्या वृद्धी ओजनतहको विनास	पृथ्वीको तापक्रममा वृद्धी	मानवजीवनमा असर , कृषिमा असर, वातावरण परिवर्तन	वृक्षारोपण गर्ने

५	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावरको दैनिक आहारा वनमा उपलब्ध नहुनु, वन क्षेत्रको आसपासमा खेती तथा मानवको बसोवास हुन, जंगल मासिदै जानु, छेकवार नहुनु, नियन्त्रण गर्ने आधार नहुनु, जङ्गली जनावरले मानिसलाई जित्रु	वन जंगल माथी क्रमश स्थानिय मानिसको अतिक्रमण बढ्दै जानु ,	अन्नवालीको नष्ट हुन, घरपालुवा जनावर तथा मानिसमा मनोवैज्ञानिक त्रास बढ्नु, गरिबी तथा भोकमरीको अवस्था सिर्जना हुनु	वालीनालीको वरीपरी छेकवार लगाउने, वन क्षेत्रको विस्तारमा ध्याने दिने, घरपालुवा जनावर जोगाउन सचेतना अपनाउने तथा टौवा तथा बुख्याचाहरु निर्माण गर्ने ।
६	महामारी — फोहोर मैलाका कारण)	खुला ठाउँमा दिसापिसाव, नालीफोहोर, फोहोर पिउनेपानी, बासी सडेगलेका खानेकुराहरु खाने, खाना खानु अघि दिसा गरेपछि सावुन पानीले हात नधुनु र वातावरण प्रदुषण	जलवायु तथा मौसम परिवर्तन, विभिन्न सरुवारोग तथा सरसफाइबारे जनचेतनाको अभाव, गरिबी, स्थानिय समुदायको स्वास्थ्य संस्थासम्म सहज पहुँच नहुनु ।	मानिस विरामी पर्नु तथा मृत्यु हुनु तथा कुपोषण हुन, वातावरण प्रदुषण	विभिन्न सरुवा रोगको वारेमा जनचेतनामुलक गतिविधी अपनाउने, सफा खानेपानी, ताजा खाने कुरा खाने, प्रत्येक घरमा शौचालयको व्यवस्था, साबुन पानीको प्रयोग गर्ने, औषधीहरुको पुर्व तयारी, स्वस्थ्यकर्मीहरुको उपलब्धता, स्वस्थ्य सम्बधी विभिन्न जनचेतनामुलक गतिविधीहरु अपनाउने र ढलनिकासको उचित प्रबन्ध गर्ने ।
७)	हावा हुरी	सुख्खा मौसम हुनु, भिरालो धरातलिय अवस्था, जलवार्य परिवर्तन मौसममा परिवर्तन	जलवार्य परिवर्तन, मौसममा परिवर्तन	घर तथा सार्वजनिक भवनहरुको छाना उडाउनु, जनधनको क्षतिहुनु, अन्नवालीहरु नष्ट हुन, गरीबी	घरको छानाहरु मर्मत तथा बालियो बनाउन गाह्रो पार्ने, भित्राउन लागेको बालीहरु सुरक्षित स्थानमा लाने, हुरीबतास चलेको बेला मानिसहरु सुरक्षित स्थानमा बस्ने तथा आगो नबाल्न,

				बढनु,आगलागी हुनु,	यसबाट बचनको लागि जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरू लागु गर्ने ।
८	चट्याङ्ग	अग्लो घरहरू बनाउनु, भौगोलिक अवस्था, हावाहरी बढि चल्नु, मौसम हावाहरी तथा वादल आकास गर्जदा संचार तथा विधुातिय सामाग्री प्रयोग गरीरहनु तथा खुल्ला ठांडमै रहिरहनु	अव्यवस्थित तरिकाले विद्युतको लाइन राख्नु तथा अर्थिङ्ग नहुनु	धनजनको क्षति तथा आगलागी	आकासमा बादल तथा आकाश गर्जिदा संचार तथा विधुतिय उपकरणको प्रयोग नगर्ने, तथा यस अवस्थामा घर भित्रै बस्ने व्यवस्थित तरिकाले बिजुलीको लाइनहरू राख्ने, समुदाय स्तरमा अर्थिङ्ग गर्ने, यसबाट बच्ने उपायहरूको विषयमा जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरू गर्ने ।
९)	खडेरी	समयमा पानी नपर्नु वनजंगलको विनास हुन, जलवायू परिवर्तन	आगलागी, वन अतिक्रमण तथा फडानी, तिब्र जनसंख्या वृद्धी मानिसमा चेतनाको अभाव	उत्पादनमा कमि खानेपानीको समस्या पानीका मुहानहरू सुक्नु अनावृष्टी	बृक्षारोपण गर्ने वन जंगलको संरक्षण गर्ने, सिचाई योजना संचालन गर्ने, बेमौसमी खेती गर्ने
१०)	खोलाले कटान	अविरल वर्षा हुन, खोला किनारमा मानव बस्ती तथा खेति योग्य भुमि हुनु, खोला नियन्त्रणको प्रयास नहुनु ।	अविरल तथा भारी वर्षा हुन । बाढी ठुलो आउनु	धनजनको क्षती, मानव बस्ती तथा खेती योग्य भुमि नष्ट, गरीबी, मानिसको विस्थापन	नदी तथा खोला किनारमा घरहरू नबनाउने, पुर्व सुचना प्रणालीको व्यवस्था गर्ने । सुरक्षित स्थानको पहिचाह नगर्ने, खोला कटान नियन्त्रण गर्ने ।
११	सडक दुर्घटना	सडकको खराबी, क्षमताभन्दा बढी भार बोक्नु,	भौगोलिक विकटता, दक्ष चालक नहुनु, कच्ची सडक	मानिसको मृत्यू , घाइते तथा अपाङ्ग , सवारी साधनमा क्षति	सडक क्षमता अनुसार गाडी गुडाउने, सवारी साधन दुरुष्त गरी चलाउने, मादकपदार्थ सेवन गरी गाडी नहाक्ने,

		बाटोको अवस्थिती थाहा नहुन, मादक प्रदार्थ सेवन गरि गाडा चलाउँनु पुराना गाडी र गाडी अवस्था पुर्व जाँच नगरी हिड्नु,			सडक दुर्घटना न्यूनीकरण सम्बन्धी चेतना फैलाउने, कानुनको कडा कार्यान्वयन ।
१२	असिना	लामो समय सम्म खडेरी पर्नु,बढि पानी पर्नु	जलवायु परिवर्तन	उत्पादनोमुख खेतीवाली नष्ट, मानिस तथा पशुपंक्षी माहामारी, गरिवी	पुर्व चेतावनीका संकेतहरु बुझेर काम गर्ने, सुख्खा महिनामा बादल तथा मेघ गर्जन हुदा सतर्कता अपनाउने, बाली पाकने वित्तिकै भित्राउने ।
१३	पहिरो	वन विनास , जथाभावी वाटा खन्नु , अनाआवश्यक डोजर तथा स्काभेटरको प्रयोग गर्नु ,कमजोर भु. बनावट ,भिरालो जमिन , अभिरल वर्षा,	वन फणानी मात्र बढ्नु ,कमजोर भु वनोट , भिरालो जमिन अभिरल वर्षा , जलवायु परिवर्तन ,	जनधनको क्षति मानव तथा जीवजन्तुहरुमा त्रास उत्पन्न खेतियोग्य जमिनहरुको क्षति भौतिक संरचनमा क्षति ,	अनावश्यक वन फणानी रोक्ने ,वृक्षारोपण गर्ने , जनचेतना बढाउने ,सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने ,पुर्व तयारीका सामाग्रीहरुको तयारी गर्ने ,सडकको क्षमता अनुसार गाडी गुडाउने , डोजरको प्रयोग कम गर्ने

२.१.१.भूकम्पिय जोखिम विश्लेषण

नेपाल भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिकोण बाट नेपाल ११ औं जोखिममा रहेको छ भने विगत लामो समय देखि नेपालको पश्चिम क्षेत्रमा ठूलो भुइचालो नगएकाले यो गाँउपालिका पनि यस क्षेत्रमा पर्ने

भएकाले उच्च जोखिममा रहेको छ । गाँउपालिकामा बनेका संरचना कमजोर हुनाले भुकम्पिय हिसावले यो पालिका उच्च जोखिममा रहेको छ ।

२.१.२. बाढी जोखिम विश्लेषण

यो गाँउपालिका लाई खोला नदीहरूले चारैतिर घेरेको ले जोखिम रहेको छ । यस पालिकाका वडा न. १ देखि ७ नम्बरका सबै वडाहरूको वस्तिहरू खोला नदीहरूले घेरेको ले उच्च जोखिममा छन् । वडामा संकलन गरिएको सुचना का आधारमा यस पालिकाका झण्डै ५०० लगभग घर परिवारका २५०० जनसंख्या बाढीबाट प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । त्यसैगरी ५०० जना बालबालिका पनि बाढी बाट प्रभावित हुने देखिन्छ । वडाहरूमा गरिएको सुचना संकलन का आधारमा बाढीबाट हुनसक्ने संभावित जोखिमलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

२.१.३. हावाहुरीको जोखिम

यस पालिकामा हावाहुरीले पनि क्षति पुर्याउदै आएको छ । हावाहुरीका कारण घर, विद्यालय लगायतका भौतिक संरचनाहरू लाई क्षती पुऱ्याएको पाइन्छ । हावाहुरीले यस पालिकाका सम्पूर्ण वडा वढि प्रभावित छन् । हावाहुरीका कारण पालिका झण्डै ५०० घर परिवार प्रभावितहुन सक्ने देखिन्छ ।

२.१.४. पहिरोको जोखिम विश्लेषण

अत्याधिक वर्षा एकैपल्ट हन कमजोर भःवनोट परिवर्तित हुदै गएको जलवायु कारण यो पालिका पहिरोको पनि जोखिममा रहेको छ । यस पालिकाका १ नं देखी ७ नं वडाहरूमा पहिरोको जोखिम रहेको छ ।

२.१.५. वन्यजन्तुबाट क्षतिको जोखिम

यस पालिकामा वन्यजन्तुबाट हुने क्षती पनि अर्को जोखिम हो । वन्यजन्तुको आक्रमणबाट मानिसहरू घाइते भएका घटनाहरू पनि छन् । यसका अतिरिक्त बाग ,बदैल, बादर ,स्याल जस्ता जंगली जनावरहरूले नजिक वस्ती तथा खेतवारीमा क्षती पुर्याउने गरेका छन् ।

२.१.६. अन्य प्रकोपहरूको जोखिम

यस बाहेक पालिका क्षेत्रमा चट्याङ्ग, असिनापानी, सडक दुर्घटना, खडेरिका जोखिमहरू पनि रहेका छन् । यी जोखिमहरूले मानिसको मृत्यु, धन सम्पतिको क्षती गर्ने गरेको पाइन्छ ।

२.२. प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण

समुदायमा विगतमा भएका र भविष्यमा आइपर्न सक्ने प्रकोप तथा जलवायु जन्य घटना र जनधनको क्षति तथा उपलब्ध क्षमताका आधारमा खसडछान्ना गाँउपालिकामा प्रकोपको सूची तयार गरी पहिचान गरी स्तरीकरण गरिएको छ । वडा र समुदायका अलग—अलग सूचीलाई एकीकृत गरेर यस खसडछान्ना गाँउपालिका भित्र हुने प्रकोपको सूची र स्तरीकरण निम्न अनुशार गरिएको छ ।

तालिका १०- प्रकोप स्तरिकरण

प्रकोप	बाढी	चट्याड	आगलागि	हुरिबतास	महामारी	बालिरोग	पहिरो	जनावर आतङ्क	सडक दूर्घटना	खडेरी	सर्पडस
बाढी	×	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	पहिरो	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
चट्याड	×	×	आगलागि	हुरिबतास	महामारी	बालि	पहिरो	जनावर	सडक	खडेरी	सर्प
आगलागी	×	×	×	हुरिबतास	आगलागि	बालि	पहिरो	जनावर	सडक	आगलागि	सर्प
हुरिबतास	×	×	×	×	माहामारी	हुरिबतास	पहिरो	जनावर	सडक	खडेरी	सर्प
महामारी	×	×	×	×	×	बाली	पहिरो	जनावर	सडक	खडेरी	सर्प
बालीमा रोग	×	×	×	×	×	×	पहिरो	जनावर	बाली	बाली	बाली
पहिरो	×	×	×	×	×	×	×	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
जनावर आतङ्क	×	×	×	×	×	×	×	×	जनावर	जनावर	सर्प
सडक दूर्घटना	×	×	×	×	×	×	×	×	×	खडेरी	सडक
खडेरी	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	खडेरी
सर्पडस	×	×	×	×	×		×	×	×	×	×
जम्मा अङ्क	९	०	३	३	१	६	१०	७	४	४	५
स्तर	दोस्रो	एघारौँ	आठौँ	नवौँ	दशौँ	चौथो	पहिलो	तेस्रो	सातौँ	छैटौँ	पाँचौँ

नोट- नेपाल भूकम्पीय उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रूपम प्राथमिकतामा राखी योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने भएको ले यहाँ पनि तुलना नगरि पहिलो नम्बरमा राखिएको छ ।

प्रकोपहरूको जोडागत स्तरिकरण गर्दा यस पालिकामा भूकम्प पछि प्रमुख पहिरो रहेको, दोश्रोमा बाढी र तेस्रोमा बालिरोग देखियो त्यसै गरि जनावरआतंक, आगलागि , हावाहुरी र खडेरीको असर तथा प्रभाव मध्यम खालको रहेको पाईयो भने असिनापानी, , चट्याड र सडक दुर्घटनाको महामारी असर न्यून रूपमा देखापरेको छ

तलिका ११- वडा स्तरिकरण

वडा	वडा स्तरिकरण						
	१	२	३	४	५	६	७
१	×	१	१	१	१	१	१
२	×	×	२	२	२	२	७
३	×	×	×	३	३	३	३
४	×	×	×	×	४	४	४
५	×	×	×	×	×	५	७
६	×	×	×	×	×	×	७
७	×	×	×	×	×	×	×
प्रासाङ्ग	६	४	४	३	१	०	३
स्तर	पहिलो	तेस्रो	दोस्रो	पाँचौ	छैठौ	सातौ	चौथो

वडागत प्रकोपहरु

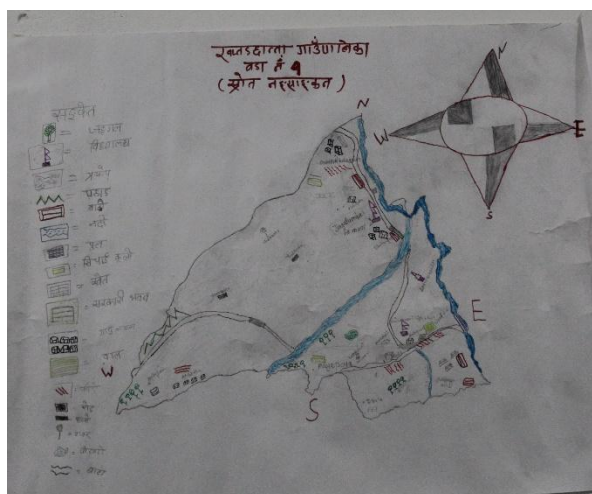
वडा नं	प्रकोपहरु											
१	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना
२	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना
३	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना
४	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना
५	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना
६	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना
७	पहिरो	बाढी	आगलागी	असिनापानी	महामारी	हावाहुरी	चट्याड	वालीरोग	जडगलीजनावर आतंक	खडेरी	सर्पडस	सडक दूर्घटना

२.३. प्रकोप नक्सांकन

बझाङ्ग जिल्लाको खप्तडछान्ना गाउँपालिकामा संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषणका औजारहरुको प्रयोग गरी जोखिमको अवस्था विश्लेषण गर्ने प्रयास गरीएको छ । प्रकोप नक्सांकन कार्य प्रत्येक वडाहरुमा गरी सामुदायको सहभागीतामा सामाजिका स्रोत नक्सा तयार गरी जोखिम, संकटासन्नता तथा क्षमता र सुरक्षित स्थानको छनौट गरीएको छ । जोखिम क्षेत्रलाई रातो र सुरक्षित क्षेत्रलाई हरीयो रङको प्रयोग गरीएको छ । वडा अनुसारको प्रकोप नक्सांकन बाट प्राप्त सूचनालाई निम्नानुसार तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

वडा न १

खप्तडछान्ना गाउँपालिका वडा नं १ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिमतिर साविकको गा.वि.स.२ मायापाटा र उत्तरतिर गाठखोला पुर्वतिर देहली गाउँसंग जोडिएको छ । २५०० घरधुरी रहेको वडा न १ मा पहिरोको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ । भाटवगर देखि, गाठखोला,विराडा साथै गडिगाँउ समेत बाढीको जोखिममा परेका छन । र पहिरोका कारण यस वडाका धेरै बस्तीहरु विद्यालय,सार्वजनिक संस्थाहरु जोखिममा परेका छन । विशेषगरि यस वडाको पहिरोको जोखिम चुल्या अनेर्थ मुसुराडी ,गडिगाँउ पनि पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस वडाका मानिस रोजगारीको लागि सबैभन्दा बढी भारततिर जाने गरेको पाइन्छ ।

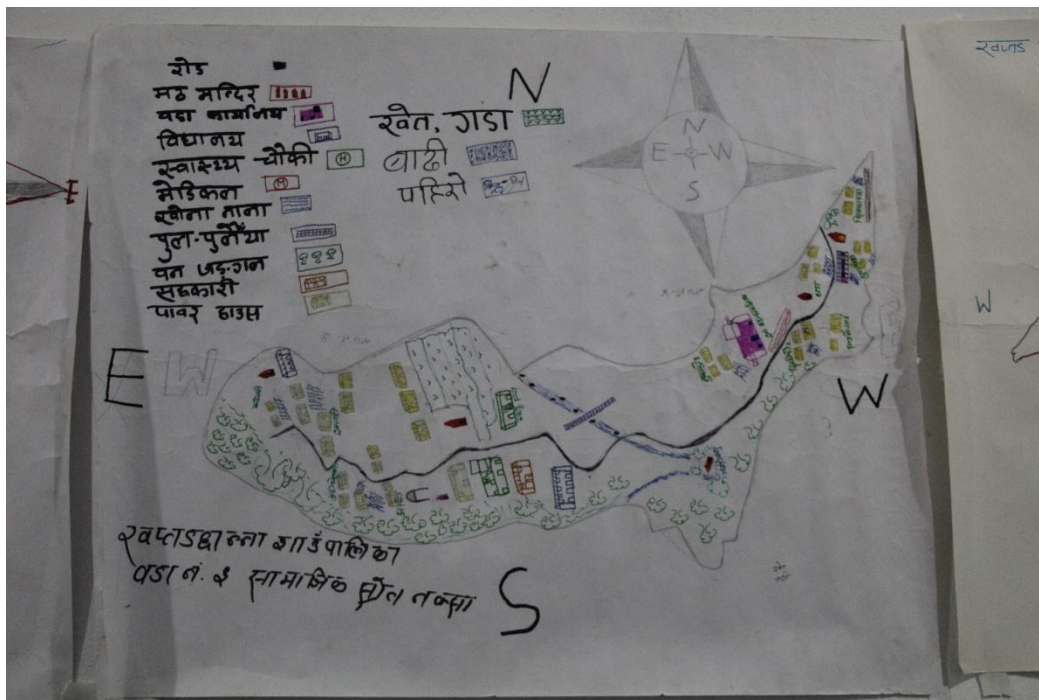
चित्र २ वडा नं. १ स्रोत नक्साङ्कन

तलिका १२ वडा नं २ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घघर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षेतीहुनसक्ने जमिन विधामा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी सिचाई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	देहली	५०	३००	६	१		१५	४		
२	पहिरो	बोगटीगाँउ	३०	१४०	५			९	२		
३	पहिरो	तोली	२७	१५५	४४			१०	३		
४	बाढी	देहली	५०	३००	४	१		१५	४		
५	बाढी	अइचेली	४०	२५०	४	२		१६	६		
६	आगलागि	जिम्कोट	६०	३२०	६	१		१८	१		
७	आगलागि	बाँगापाटा	५०	२५०	३	१		५	१	१	
८	आगलागि	रुवानीगाँउ	४०	२००	२	१		४	१		
९	आगलागि	बोगटीगाँउ	३०	१५०	२	१		९	१		
१०	आगलागि	निम	३०	२५०	३	१		५	२		

वडा नं ३

खप्तडछान्ना गाउँपालिका वडा नं ३ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिमतिर ४ र २ नं वडा उत्तरतिर ४ र ५ नं वडा पूर्वतिर ५ नं वडा.. र दक्षिणमा ..खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज.... संग जोडिएको छ । ४०० घरधुरी रहेको वडा नं ३ मा बाढी र पहिरोको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ । बाढी र पहिरोका कारण यस वडाका साँउदटोल र नुवाकोट टोल पनि पहिरोको प्रकोप रहेको छ भने दारुगाँउ र दखेत बस्तीहरुमा बाढीको प्रकोप रहेको छ । धेरै बस्तीहरु विद्यालय,सार्वजनिक संस्थाहरु जोखिममा परेका छन । यस वडाका मानिस रोजगारीको लागि सबैभन्दा बढी भारततिर जाने गरेको पाइन्छ ।

चित्र 4 वडा नं. ३ स्रोत नक्साङ्कन

तलिका १२ वडा नं ३ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिम मा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिम मा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षेतीहुन सक्ने जमिन विघामा	जोखिम मा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिम मा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	सिल्कावाडा धडागाँउ नुवाकोट थाप्लिकोट मेल्लडी बामीली सिप्टीकोट सुनारगाँउ सावदवाडा	२००	१००	२०	३	१	१०	१		७	१९ ओटा
२	बाढी	दारुगाँउ	३५	१७५	१०	१	१	१	१	१	३	४
३	बाढी	ढंखेत	३०	१५०	९	१	१	१	१	१	३	२
४	बाढी	साउदवाडा	५	२५	३	१	१	१	१	१	३	२
५	बाढी	लम्लडा	८	४०	५	१	२	१	१	१	३	३

वडा न ४

खप्तडछान्ना गाउँपालिका वडा नं ४ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको उरतिर जयपृथ्वीनपा चैनपुर पश्चिमतिर वडा १ र २ पूर्वतिर वडा नं ५ दक्षिणमा खप्तड पछि राष्ट्रिय निकुञ्ज संग जोडिएको छ । ३२१५ घरधुरी रहेको वडा नं ४ मा बाढी र पहिरो जनावरको आतंक मुख्य प्रकोपमा रूपमा देखा परेको छ । बाढीको लागि पसलवगर माभीगाँउ स्वाडी नेटाकाटिया बासकाटियाँ र ५ ओटा विद्यालयहरु वाढीको जोखिममा रहेका छन् । जोखिममा देखिन्छ । र पहिरोका कारण यस वडाका धेरै बस्तीहरु विद्यालय,सार्वजनिक संस्थाहरु जोखिममा परेका छन् । यस वडाका मानिस रोजगारीको लागि सबैभन्दा बढी भारततिर जाने गरेको पाइन्छ ।

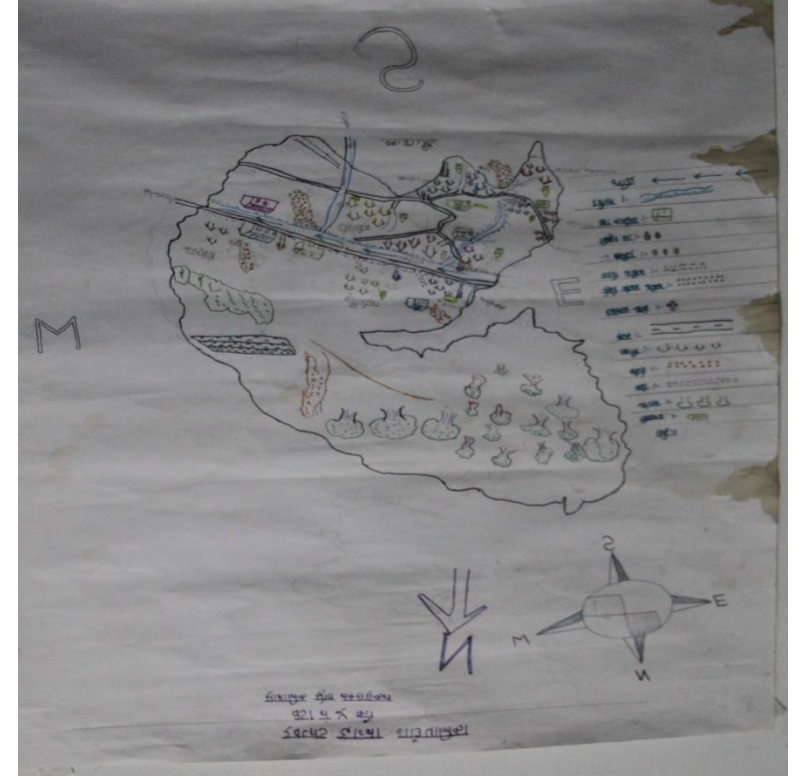
तालिका १२- वडा नं ४ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा बस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	जोखिममा रहेको क्षेत्र नसक्ने जमिन विघा मा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी स्वास्थ्य चौकी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो	
१	पहिरो	पसलवगर	३५	५०	१.५	१	१	३	१			साविक १-९

२	पहिरो	नेटाकाटियाँ	१२	५५	३							
३	पहिरो	बासकाटियाँ	२०	४५	४				१			
४	पहिरो	खत्रीबाडा	२६	१५०	१२				१			
५	बाढी	माझीगाँउ	१५	६५	२				१			
६	बाढी	स्वाडी	८	४२	४							
७	आगला गि	पसलवगर	६२	३००								

वडा न ५

खप्तडछान्ना गाउँपालिका वडा नं ५ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिम उत्तरतिर वडा नं १, २ र ३ पूर्वतिर ६ दक्षिणमा वडा नं ६ र संग जोडिएको छ । ५२६ घरधुरी रहेको वडा नं. ५ मा बाढी र पहिरोको मुख्य प्रकोपमा रूपमा देखा परेको छ । बाढी र पहिरोका कारण यस वडाका धेरै बस्तीहरू विद्यालय,सार्वजनिक संस्थाहरू जोखिममा परेका छन् । विशेषगरि यस वडाको साविक वडानं ३ कालुखेती वडानं ९ सुतारीगाँउका बस्ती उच्च जोखिममा परेका छन् । यस वडाका मानिस रोजगारीको लागि सबैभन्दा बढी भारततिर जाने गरेको पाइन्छ ।

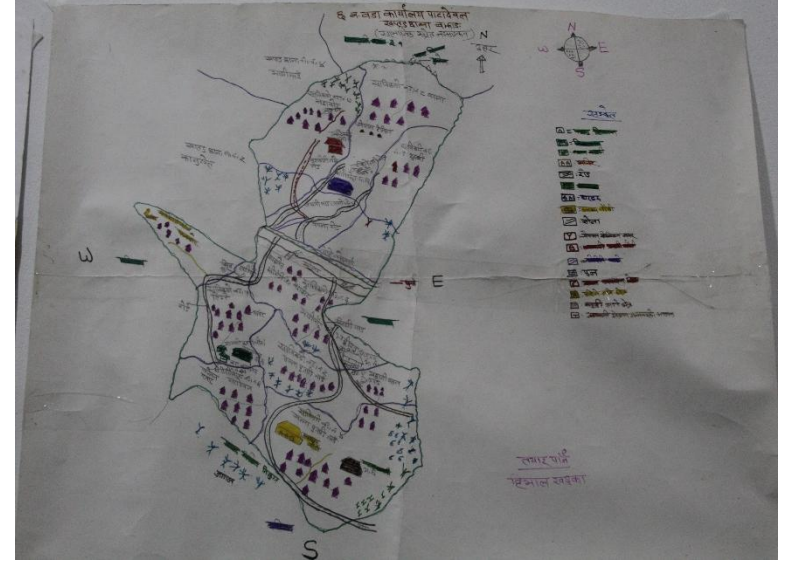
तलिका १२- वडा नं ५ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा बस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिम मा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षेतीहुन सक्ने जमिन विघामा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
--------	-----------------	-----------------------------------	---------------------------	-----------------------------	-----------------------------	----------------------------	---------------------------------	----------------------------	-------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------

१	पहिरो	छात्रबस्ती	९०	३६०	१०				गडखेत सि.कुलो			सेती लोकमार्ग
२	पहिरो	बुंगोतोला	१५	९०	७							
३	पहिरो	कालुखेती	४५	१८०	५							
४	पहिरो	चाखेगडा	३०	१२०	७							
५	बाढी	कालुखेती	४०	१६०	५	ख.मावि ख प्रा.वि	कालुखेती स्वा.चौ.	ढुनेवगर कालुखेती			वडा ५ कार्यालय	सेती लोकमार्ग
६	बाढी	सुतारीगाँउ	३५	१४	४	खापेश्वरी प्रा.वि.			गोडगाँउ ज्यूला सि.कुलो	खारखो ला ज.विद्युत		खसड मार्ग
७	बाढी	खारखोला	८०	३२०	१०							
८	आगलागि	बुंगोतोला	२	८								
९	आगलागि	छात्रबस्ती	३	१२								
१०	आगलागि	कालुखेती खाँचा	४	१६								
११	पहिरो	खन्तेला	३	१२								
१२	पहिरो	पिठेतोला	४	१६								

वडा नं ६

खप्तडछात्रा गाउँपालिका वडा नं ६ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पूर्वतिर वडा नं ७ पश्चिमतिर वडा नं ५ उत्तरतिर वडा नं १ र ३ दक्षिणमा खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज संग जोडिएको छ । ५७५ घरधुरी रहेको वडा नं. ६ मा बाढी र पहिरो जनावरको आतंक मुख्य प्रकोपमा रूपमा देखा परेको छ । बाढीको लागि घट्टेखेत, धामीखोला खडीखेत जोखिममा देखिन्छ । र पहिरोका कारण यस वडाका धेरै बस्तीहरु विद्यालय,सार्वजनिक संस्थाहरु जोखिममा परेका छन् । विशेषगरि यस वडाको मछानी पाताल ,वडाकोटी गाँउ, कोसेडी खेत,मल्लोपुजारी टोल राजकोट पहिरोको उच्च जोखिममा परेका छन् । यस वडाका मानिस रोजगारीको लागि सबैभन्दा बढी भारततिर र विदेश जाने गरेको पाइन्छ ।

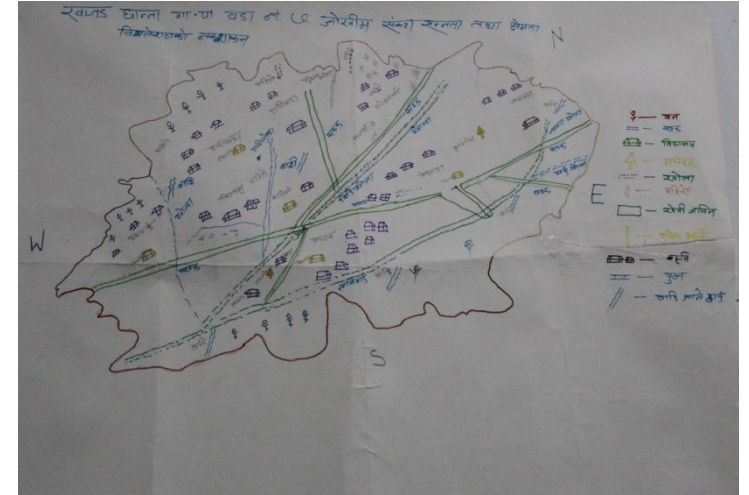
तलिका १२- वडा नं ६ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षेतीहुनसक्ने जमिन विघामा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	मछानीपातल	१०	५०	१.५	१	१	३	१			साविक १-९
२	पहिरो	वडाकोटी गाँउ	१२	५५	३							
३	पहिरो	मल्लो पुजारी गाँउ	२०	४५	४							
४	पहिरो	राजकोट	६	२८	६							
५	बाढी	घट्टेखेत	१५	६५	२							
६	बाढी	खडीखेत	८	४२	४							

७	बाढी	धामीखोला	४	२०	३							
८	आगलागि	वडाकोटी गाँउ	६२	३००								
९	आगलागि	वयाना	१२०	३६०								
१०	आगलागि	राजकोट	४४	२२०								
११	आगलागि	तल्लो पुजारीगाँउ	७५	३५०								
१२	आगलागि	तिउने	४२	२२०								
१३	आगलागि	पाटादेवल	४०	२००								
१४	आगलागि	भट्टीउन	२०	८५								
१५	आगलागि	मल्लो पुजारीगाँउ	६५	३३०								

वडा नं ७

खप्तडछान्ना गाउँपालिका वडा नं ७ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिम पाटादेवल उत्तरतिर जयपृथ्वी नगर पूर्वतिर खप्तडछेडेदेव गापा दोगडी बाजुरा र दक्षिणमा खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज संग जोडिएको छ । १४५ घरधुरी रहेको वडा नं. ७ मा बाढी र पहिरोको मुख्य प्रकोपमा रूपमा देखा परेको छ । बाढीका कारण यस वडाका गडराय,वेडुपाटा र लामागडा धेरै बस्तीहरु विद्यालय,सार्वजनिक संस्थाहरु जोखिममा परेका छन । यस वडाका मानिस रोजगारीको लागि सबैभन्दा बढी भारततिर जाने गरेको पाइन्छ ।

तालिका १२- वडा नं ७ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र।स।	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिम मा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षेतीहुन सक्ने जमिन विघामा	जोखिम मा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाई	जोखिम मा पर्नसक्ने विद्युत गृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	गडराय	४५	८००	६५	१	१	५	२		३	सेती लोकमार्ग
२	पहिरो	लामागडा	५२	३५०	५५	१		२	४		१	लामागडा सम्म
३	पहिरो	वेडुपाटा	४८	४८५	६५	१		५	४		१	वेडुपाटासम्म

२.४. विपदको ऐतिहासिक समयरेखा

यस पालिकाका विभिन्न क्षेत्र तथा समुदायमा विगतमा कुन प्रकोपबाट कस्तो विपत्ति परेको थियो भन्ने जानकारी लिन विपदको ऐतिहासिक समय रेखा तयार गरिएको हो । जसबाट यस पालिकामा प्रकोपको दोहोरिने प्रवृत्ति तथा यसले गर्ने क्षति तथा असरका बारेमा जानकारी तयार गर्न सकिन्छ । सोही अनुरूप कार्यक्रममा समुदायका जेष्ठ नागरिक सहभागिहरू सँग छलफल तथा अन्तरक्रिया गरी विगतवर्षको ऐतिहासिक समयरेखा तयार पारिएको छ जसका आधारमा यो योजना तयार गरिएको छ । विगतमा आएको पहिरो तथा बाढीका कारण मृत्युको साथै जनधनको क्षति व्यापक रूपमा पुऱ्याएको देखिन्छ । त्यस्तै आगलागीका , चट्याङ्गका अन्य प्रकोपका कारण पनि मानिसहरूको ज्यानजानुका साथै विभिन्न सामग्रीहरूको क्षति भएको छलफल र विभिन्न तथ्यांकहरूले देखाउँछ । समुदायको भिन्नबुझाइ तथा अनुकूलनका पर्याप्त आर्थिक तथा मानवीय स्रोत नहुनाले जलवायु परिवर्तनको असरबाट प्रभावित देखिन्छ । बाढी तथा पहिरो जस्ता समस्याले समुदाय जोखिममा देखिन्छन । वडा अनुसारको विस्तृत ऐतिहासिक समयरेखा निम्नानुसार रहेकोछ ।

तालिका २० : खप्तडछान्ना गाँउपालिका वडा नं १ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
बाढी	२०३९ साउन १०	छान्नाबस्ती	काठे साघु १ बगाएको		२ ओटा घट्ट बगाएको २ लाख क्षेती		१ विघा जमिन बगाएको	छलफल
बाढी	२०५६ असोज ४	बुगोनोला	१ काठेपुल बगाएको		३ ओटा घट्ट बगाएको		१ विघा जमिन क्षेती ७ लाख बराबर	
बाढी	२०७८ असोज २	कालुखेती	काठेपुल १ ट्रसपुल १	खप्तड मा.वि.को क्यन्टीन बगाएको	१ पसल बगाएको ५ लाख बराबर क्षेती			
बाढी	२०७८ असोज २	मत्तुवा	५ ओटा घर भत्काएको	५० मि. विद्युत नहर भत्काएको				

				२०० मि सिचाई कुलो भत्काएको				
पहिरो	२०३० भदौ	मतुवा खारखोला	२ घर भत्काएको	१ मन्दिर भत्काएके	४ विघा जमिन क्षेत्री १५ लाख बराबर		दल्लो,सल्लो,उत्तिस बगाएके जंगल	
पहिरो	२०३७ अषाढ	छान्नाबस्ती				२ जना महिलाको मृत्यु		छलफल
पहिरो	२०७७ असार	छान्नाबस्ती			भानखेती बगाएको २ विघा जमिन क्षेत्री १० लाख बराबर			छलफल
पहिरो	२०७८ असोज	बुगौतोला			काठहरु बगाएको ५ लाख बराबर क्षेत्री			
पहीरो	२०७८ असोज	कालुखेती	५ ओटा घर बगाएको	खानेपानी धारा २ ओटा भत्केको	१ भैसी ४ गाई १० बाखा मरेका १ विघा जमिन ३ लाखको क्षेत्री	२ जनाको मृत्यु		
पहिरो	२०७८ असोज	विष्टबाडा	४ ओटा घर भत्केको	एउटा मन्दिर भत्केको	धान गहु कोदो,मकै,र धान (३लाख क्षेत्री)		३ विघा धान गहु मकै बगाएको	
पहिरो	२०४९ भाद्र	कालुखेती				३ जना बालकको मृत्यु		
हावाहुरी	२०६३ जेठ	कालुखेती	खप्तड मा.वि. को छाना उडाएको					
हावाहुरी	२०८० बैसाख	मतुवा छान्नाबस्ती	२ घर भत्काएको १ घर भत्काएको					

चट्याङ	२०७६ भाद्र	सुतरीगाँउ					२० ओटा बाखा मरेका	
चट्याङ	२०८० असार	मतुवा			३ ओटा भैसी मरेका			
हिमपात	२०७७ पुष	कालुखेती	५० ओटा विद्युत पोल भाँचेको		३ ओटा पसल भत्केको			
खडेरी	२०४१	कालुखेती		खानेपानी सिचाई क्षेत्री	धान गहु वाली क्षेत्री		फपम'लका विरुवा क्षेत्री	
जनावर आतंक	२०४०	मतुवा पिठाखोला छोटाखेत			बाली नाली सखाप पारेका		गाइ बाखा भैसी मरेका	
भुकम्प	२०३७	कालुखेती	५ घर भत्केका	३ ओटा स्कुल भत्केका		३ जनाको मृत्यु		
भुकम्प	२०८० असोज	कालुखेती	४ ओटा घर भत्केका	१ मन्दिर भत्केको				

तालिका २० : खसडछान्ना गाँउपालिका वडा नं २ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याङ को विधि
बाढी	२०७८ असोज ३०	घट्टेवगर, तल्लो मल्लो ऐचेली, वगर, दयालगाड, ठु	३ ओटा घर वगाएको ६ ओटा पानी घट्ट वगाएको	१ देविको मन्दिर वगाएके १ वज्यैको मन्दिर वगाएको			५० विघा धानखेत कटानी अनुमानित २ करोड वरावरको क्षेत्री ।	छलफल

		लोखोला सेजाका खोला , कोलवगर						
पहिरो	२०२३	भान्या			विर ब. थापा राम ब. जेठाराको ११ रोपनी जग्गा बगाएको ३ लाख वरावरको पाखो बारी नष्ट			
पहिरो	२०२८	गोलखाणा	३ ओटा खोलीघट्ट बगाएको			१ जनाको मृत्यु	२५ रोपनी धानखेत नष्ट	
पहिरो	२०७७	रातापण	१ पानी घट्ट बगाएको		१ लाख वरावरको क्षेत्री			
पहिरो	२०६८	ढोल चौका	२ पानी घट्ट भत्काएको	१ मन्दिर भत्काएके	१३ रोपनी जग्गा बगाएको ७ लाख वरावरको क्षेत्री			
पहिरो	२०७८ भाद्र	सेजाका खोला		दुदेश्वरी प्रा.वि भत्केको १५० जनाको पठनपाठनमा बाधा	१५ रोपनी धानखेत कटानी ५ लाख वरावरको क्षेत्री			छलफल

पहिरो	२०७७ असोज	नाव खोला					१ विघा जग्गा कटानी १ लाख वरावरको क्षेत्री	छलफल
पहिरो	२०७८ भदौ	थलाचौर	७ ओटा गोठहरु पुरिएका	लामातोला मा.वि.को भवन जोखिममा	विद्यालयको पर्खाल भत्केको ३० लाख वरावरको क्षेत्री			प्रहरि मुचुल्का
पहिरो	२०७८ २०७९ २०८०	लामाचौर ऐचेलीवगर थलाचौर जिम्कोट	सबैगरि ७ ओटा घर भत्कीएको	लामाचौर मा.वि.को ३ ओटा छाना उडाएको	जडारी गाड जलविद्युत घरको छाना		१६ लाख वरावरको क्षेत्री	छलफल प्रतिवेदन बैठकको निर्णय
चट्या ड	२०५५ भाद्र	पाठपाखा	१ घरगोठ भत्कीएको		४ भैसी मरेका ३ लाख वरावर क्षेत्री			
चट्या ड	२०५४ साउन	धमाणा			५ ओटा बोका बाखा करिव ७५ हजारको क्षेत्री	२ जना घाइते		

तालिका २० : खसडछान्ना गाँउपालिका वडा नं ३ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
बाढी	२०४०	मेल्लडी	काठेपुल झोलुंगेपुल वगाएको		६० ओटा भैसी ४० भन्दा बढी गाइगाऱु मरेका		२० विघा धानखेत कटानी अनुमानित २ करोड वरावरको क्षेत्री ।	छलफल

बाढी	२०७८	घड्याघडा मेलतडी	१० ओटा घर पूर्ण क्षेती काठेपुल झोपु वगाउको	खानेपानीका मुहान पुरीएका	२ घोडा ६ भैसी १६ बाखा मरेका			
पहिरो	२०४०	चौका	३ ओटा खोलीघट्ट वगाएको		१० भैसी मरे १६ गाइगोरु २३ बाखा मरेका ३० लाख वरावरको क्षेती	२ जनाको मृत्यु ५ जना घाइते	२५ रोपनी धानखेत नष्ट	
पहिरो	२०४६	वडानं ३	१ पानी घट्ट बगाएको		५ ओटा गोरु मरेका			
पहिरो	२०६८	भगाडा बामिली लोखाडा	२ पानी घट्ट भत्काएको	वाटो घत्केको	१३ रोपनी जग्गा वगाएको ८ लाख वरावरको क्षेती			
चट्याड	२०७७ भाद्र	सिल्कावा डा	१ घरगोठ भत्कीएको		२भैसी मरेका ३ लाख वरावर क्षेती	१ जना घाइते		
चट्याड	२०५४सा उन	भेलतडी			१ भैसी मरेको	२ जना घाइते		
जनावर आतंक	२०७५ देखि हालसम्म	लोखाडा बामेली			वाघ भलुको आक्रमणले १४ बाखा गाइ मारेको	१ जना घाइते	बालीनालीमा क्षेती गरेको	
भुकम्प	२०८०	वडाभरि	१५० भन्दा बढि घरहरु चर्केका				सुख्खा पहिरो गएर रुखहरुमा क्षेती भएको	

तालिका २०- खसडछान्ना गाँउपालिका वडा नं ४ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
बाढी	२०५६ जेठ	घाटखोला देखि छेलेबगर सम्म	३ काठेपुल १२ ओटा घर बगाएको	वाटो अवरुद्ध भएको	१०ओटा घट्ट बगाएको ७ लाख क्षेत्री	१ जना घाइते	१२ रोपनी जमिन बगाएको	छलफल
बाढी	२०७८ असोज देखि कार्तिक सम्म	घट्टेबगर पसलबगर छेलेबगर झालेखोला देखि सुकापाटी सम्म	१२ ओटा घर पूर्ण क्षेत्री २३ ओटा घर आंसिक क्षेत्री	२ पुल विद्युत नहर खानेपानी वाटोघाटो बगाएका विद्युत अवरुद्ध भएको	४२ ओटा घट्ट बगाएको बंगुर ५० बाखा १० गाइगोरु ७ भैसी ३ मरेका ९० लाखका क्षेत्री	४ जना घाइते	१ विघा जमिन क्षेत्री ७ लाख बराबर वनजंगल सखाप	
बाढी	२०७८ कार्तिक	भुलवाडा देखि खागल सम्म	५ ओटा घर	नहरको बाँध भत्काएको	२ ओटा घट्ट बगाएको		खोलाकिनारका जग्गा बगाएको	
पहिरो	२०७२ श्रावण	झुलदुङ्गा	घर भत्काएको	सडक भत्केको विद्युत नहर भत्केको अवरुद्ध भएको	फलपत्तल खेतीपाती वालीनाली क्षेत्री		वनजंगल विनस भएको	
पहिरो	२०७८ कार्तिक	घाटखोला	घर भत्काएको	नहर कुलो वाटो भत्काएको	१ विघा जमिन क्षेत्री ५ लाख बराबर		जंगल रुखहरु भत्केको	
पहिरो	२०७८ अषाढ	चौका ढंगेनीचौर	५ घर आंसिक क्षेत्री	सिचाई नहर अवरुद्ध			३ रोपनी जग्गा कटान भएको	छलफल

पहिरो	२०७७ असार	नेटाकाटिया	५ घर भत्केको	वाटो अवरुद्ध	धानखेती बगाएको २ विघा जमिन क्षेत्री १० लाख बराबर			छलफल
पहिरो	२०७८ असोज	ठुलाखेत	७ घरमा क्षेत्री	नहर भत्केको	काठहरू बगाएको ५ लाख बराबर क्षेत्री	पाखो जमिन भत्केको		
पहिरो	२०७८ असोज	बेडुगडा खोला	२ ओटा घर बगाएको	खानेपानी धारा २ ओटा भत्केको	२गाई ६ बाखा मरेका १ विघा जमिन ३ लाखको क्षेत्री			
हावाहुरी	२०६३ जेठ	वडाभरि	३ ओटाविद्यालयका छाना उडाएको	विद्युत अवरुद्ध		३ जना घाइते	बालीनाली नष्ट भएको	
चट्याङ	२०७६ भाद्र	लिंगापाटन			विद्युत अवरुद्ध भएको		२० ओटा बाखा मरेका	
हिमपात	२०७६ पुष	खसडछान्ना ४	२० घर भत्केका	१०० ओटा विद्युत पोल भाँचेको		रुखहरू भाँचिएको		
खडेरी	२०६७ देखि हाल सम्म	खसडछान्ना ४		खानेपानी सिचाई क्षेत्री	धान गहु वाली क्षेत्री		फपम'लका विरुवा क्षेत्री	
जनावर आतंक	२०४० देखि हाल सम्म	खसडछान्ना ४			बाली नाली सखाप पारेका	२ जना भालुको आक्रमणमा घाइते	गाइ बाखा भैसी मरेका फलफुल सखाप	
भुकम्प	२०३७	खसडछान्ना ४	५ घर भत्केका	३ ओटा स्कुल भत्केका		३ जनाको मृत्यु		
भुकम्प	२०८० असोज	खसडछान्ना ४	१०० ओटा घर पूर्ण क्षेत्री	५ ओटा मन्दिर क्षेत्री	सुख्खा पहिरो गएको जंगलमा क्षेत्री			

--	--	--	--	--	--	--	--	--

तालिका २० : खसडछान्ना गाँउपालिका वडा नं ५ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
बाढी	२०३९ साउन १०	छान्नाबट्टी	काठे साघु १ बगाएको		२ ओटा घट्ट बगाएको २ लाख क्षेती		१ विघा जमिन बगाएको	छलफल
बाढी	२०५६ असोज ४	बुगोनोला	१ काठेपुल बगाएको		३ ओटा घट्ट बगाएको		१ विघा जमिन क्षेती ७ लाख बराबर	
बाढी	२०७८ असोज २	कालुखेती	काठेपुल १ ट्रसपुल १	खसड मा.वि.को क्यन्टीन बगाएको	१ पसल बगाएको ५ लाख बराबर क्षेती			
बाढी	२०७८ असोज २	मतुवा	५ ओटा घर भत्काएको	५० मि. विद्युत नहर भत्काएको २०० मि सिचाई कुलो भत्काएको				
पहिरो	२०३० भदौ	मतुवा खारखोला	२ घर भत्काएको	१ मन्दिर भत्काएके	४ विघा जमिन क्षेती १५ लाख बराबर		दल्लो,सल्लो,उत्तिस बगाएके जंगल	
पहिरो	२०३७ अषाड	छान्नाबट्टी				२ जना महिलाको मृत्यु		छलफल

पहिरो	२०७७ असार	छान्नबष्टी			भानखेती बगाएको २ विघा जमिन क्षेत्री १० लाख बराबर			छलफल
पहिरो	२०७८ असोज	बुगौतोला			काठहरु बगाएको ५ लाख बराबर क्षेत्री			
पहिरो	२०७८ असोज	कालुखेती	५ ओटा घर बगाएको	खानेपानी धारा २ ओटा भत्केको	१ भैसी ४ गाई १० बाखा मरेका १ विघा जमिन ३ लाखको क्षेत्री	२ जनाको मृत्यु		
पहिरो	२०७८ असोज	विष्टबाडा	४ ओटा घर भत्केको	एउटा मन्दिर भत्केको	धान गहु कोदो,मकै,र धान (३लाख क्षेत्री)		३ विघा धान गहु मकै बगाएको	
पहिरो	२०४९ भाद्र	कालुखेती				३ जना बालकको मृत्यु		
हावाहुरी	२०६३ जेठ	कालुखेती	खसड मा.वि. को छाना उडाएको					
हावाहुरी	२०८० बैसाख	मतुवा छान्नाबस्ती	२ घर भत्काएको १ घर भत्काएको					
चट्याङ	२०७६ भाद्र	सुतरीगाँउ					२० ओटा बाखा मरेका	
चट्याङ	२०८० असार	मतुवा			३ ओटा भैसी मरेका			
हिमपात	२०७७ पुष	कालुखेती	५० ओटा विद्युत पोल भाँचेको		३ ओटा पसल भत्केको			
खडेरी	२०४१	कालुखेती		खानेपानी सिचाई क्षेत्री	धान गहु वाली क्षेत्री		फपम'लका विरुवा क्षेत्री	

जनावर आतंक	२०४०	मतुवा पिठाखोला छोटाखेत			बाली नाली सखाप पारेका		गाइ बाखा भैसी मरेका	
भुकम्प	२०३७	कालुखेती	५ घर भत्केका	३ ओटा स्कुल भत्केका		३ जनाको मृत्यु		
भुकम्प असोज	२०८०	कालुखेती	४ ओटा घर भत्केका	१ मन्दिर भत्केको				

तालिका २० : खसडछान्ना गाँउपालिका वडा नं ६ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
बाढी	२०५६ भदौ	पाटादेवल	५ काठेपुल १२ ओटा घर बगाएको		१०ओटा घट्ट बगाएको ७ लाख क्षेती	१ जना घाइते	२ विघा जमिन बगाएको	छलफल
बाढी	२०६४ भदौ	पाटादेवल	५ ओटा घर पूर्ण क्षेती		२ ओटा घट्ट बगाएको	२ जनाको मृत्यु	१ विघा जमिन क्षेती ७ लाख बराबर	
बाढी	२०७८ कार्तिक	पाटादेवल	५ ओटा घर	नहरको बाँध भत्काएको	१० ओटा घट्ट बगाएको		खोलाकिनारका जग्गा बगाएको	
पहिरो	२०५० देखि २०८०	पाटादेवल	घर भत्काएको	सडक भत्केको विद्युत नहर भत्केको अवरुद्ध भएको	फलपमल खेतीपाती बालीनाली क्षेती		वनजंगल विनस भएको	

	प्रत्यक वर्षायाम मा							
पहिरो	२०६२ भदौ	पाटादेवल	घर भत्काएको	१ मन्दिर भत्काएके	४ विघा जमिन क्षेत्री १५ लाख बराबर		दल्लो,सल्लो,उत्तिस बगाएके जंगल	
पहिरो	२०६८ अषाढ	पाटादेवल	५ घर आंसिक क्षेत्री	सिचाई नहर अवरुद्ध			जंगलमा क्षेत्री	छुलफल
पहिरो	२०७७ असार	पाटादेवल	५ घर भत्केको	वाटो अवरुद्ध	भानखेती बगाएको २ विघा जमिन क्षेत्री १० लाख बराबर			छुलफल
पहिरो	२०७८ असोज	पाटादेवल	७ घरमा क्षेत्री	नहर भत्केको	काठहरु बगाएको ५ लाख बराबर क्षेत्री			
पहीरो	२०७८ असोज	पाटादेवल	५ ओटा घर बगाएको	खानेपानी धारा २ ओटा भत्केको	१ भैसी ४ गाई १० बाखा मरेका १ विघा जमिन ३ लाखको क्षेत्री			
हावाहुरी	२०८० बैसाख	पाटादेवल	१० घर भत्काएको	४ स्कुलका छात्रा उडाएको	विद्यार्थीलाई पढ्न असर	फलफुलका हाँगा भाँचेको		
चट्याङ	२०७६ भाद्र	पाटादेवल					२० ओटा बाखा मरेका	
चट्याङ	२०८० असार	पाटादेवल			३ ओटा भैसी मरेका			

हिमपात	२०७६ पुष	पाटादेवल	२० घर भत्केका	१०० ओटा विद्युत पोल भाँचेको		रुखहरु भाँचिएको		
खडेरी	२०६७ देखि हाल सम्म	पाटादेवल		खानेपानी सिचाई क्षेत्री	धान गहु वाली क्षेत्री		फपम'लका विरुवा क्षेत्री	
जनावर आतंक	२०४० देखि हाल सम्म	पाटादेवल			बाली नाली सखाप पारेका	२ जना भालुको आक्रमणमा घाइते	गाइ बाखा भैसी मरेका फलफुल सखाप	
भुकम्प	२०३७	पाटादेवल	५ घर भत्केका	३ ओटा स्कुल भत्केका		३ जनाको मृत्यु		
भुकम्प	२०८० असोज	पाटादेवल	१०० ओटा घर पूर्ण क्षेत्री	१ मन्दिर भत्केको	सुख्खा पहिरो गएको जंगलमा क्षेत्री			

तालिका २० : खसडछान्ना गाँउपालिका वडा नं ७ को विगतवर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिकक्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिकक्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
बाढी	२०५७ असोज	गडराय	काठे साघु १० ओटा बगाएको				४० रोपनी जग्गा कटानी २० लाख वरावर क्षेत्री	छलफल

बाढी	२०६७ जेठ	गडराय विडा	काठेपुल ६ ओटा बगाएको		२ ओटा घट्ट बगाएको २ लाख क्षेत्री		१४ रोपनी जग्गा कटानी ५ लाख बराबर क्षेत्री	
बाढी	२०७८ असोज २	गडराय	४० पानी घट्ट बगाएको	२० ओटा कुलो बगाएको	१ पसल बगाएको २० लाख बराबर क्षेत्री			
बाढी	२०७९ भदौ	गडराय	५ ओटा घर भत्काएको	लघु जलविद्युतको नहर भत्काएको				
पहिरो	२०५७ श्रावण	विडा किमरुख	२ घर भत्काएको	१ मन्दिर भत्काएके	४ विघा जमिन क्षेत्री १५ लाख बराबर		दल्लो,सल्लो,उत्तिस बगाएके जंगल	
पहिरो	२०७८ भाद्र	लामागडा छडिखोला थिर्मुडा	९ वटा घर पुरिएका	दुधेश्वरी प्रा.वि भत्केको १५० जनाको पठनपाठनमा बाधा	५० रोपनी धानखेत पुरिएको १५ लाख बराबरको क्षेत्री	२ जना महिलाको मृत्यु		छलफल
पहिरो	२०७९ असोज	पम'टापैरा गोर्खाली डाँडावाडा		सडक भत्केको पुजारी गाँउ जाने सडक	धानखेती बगाएको २ विघा जमिन क्षेत्री १० लाख बराबर		१५ लाख बराबरको क्षेत्री	छलफल
पहिरो	२०३७ भदौ	डुगाडा	७ ओटा गोठहरु पुरिएका		काठहरु बगाएको ५ लाख बराबर क्षेत्री		५०० स्याउका विरुवा नष्ट भएको	
हावाहुरी	२०७७ जेठ	गडराय	४ ओटा विद्यालय छाना उडाएको	पठनपाठनमा बाधा				

चट्याड	२०५४ भाद्र	गडराय	१ घरगोठ भत्कीएको		५ भैसी २ गोरु १० वाखा मरेका १० लाख वरावर क्षेत्री		२० ओटा बाखा मरेका	
चट्याड	२०६५ साउन	गडराय			३ ओटा भैसी मरेका	२ जना घाइते		
चट्याड	२०७१ जेठ	गडराय			३ ओटा भैसी मरेका	२ बालक घाइते		
चट्याड	२०८० बैसाख	गोर्खाली	३ घर क्षेत्री		४ ओटा भैसी मरेका	४ जना घाइते		
सडक दुर्घटना	२०७६	गडराय				१ जनाको मृत्यु		
जनावर आतंक	२०६८ २०७२ २०७७	गडराय			बाली नाली सखाप पारेका	४ जना घाइते भालुको आक्रमणले २ घाइते	बाघको आक्रमणले ४ भैसी १५ बाखा मरेका	
भुकम्प	२०७२	गडराय	घरहरु चर्केका	३ ओटा स्कुल भत्केका		३ जनाको मृत्यु		
भुकम्प	२०७८ जेठ	गडराय	४ ओटा घर भत्केका ४० घर चर्केका	१ मन्दिर भत्केको				
भुकम्प	२०८० असोज १३	गडराय	९६६ पूर्ण क्षेत्री ५५० आंशिक क्षेत्री	७ ओटा विद्यालय भवन चर्किएका २ ओटा खानेपानी टंकी चर्केका	२			
भुकम्प	२०३७	गडराय	३ घर आंशिक क्षेत्री ११० पूर्ण क्षेत्री					

माथिको तालिका अनुसार आँकडामा खासै परिवर्तन नदेखिए पनि सहभागीहरूको अनुभव तथा विश्लेषण निम्नानुसार रहेको छ ।

- मुख्य जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरूको विश्लेषण गर्दा खडेरी, पहिरो बाढी र असिना पर्ने समयमा परिवर्तन देखिएको छ । साथै, अन्य प्रकोपहरू पनि पहिले भन्दा बढी र बारम्बार बढेको देखिन्छ ।
- खडेरी पनि पहिलेको तुलनामा धेरै बढि समय हुने गरेको छ भने चट्याङ्ग जुनसुकै बेलामा पर्ने र यसको दर अहिले वृद्धि हुँदै गएको पाईन्छ । हिउँदै वर्षा घटेका कारण खडेरीको बढेको छ ।
- जाडो हुने समयमा अधिमा एकरूपता रहेता पनि जाडोपनको मात्रा घटेको महसुस गरिएको छ । त्यसै गरी हावाहुरी हुने समयमा पनि वृद्धि भएको पाईन्छ भने जसका कारण र खडेरीले गर्दा आगलागीको प्रकोपलाई बढावा दिएको देखिन्छ ।

२.५.२. मौसमी पात्रो

तालिका ३० :पालिकाको मौसमीपात्रो

मौसम	३० वर्ष	बैशाख	जेठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
मनसुनवर्षा	पहिले												
	अहिले												
हिउदे वर्षा	पहिले												
	अहिले												
जाडो	पहिले												
	अहिले												
गर्मी	पहिले												
	अहिले												

माथिको तालिका अनुसार आँकडामा परिवर्तन देखिएको छ । सहभागीहरूको अनुभव तथा विश्लेषण निम्नानुसार रहेको छ । गर्मीको समय पहिला भन्दा वृद्धि भइरहेको र एक्कासी गर्मी बढ्ने गरेको छ ।

वर्षामा अनियमिता हुने गरेको छ । वर्षा हुने समय पनि पहिलाको तुलनामा कम र सुरुको वर्षा अलि पछि धकेलिएको र हिउँदमा वर्षा हुने क्रम रोकिएको देखाएको छ ।

२.६. पालिकामा रहेका स्रोत तथा क्षमताको विश्लेषण

२.६.१. सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघसंस्थाहरूको विवरण

पालिकामा जीविकोपार्जन सुधार र समुदाय विकासका लागि विभिन्न संस्थाहरूले आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम मार्फत टेवा पुऱ्याएका छन् । जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिक तथा सहजीकरण सहयोग गर्न सक्ने संघ—संस्था तथा निकायहरू पहिचान गरी सो संस्थाहरूको सम्भावित भूमिका र अपेक्षित सहयोगका बारेमा यसमा उल्लेख गरिएको छ । आगामी दिनमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनमा सबैको साथ र सहयोग आवश्यक हुन जान्छ । यसका लागि पालिकाले प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा रहेका माथि उल्लेखित सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ—संस्थाहरूमा सहयोगका लागि बेला बेला अन्तर्क्रिया गर्ने, पत्राचार गर्ने तथा निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गरी अनुकूलन योजना कार्यान्वयन गरिने छ ।

वडा न १

क्र. सं. १.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन सक्ने सहयोग		
क	वडाभित्र			विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	डाँडागाँउ स्वास्थ्य चौकी	डाँडागाँउ	१०० मि	जनचेतना औषधी उपचार	चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण	रिफर राहतवितरणमा सहयोग
२	बागेश्वरी मा.वि. प्र.अ. ९७४७१४३९७०	मायापाटा	१५०० मि.	विपद् सम्बन्धि जनचेतना सिमुलेसन गर्ने	स्वयमसेवक वितरण उद्धारमा सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
३	शैलेश्वरी मा.वि. प्र.अ. ९८६४६४८११६	पौवागढी	३०० मि	विपद् सम्बन्धि जनचेतना सिमुलेसन गर्ने	स्वयमसेवक वितरण उद्धारमा सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
४	जगदम्बा आ.वि. ९८६५५७८७७९	खोलामोरा	२कि. मि	विपद् सम्बन्धि कार्यक्रम	स्वयमसेवक वितरण उद्धारमा सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
५	कालढुंगा आ.वि. सिद्धकालिका आ.वि.	मुसुराडी कडालगाँउ	१ कि.मि	विपद् सम्बन्धि कार्यक्रम	स्वयमसेवक वितरण उद्धारमा सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
६	महिला बहुउद्देश्य स.संस्था	पौवागढी	१०० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने	आर्थिक सहयोग
७	महर्षि विश्वामित्र पुस्तकालय	गडीगाँउ	१० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	आर्थिक सहयोग सरसल्लाह गर्ने

८	वडा कार्यालय	पौवागडी	० किमि	चेतना जगाउने विपद सम्बन्धि नीतिनियम	उद्धार राहात स्वयमसेवा परीचालन	जिविकोपार्जनमा सहयोग आर्थिक सहयोग
९	रिड नेपाल पसलबगर	पसलबगर	३ किमि	स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग
१०	समाज सुधार युवा क्लव	गाठेखोला	१कि. मि	बृक्षारोपण जनचेतना	युवा परिचालन उद्धार	आवश्यक सहयोग

वडा न २

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन सक्ने सहयोग	विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	लामातोला स्वास्थ्य चौकी ९८४०९६०२६७	लामातोल ।	७५ मि	जनचेतना औषधीउपचार	चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण , सरसल्लाह गर्ने	रिफर राहतवितरणमा सहयोग गर्ने	
२	लामातोला मा.वि. ९८६१८२८६६८	लामातोल ।	१०० मि.	विपद सम्बन्धि जनचेतना	स्वयमसेवक वितरण व्यवस्थापनमा सहयोग	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने	
३	वडा कार्यालय अध्यक्ष ९८६५५७५७११	लामातोल ।	१०० मि	सुचना आदन प्रदान गर्ने	मानविय सहयोग गर्ने सुरक्षित स्थानमा सार्ने	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने विभिन्न संस्थासंग पहल गर्ने	
४	सयपत्री बहुउद्देश्य सहकारी संस्था	लामातोल ।	५० मि	स्रोत सामाग्रीको तयारी	विभिन्न आवश्यक सामान वितरण गर्ने ।	आर्थिक सहयोग गर्ने	
५	छान्ना प्रहरी चौकी ९८५८४८८२४१	पसलवग र	० कि.मि	सूचना ,संचार आदनप्रदान	आवश्यक सहयोग गर्ने उद्धार गर्ने समन्वय गर्ने	रिपोर्टिङ गर्ने आवश्यक सहयोग गर्ने	
६	प्राइम बैंक ९८६१९०३६५९	पसलवग र	० किमि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने	आर्थिक सहयोग	
७	अस्थायी प्रहरी पोष्ट	लामातोल ।	५० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	आर्थिक सहयोग	
८	हेफर नेपाल पसलबगर	लामातोल ।	३ किमि	चेतना जगाउने	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	जिविकोपार्जनमा सहयोग	
९	रिड नेपाल पसलबगर	लामातोल ।	३ किमि	स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग	

१०	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	लामातोल टा	५० मि	बृक्षारोपण	आर्थिक सहयोग	योजना माग समस्या समाधान
११	वडा मेलमलाप केन्द्र	लामातोल टा	वडाभित्र	जनचेतना	सवैलाई समेटेर सहयोग गर्ने	विवाद समाधान गर्ने
१२	वडा महिला अधिकार मञ्च	लामातोल टा	वडा	जनचेतना	विपदमा हिंशामा परेकालाई सहयोग	समस्या समाधान
१३	कृषि समुह तथा फर्म	लामातोल टा	१०० मि	जलवायु परिवर्त सम्बन्धि जनचेतना	खाद्यान्न वितरण कृषि सामग्री सहयोग	कृषि सामान विउविजन वितरण
१४	किशोरी समुह	लामातोल टा	१०० मि	जनचेतना	स्वयंसेवक परिचालन	सामग्री वितरणमा सहयोग
	रेडक्रस सोसाइटी	पसलवगर	०किमि	पुर्व सुचना पुर्वतयारी	उद्धार तथा राहात वितरण	पुन स्थापना पुन निर्माणमा सहयोग गर्ने
१५	टि.डि.एस. नेपाल	लामातोला	२ किमि	सञ्चार गर्ने	राहात वितरण	आयआर्जन कार्यक्रम गर्ने
१६	राइजिड नेपाल	लामातोला	२ किमि	आवश्यक सहयोग	राहात वितरण सहयोग	सहयोग गर्ने
१७	टिकागढी महिला सा.व.	लामातोला	२.५ किमि	पुर्वतयारीमा सहयोग गर्ने	उद्धारमा सघाउने	पुर्ननिर्माणका लागि निशुल्क काठ वितरण गर्ने

वडा न ३

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम सहयोग	व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन सक्ने	
क	वडाभित्र			विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	लाम्ताडा स्वास्थ्य चौकी ९८६५५७३०२५	दारुगाँउ	५०० मि	जनचेतना औषधीउपचार	चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण , सरसल्लाह गर्ने	रिफर राहतवितरणमा सहयोग गर्ने
२	लाम्ताडा मा.वि. ९८४८०५२८८३	लाम्ताडा	४०० मि.	विपद् सम्बन्धि जनचेतना	स्वयमसेवक वितरण व्यवस्थापनमा सहयोग	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
३	वडा कार्यालय अध्यक्ष ९८६५५७५७११	वडानं ३	१०० मि	सुचना आदन प्रदान गर्ने	मानविय सहयोग गर्ने सुरक्षित स्थानमा सार्ने	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने विभिन्न संस्थासंग पहल गर्ने
४	सिल्कावाडा खापरेश्वर सा.व.	सिल्कावा डा	५० मि	बृक्षारोपण	विभिन्न आवश्यक सामान वितरण गर्ने ।	आर्थिक सहयोग गर्ने
५	छान्ना प्रहरी चौकी ९८५८४८८२४१	पसलवगर		सूचना ,संचार आदनप्रदान	आवश्यक सहयोग गर्ने उद्धार गर्ने समन्वय गर्ने	रिपोर्टिङ गर्ने आवश्यक सहयोग गर्ने

६	सुर्यवंशी सा.व. ९८६५९४०३१७	मेल्लडी	० किमि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने	आर्थिक सहयोग
७	खप्तड पर्यटन स्वावलम्बन स.संस्था			चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	आर्थिक सहयोग
८	हेफर नेपाल पसलवगर		३ किमि	चेतना जगाउने	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	जिविकोपार्जनमा सहयोग
९	रिड नेपाल पसलवगर		३ किमि	स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग
१०	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र		५० मि	बृक्षारोपण	आर्थिक सहयोग	योजना माग समस्या समाधान
११	वडा मेलमलाप केन्द्र		वडाभित्र	जनचेतना	सबैलाई समेटेर सहयोग गर्ने	विवाद समाधान गर्ने
१२	वडा महिला अधिकार मञ्च		वडा	जनचेतना	विपदमा हिंशामा परेकालाई सहयोग	समस्या समाधान
१३	कृषि समुह तथा फर्म		१०० मि	जलवायु परिवर्त सम्बन्धि जनचेतना	खाद्यान्न वितरण कृषि सामाग्री सहयोग	कृषि सामान विडविजन वितरण
१४	किशोरी समुह		१०० मि	जनचेतना	स्वयंसेवक परिचालन	सामाग्री वितरणमा सहयोग
	रेडक्रस सोसाइटी	चैनपुर		पुर्व सूचना पुर्वतयारी	उद्धार तथा राहात वितरण	पुन स्थापना पुन निर्माणमा सहयोग गर्ने
१५	टि.डि.एस. नेपाल			सञ्चार गर्ने	राहात वितरण	आयआर्जन कार्यक्रम गर्ने
१६	राइजिड नेपाल			आवश्यक सहयोग	राहात वितरण सहयोग	सहयोग गर्ने
१७	टिकागढी महिला सा.व.			पुर्वतयारीमा सहयोग गर्ने	उद्धारमा सघाउने	पुर्ननिर्माणका लागि निशुल्क काठ वितरण गर्ने

वडा न ४

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन सक्ने सहयोग
क	वडाभित्र			विपद् पूर्व
१	पसलवगर स्वास्थ्य चौकी	पसलवगर	३०० मि	जनचेतना औषधीउपचार सरसफाई
२	ईश्वर आ.वि. प्र.अ. ९८४२२२७४७५	घाटखोला	२०० मि.	विपद सम्बन्धि जनचेतना परामर्श
३	दुर्गा महालिंग मा.वि. प्र.अ. ९८४९७८५१७२	चौका	२कि मि	विपद सम्बन्धि जनचेतना परामर्श
				विपद्को समयमा
				विपद् पश्चात
				चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण गर्ने
				तथ्यांक संकलन गर्ने
				कक्षा पुन संचालन गर्ने
				तथ्यांक संकलन गर्ने
				कक्षा पुन संचालन गर्ने

४	ऐश्वर्य आ.वि . प्र.अ.९८४९५९९९५०	बास्काटिय ँ	२कि मि	विपद सम्बन्धि जनचेतना परामर्श	तथ्यांक संकलन गर्ने	कक्षा पुन संचालन गर्ने
५	गौरीशंकर मा.वि. प्र.अ.९८६५७७०९६२	सुकापाटी	२ किमि	विपद सम्बन्धि जनचेतना परामर्श	तथ्यांक संकलन गर्ने	कक्षा पुन संचालन गर्ने
६	जगदिश्वर सा.व. ९८६८५०२९३८	घाटखोला	२ किमि	बृक्षरोपण	आवश्यक सहयोग गर्ने	विरुवा वितरण गर्ने
७	कोटीखेत मा.वि.	खप्तड छान्ना ६	३कि मि	छलफल पुर्वतयारी	उद्धारमा सहयोग	स्वयमसेवक परिचालन
	मण्टेश्वरी प्रावि शिशुदय आ.वि.खापरेश्वर खप्तड भवानी	खप्तड छान्ना ६	२ किमि	छलफल पुर्वतयारी	उद्धारमा सहयोग	स्वयमसेवक परिचालन
	खप्तड भवानी आमा.स.	खप्तड छान्ना ६	२किमि	सरसफाई	आवश्यक सहयोग	वसाइ व्यवस्थापन
	छान्ना प्रहरी चौकी	पसलवगर	२किमि	सुचना सुरक्षा	उद्धारमा सहयोग	समन्वय
	एक्सन फर नेपाल	पसलवगर		सचेतना	उद्धारमा सहयोग	समन्वय
८	हेफल नेपाल पसलवगर	पसलवगर		चेतना जगाउने	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	जिविकोपार्जनमा सहयोग
९	रिड नेपाल पसलवगर	पसलवगर		स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग
१०	साइपाल युवा समाज			सचेतना	उद्धारमा स्वयमसेवक परिचालन	आवश्यक सहयोग

वडा न ५

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम सक्ने सहयोग	जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन	
क	वडाभित्र			विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	कालुखेती स्वास्थ्य चौकी ९८६५६६९७८६	कालुखेती	३ मि	जनचेतना औषधीउपचार	चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण	रिफर राहतवितरणमा सहयोग
२	खप्तड मा.वि कालुखेती ९८६६९०३५०२	कालुखेती	१०० मि.	विपद सम्बन्धि जनचेतना	स्वयमसेवक वितरण	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
३	हुलाक कार्यालय.कालुखेती ९८६४३९९९४४	कालुखेती	१०० मि	सुचना आदन प्रदान गर्ने	मानविय सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग

४	कालिका कृषि सहकारी कालुखेती ९८६४३९९७६७	कालुखेती	५० मि	स्रोत सामाग्रीको तयारी	विभिन्न आवश्यक सामान वितरण गर्ने ।	आर्थिक सहयोग गर्ने
५	वेडेभुवा सा.व. कालुखेती ९८४२२२१६५३	कालुखेती	६ कि.मि	बृक्षरोपण	आवश्यक सहयोग गर्ने	विरुवा वितरण गर्ने
६	आमा समुह कालुखेती ९७६९८३०५३८	कालुखेती	१०० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने	आर्थिक सहयोग
७	ग्रामिण.स्वावलम्बन केन्द्र कालुखेती ९८६५५६९०६७	कालुखेती	५० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	आर्थिक सहयोग
८	हेफल नेपाल पसलवगर	पसलवगर	३ किमि	चेतना जगाउने	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	जिविकोपार्जनमा सहयोग
९	रिड नेपाल पसलवगर	पसलवगर	३ किमि	स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग
१०	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र कालुखेती ९८४२२२१६५३	कालुखेती	५० मि	बृक्षारोपण	आर्थिक सहयोग	योजना माग समस्या समाधान
११	वडा मेलमलाप केन्द्र	कालुखेती	वडाभित्र	जनचेतना	सवैलाई समेटेर सहयोग गर्ने	विवाद समाधान गर्ने
१२	वडा महिला अधिकार मञ्च	कालुखेती	वडा	जनचेतना	विपदमा हिंशामा परेकालाई सहयोग	समस्या समाधान
१३	कृषि समुह तथा फर्म	कालुखेती	१०० मि	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि जनचेतना	खाद्यान्न वितरण कृषि सामाग्री सहयोग	कृषि सामान विजिविजन वितरण
१४	किशोरी समुह	कालुखेती	१०० मि	जनचेतना	स्वयंसेवक परिचालन	सामाग्री वितरणमा सहयोग

वडा न ६

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा सहयोग	जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन सक्ने	
क	वडाभित्र			विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	पाटादेवल स्वास्थ्य चौकी	खप्तड छान्ना ६	३०० मि	जनचेतना औषधीउपचार सरसफाई	चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण	रिफर राहतवितरणमा सहयोग
२	महिला स्वावलम्बन स.	खप्तड छान्ना ६	५० मि.	विपद सम्बन्धि जनचेतना	आवश्यक सहयोग	राहत वितरणमा सहयोग
३	खप्तड सहकारी संस्था ९८६५८६५९८९	खप्तड छान्ना ६	५०० मि	ऋण लगानी	मानविय सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग

४	पाटादेवल मा.वि.	खप्तड छान्ना ६	२० मि	छलफल पुर्वतयारी	उद्धारमा सहयोग	स्वयमसेवक परिचालन
५	वानेरुख सामुदायिक वन	खप्तड छान्ना ६	२ किमि	बृक्षरोपण	आवश्यक सहयोग गर्ने	विरुवा वितरण गर्ने
६	थरोउन पालेवन सा.व.	खप्तड छान्ना ६	२ किमि	बृक्षरोपण	आवश्यक सहयोग गर्ने	विरुवा वितरण गर्ने
७	कोटीखेत मा.वि.	खप्तड छान्ना ६	३कि मि	छलफल पुर्वतयारी	उद्धारमा सहयोग	स्वयमसेवक परिचालन
	मण्टेश्वरी प्रावि शिशुदय आ.वि.खापरेश्वर खप्तड भवानी	खप्तड छान्ना ६	२ किमि	छलफल पुर्वतयारी	उद्धारमा सहयोग	स्वयमसेवक परिचालन
	खप्तड भवानी आमा.स.	खप्तड छान्ना ६	२किमि	सरसफाई	आवश्यक सहयोग	वसाइ व्यवस्थापन
	प्रहरी चौकी	खप्तड छान्ना ६		सुचना सुरक्षा	उद्धारमा सहयोग	समन्वय
	कालिका,तिउदे,राजकोट ,तल्लागाँउ,वयाना, वडाकोट आमासमुहहरु	खप्तड छान्ना ६	२ किमि	सरसफाई चेतनामुलक कार्यक्रम	आवश्यक सहयोग	वसाइ व्यवस्थापन
	आइ.डि.एस. नेपाल			सचेतना	उद्धारमा सहयोग	समन्वय
८	हेफल नेपाल पसलबगर			चेतना जगाउने	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	जिविकोपार्जनमा सहयोग
९	रिड नेपाल पसलबगर			स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग
१०	साइपाल युवा समाज			सचेतना	उद्धारमा स्वयमसेवक परिचालन	आवश्यक सहयोग
११	वडा मेलमलाप केन्द्र		वडाभिन्न	जनचेतना	सबैलाई समेटेर सहयोग गर्ने	विवाद समाधान गर्ने
१२	वडा महिला अधिकार मञ्च		वडा	जनचेतना	विपदमा हिंशामा परेकालाई सहयोग	समस्या समाधान
१३	कृषि समुह तथा फर्म		१०० मि	जलवायु परिवर्त सम्बन्धि जनचेतना	खाद्यान्न वितरण कृषि सामाग्री सहयोग	कृषि सामान विउविज वितरण
१४	किशोरी समुह		१०० मि	जनचेतना	स्वयंसेवक परिचालन	सामाग्री वितरणमा सहयोग

वडा न ७

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्तहुन सक्ने सहयोग	विपद् पूर्व	विपद्को समयमा	विपद् पश्चात
१	गडराय स्वास्थ्य चौकी ९८०५९६०८५४	गडराय	३ मि	जनचेतना औषधीउपचार	चेकजाँच ,उपचार र औषधी वितरण	रिफर राहतवितरणमा सहयोग	

२	स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र ९८०५९६०८५४	गडराय	१०० मि.	विपद सम्बन्धि जनचेतना	स्वयमसेवक वितरण	राहत वितरणमा सहयोग गर्ने
३	विद्यालयहरु आ.वि. ४ मा.वि. १ प्राविधिक १	गडराय	१०० मि	सुचना आदन प्रदान गर्ने	मानविय सहयोग गर्ने	राहत वितरणमा सहयोग
४	सामुदायिक वन ७ ओटा	गडराय	५० मि	स्रोत सामाग्रीको तयारी	विभिन्न आवश्यक सामान वितरण गर्ने ।	आर्थिक सहयोग गर्ने
५	अतिरिक्त हुलाक	गडराय	६ कि.मि	बृक्षरोपण	आवश्यक सहयोग गर्ने	विरुवा वितरण गर्ने
६	आमा समुह	गडराय	१०० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने	आर्थिक सहयोग
७	अस्थायी प्रहरी पोष्ट	गडराय	५० मि	चेतनामुलक काम	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	आर्थिक सहयोग
८	हेफर नेपाल पसलबगर		३ किमि	चेतना जगाउने	आवश्यक सहयोग गर्ने खाद्यान्न वितरण	जिविकोपार्जनमा सहयोग
९	रिड नेपाल पसलबगर		३ किमि	स्वास्थ्य र शिक्षामा सहयोग	विपदमा सहयोग	सामाग्री वितरण सहयोग
१०	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र		५० मि	बृक्षरोपण	आर्थिक सहयोग	योजना माग समस्या समाधान
११	वडा मेलमलाप केन्द्र		वडाभित्र	जनचेतना	सबैलाई समेटेर सहयोग गर्ने	विवाद समाधान गर्ने
१२	वडा महिला अधिकार मञ्च		वडा	जनचेतना	विपदमा हिशामा परेकालाई सहयोग	समस्या समाधान
१३	कृषि समुह तथा फर्म		१०० मि	जलवायु परिवर्त सम्बन्धि जनचेतना	खाद्यान्न वितरण कृषि सामाग्री सहयोग	कृषि सामान विउविजन वितरण
१४	किशोरी समुह		१०० मि	जनचेतना	स्वयसेवक परिचालन	सामाग्री वितरणमा सहयोग
१५	टि.डि.एस. नेपाल					
१६	साइपाल विकास समाज					
१७	स्वावलम्बन कृषि स.संस्था					

२.७ स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच

तालिका ३२: खप्तडछान्ना गाउँपालिकाको क्षमता विश्लेषण वडा नं १

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
-------	--------------------------	------------------	--------	--------	----

भौतिक स्रोत					
पुल	घट्टेखोला भो.पु (गडिगाँउ) खाती गाँउ भो.पु.(खातीगाँउ) खैराडी पक्कीपुल (खैराडी)	१ १ १	भोलुंगे भोलुंगे पक्की	सामान्य सामान्य निर्माणधिन	
सडक	कुचेरखोला- शैलेश्वरी डाँडागाँउ डाँडागाँउ मसुराडी-मायापाटा सम्म तमेल- कुचेखोला			मर्मत गर्नुपर्ने	
सिचाईकुलो	गुन्यारी सिचाई कुलो जीउला कुलो सरानी, स्याउली सिचाई				
विद्यालयभवन	शैलेश्वरी मा.वि. जगदम्बा आ.वि. सिद्धकालिका आ.वि. बागेश्वरी आ.वि. कालाढुंगा आ.वि.			मर्मत गर्नुपर्ने	
सुरक्षित आवास तथा स्थान					
सामुदायिकचर्पी					
सञ्चारका साधन	वाइफाइ मोबाइल टेलिफोन				
यातायतका साधन	ट्याक्टर , जीप , मिनि टरक मोटरसाइकल				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					

आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					
विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीता तालिमप्राप्तजनशक्ति					
तालिमप्राप्तपौडीबाज					
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक					
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता		७जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक					
शिक्षक		३५ जना			
कर्मचारी		४० जना			
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	६० जना			
डकर्मी	अनुमानित	६० जना			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन		३ ओटा			
पाटी पौवा		९			
खानेपानीवितरण धारा		१२०			
मठ मन्दिर		२०			
सामाजिक संरचना					
महिला / आमा / अपाङ्गताभएकाव्यक्तिहरुको समूह		५			

आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		९			
निर्णय तहमाभएकामहिला		१५			
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	पु ६०० म३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		३२			
उद्योगकलकारखाना		४			
नोकरी		१४			
बचत समूह		१२			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि		३०० हे.			
अन्य)					
निजीतालतलैया					
कुवा		३			
नदीनाला		५			
तालतथापोखरी					
सिँचाइको साधन र स्रोत	सिचाई कुलो पक्की	५५			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		४३७ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		२६० हे.			

खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	असार देखि कर्तिक	९०० कुन्टल		गोठेमल	लोक ल
मकै	जेठ असोज	६०० कुन्टल		गोठेमल	
गहुँ	कर्तिक जेठ	१४३		गोठेमल	
तोरी					

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं २

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	सीमलपानी भोपु (जहरी गाड) सीमलपानी भोपु (देहली गाड) घट्टेवगर भोपु (जडारी गाड)	१ १ १	पैदल १२० मि पैदल ४५ मि पैदल	मर्मत गर्नुपर्ने मर्मत गर्नुपर्ने मर्मत गर्नुपर्ने	
सडक	सेती लोकमार्ग वडानं २ खण्ड खप्तड पर्यटकिय मार्ग खप्तड पर्यटकिय सडक देखि लामातोला मा.वि. सडक	१ १ १	निर्माणधिन कच्ची कच्ची	मर्मत गर्नुपर्ने कालोपत्रे गर्नुपर्ने	
बाँध	जडारीगाड जलविद्युत प्रणाली बाँध	१	१ किमि	मर्मत गर्नुपर्ने	
विद्यालयभवन	लामातोला मा.वि.	१	१२ कोठे	मर्मत गर्नुपर्ने	
	जनकल्याण आ.वि.	१	६ कोठे	मर्मत गर्नुपर्ने	
	शिवशक्ति सा.प्रा.वि	१	३ कोठे	मर्मत गर्नुपर्ने	
	मष्टा सा.प्रा.वि.	१	३कोठे	मर्मत गर्नुपर्ने	

	बाठपाला सा.प्रा.वि.	१	२ कोठे		
सुरक्षितआवास तथा स्थान		२			
सामुदायिकचर्पी					
सञ्चारका साधन	वाइफाइ मोवाइल टेलिफोन				
यातायतका साधन	ट्याक्टर जीप मिनिटक मोटरसाइकल				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					
विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीतालि मप्राप्तजनशक्ति					
तालिमप्राप्तपौडीबा ज					
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक					
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता		७जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्रावि धिक					
शिक्षक		३५ जना			
कर्मचारी		१२ जना			

स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	१८ जना			
डकर्मी	अनुमानित	१५ जना			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन		२ ओटा			
पाटी पौवा		२			
खानेपानीवितरण धारा		१५५			
मठ मन्दिर		१२			
सामाजिक संरचना					
महिला / आमा / अपाङ्गताभएकाव्याक्तिहरुको समूह		१२			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		२७			
निर्णय तहमाभएकामहिला		३२			
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	पु ६०० म३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		७८			
उद्योगकलकारखाना		२			
नोकरी		१५०			
बचत समूह		१२			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					

खेतीयोग्यभूमि		२०० हे.			
अन्य)					
निजीतालतलैया					
भरना	गुरेल भरना				
कुवा		२०			
नदीनाला		१०			
तालतथापोखरी					
सिँचाइको साधन र स्रोत	सिचाई कुलो पक्की	१५			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		१९५५ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		१२०० हे.			
खेतीगरिने मुख्यवाली					
धान	असार देखि कर्तिक	२०५ मे.टन		गोठेमल	लोकल
मकै	जेठ असोज	१२० मे.टन		गोठेमल	
गहुँ	कर्तिक जेठ	९० मे.ट.		गोठेमल	
तोरी					

स्रोतको उपलब्धतातथापहुँच वडा नं ३

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	घट्टेवगर भो.पु. (धौलीगाड)	१	पैदल १२० मि	सामान्य	

	भलायाघाट भो.पु. (बामेलीगडा लाम्तडा) परिवगर चौका टस पुल छोटाखेत भो.पु. भलाघाट पक्कीपुल लाम्तडा	१ १	पैदल ४५ मि पैदल	सामान्य सामान्य निर्माणाधिन	
सडक	वागपनेरा देखि लोखडा सडकखण्ड	१	कच्ची	मर्मत गर्नुपर्ने चौडा गर्नुपर्ने	
विद्यालयभवन	भाग्योदय आ.वि. (सिल्कावाडा)	१	पक्की	सामान्य	
	मेल्टडी मा.वि लाम्तडा	१	पक्की	सामान्य	
	बामीली आ.वि. थला वामिली	१	कच्ची	मर्मत गर्नुपर्ने	
सुरक्षितआवास तथा स्थान		५			
सामुदायिकचर्पी	खप्तड सुचना केन्द्र श्याममाडु ,प्रतिक्षलय	३			
सञ्चारकासाधन	वाइफाइ मोवाइल टेलिफोन				
यातायतकासाधन	ट्याक्टर जीप मिनिटक मोटरसाइकल				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					

मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					
विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीतालिमप्राप्तजनशक्ति					
तालिमप्राप्तपौडीबाज					
तालिमप्राप्तस्वयंसेवक					
ग्रामीणमहिलास्वास्थ्यकार्यकर्ता		५ जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक					
शिक्षक		२४ जना			
कर्मचारी		४० जना			
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	१८ जना			
डकर्मी	अनुमानित	१५ जना			
सामाजिकस्रोत					
सामुदायिकभवन		२ ओटा			
पाटी पौवा		२			

खानेपानीवितरण धारा		१५५			
मठ मन्दिर		१२			
सामाजिक संरचना					
महिला / आमा / अपाङ्गताभए काव्यक्तिहरुको समूह		१२			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		२७			
निर्णय तहमाभएका महिला		३२			
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	पु ६०० म३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		७८			
उद्योगकलकारखाना		२			
नोकरी		१५०			
बचत समूह		१२			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					

खेतीयोग्यभूमि		६००० हे.			
अन्य)					
निजीतालतलैया					
भरना					
कुवा		२०			
नदीनाला		१०			
तालतथापोखरी					
सिँचाइको साधन र स्रोत	सिँचाई कुलो पक्की	१५			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		१९५५ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		१२०० हे.			
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	असार देखि कर्तिक	२०मे.टन		गोठेमल	लोकल
मकै	जेठ असोज	१२ मे.टन		गोठेमल	
गहुँ	कर्तिक जेठ	९ मे.ट.		गोठेमल	
तोरी					

स्रोतको उपलब्धतातथापहुँच वडा नं ४

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
-------	--------------------------	---------------	--------	--------	----

भौतिक स्रोत					
पुल	धौलीगडा भो.पु (घट्टेवगर) घाटखोला भो.पु. (घाटखोला) पसलवगर बासकाटियाँ भो.पु.	१ १ १	भोलुंगे भोलुंगे भोलुंगे	राम्रो	
सडक	छेलेवगर-ढल्कना सम्म पसलवगर,खत्रीवाडा,सुकापाटी हुँदै पसल वगर रिडरोड खत्रीवाडा-नेटाकाटियाँसम्म घाटखोला - माभीगाँउ समम			कच्ची सडक सुधार गर्नुपर्ने	
बाँध					
विद्यालयभवन	दुर्गा महालिंग आ.वि.चौका,संस्कृत विद्या पाठशाला , गौरीसंकर आ.वि ऐश्वर्य आ.वि.इश्वर आ.वि.	५ ओटा	मध्यम	मर्मत गर्नुपर्ने ।	
सुरक्षितआवास तथा स्थान					
सामुदायिकचर्पी		२		संचालनमा रहेको	
सञ्चारका साधन	वाइफाइ मोवाइल टेलिफोन				
यातायतका साधन	ट्याक्टर मोटरसाइकल जीप ,				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					

विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीता लमप्राप्तजनशक्ति		१६			
तालिमप्राप्तपौडीबा ज		२४			
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक		१७			
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता		७ जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्रावि धिक					
शिक्षक		२८ जना			
कर्मचारी		२७ जना			
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	१८ जना			
डकर्मी	अनुमानित	१५ जना			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन		३ ओटा			
पाटी पौवा		९			
खानेपानीवितरण धारा		१५२			
मठ मन्दिर		१६			
सामाजिक संरचना					
महिला / आमा / अपाङ्गताभएकाव्या क्तहरुको समूह		५			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		९			
निर्णय तहमाभएकामहिला		१२			

शैक्षिक अवस्था (म/पु)	(पु ६०० म३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		३२			
उद्योगकलकारखाना		४			
नोकरी		४६			
बचत समूह		१४			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथा वित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्य भूमि		१९० हे.			
अन्य)					
निजी तालतलैया					
कुवा		२०			
नदीनाला		५			
ताल तथा पोखरी					
सिंचाइको साधन र स्रोत	सिचाई कुलो पक्की	१६			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		६७५ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		४०० हे.			
खेती गरिने मुख्य बाली					
धान	असार देखि कर्तिक	७१२३०		गोठेमल	लोकल
मकै	जेठ असोज	७५६०		गोठेमल	लोकल
गहुँ	कर्तिक जेठ	३२५९		गोठेमल	लोकल

तोरी		३५८		गोठेमल	लोकल
------	--	-----	--	--------	------

स्रोतको उपलब्धतातथापहुँच वडा नं ५

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	कालुखेती मौलागाँउ(वुगतोला) नानीगाड (छान्नाबस्ती)	१ १ १	भोलुंगे भोलुंगे भोलुंगे	निर्माणधिन	
सडक	ढल्कना- नानीगाड सम्म कालुखेती-सुतारी सम्म कालुखेती-पिठातोला(धामीखोला) कालुखेती मतुवा बोराकाडा कालुखेती-छोटाखेत सम्म			३ किमि २ किमि ६ किमि ५ किमि ५मिमि	
बाँध					
विद्यालयभवन	खप्तड उ.मा.वि. कालेखेती कालिका नि.मा.वि. मतुवा वलविकास पिठातोला खापरेश्वरी आवि सुतारीगाँउ खप्तड प्रा.वि. कालुखेती राष्ट्रभाषा प्रावि. छान्नाबस्ती मष्टेश्वरी आवि छोटाखेत	६ ४ ३ २ २ २ १		जिर्ण निमाणधिन कच्ची	
सुरक्षितआवास तथा स्थान					
सामुदायिकचर्पी	साविकको ६ नं वडा बारा	२		संचालनमा रहेको	
सञ्चारका साधन	वाइफाइ मोबाइल टेलिफोन				

यातायतका साधन	ट्याक्टर २ मोटरसाइकल ६				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुझा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					
विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीतालिमप्राप्तजनशक्ति					
तालिमप्राप्तपौडीबाज					
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक					
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता		९ जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक					
शिक्षक		५१ जना			
कर्मचारी		३० जना			
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	८ जना			
डकर्मी	अनुमानित	२५ जना			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	पिठातोला , मतुवा, भाटगाँउ	३ ओटा			
पाटी पौवा		९			

खानेपानीवितरण धारा		२००			
मठ मन्दिर		४५			
सामाजिक संरचना					
महिला/आमा /अपाङ्गताभएकाव्याक्तिहरुको समूह		५			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		९			
निर्णय तहमाभएका महिला		२०			
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	पु ६०० म३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		५०			
उद्योगकलकारखाना		४			
नोकरी		१५०			
बचत समूह		२०			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि		३०० हे.			
अन्य)					
निजीतालतलैया					
कुवा		२०			
नदीनाला		५			

तालतथापोखरी					
सिँचाइको साधन र स्रोत	सिचाई कुलो पक्की	५५			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		५५५ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		३०० हे.			
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	असार देखि कर्तिक	८०० कुन्टल		गोठेमल	लोकल
मकै	जेठ असोज	८० कुन्टल			
गहुँ	कर्तिक जेठ	३००			
तोरी					

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं ६

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	उनानी खोला सिभीगाँउ खोला खडिखेत खोला	१ १ १	भोलुंगे भोलुंगे भोलुंगे	जिर्ण जिर्ण निर्माणधिन	
सडक	मुलसडक सेती लोकमार्ग खडिखेत देखि सावीक ७,८,९ वडाकोट सेतिलोकमार्ग-वडा कार्यालय सम्म पिठातोला-गडराय सम्म कृष सडक			कच्ची सडक सुधार गर्नुपर्ने	
बाँध					

विद्यालयभवन	पाटादेवल मा.वि. कटीखेत मा.वि शिशुदय आ.वि.खापरेश्वर आ.वि.खप्तड भवानी आ.वि.मण्टेश्वरी आ.वि.			मर्मत गर्नुपर्ने ।	
सुरक्षितआवास तथा स्थान					
सामुदायिकचर्पी		२		संचालनमा रहेको	
सञ्चारका साधन	वाइफाइ मोवाइल टेलिफोन				
यातायतका साधन	ट्याक्टर मोटरसाइकल जीप ,				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					
विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीतालिमप्राप्तजनशक्ति		१०			
तालिमप्राप्तपौडीबाज		२०			
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक		१२			
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता		९ जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक					
शिक्षक		१८ जना			
कर्मचारी		३० जना			

स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	८ जना			
डकर्मी	अनुमानित	२५ जना			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिक भवन	पिठातोला , मतुवा, भाटगाँउ	३ ओटा			
पाटी पौवा		९			
खानेपानी वितरण धारा		२००			
मठ मन्दिर		४५			
सामाजिक संरचना					
महिला / आमा / अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरुको समूह		५			
आय आर्जनमा सक्रिय महिला समूह		९			
निर्णय तहमा भएका महिला		१२			
शैक्षिक अवस्था (म/पु)	पु ६०० म ३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		३२			
उद्योग कलकारखाना		४			
नोकरी		१५०			
बचत समूह		१४			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथा वित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					

खेतीयोग्यभूमि		३०० हे.			
अन्य)					
निजीतालतलैया					
कुवा		२०			
नदीनाला		५			
तालतथापोखरी					
सिँचाइको साधन र स्रोत	सिँचाई कुलो पक्की	१६			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		६७५ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		४०० हे.			
खेतीगरिने मुख्यवाली					
धान	असार देखि कर्तिक	९०० कुन्टल		गोठेमल	लोकल
मकै	जेठ असोज	४२० कुन्टल			
गहुँ	कर्तिक जेठ	७००			
तोरी					

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं ७

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	समैजी पुल	१	भोलुंगे	क्षेतीग्रस्त	
	गडराय पुल	१	भोलुंगे	राम्रो	
	गोर्खाली भो.पुल	१	भोलुंगे	राम्रो	
	गडराय पक्कीपुल	१	पक्की	निर्माणधिन	

सडक	गडराय गोर्खाली शाखा	१	कच्ची	मर्मत गर्नुपर्ने	
	सेती लोकमार्ग	१	कच्ची	कालोपत्रे गर्नुपर्ने	
	गडराय पाटादेवल रिरोड	१	कच्ची	मर्मतगर्नुपर्ने	
	गडराय काडातोला	१	कच्ची	निर्माणधिन	
बाँध	गडराय जलविद्युत बाँध	१	कच्ची	मर्मत गर्नुपर्ने	
विद्यालयभवन	महेश्वरी मा.वि. गडराय	१	७०० जना	राम्रो	
	भगवती आवि पाटागाँउ	१	५० जना	राम्रो	
	कालिका आवि डाँडावाडा	१	१५० जना	राम्रो	
	मष्टा आ.वि वेडुपाटा	१	१००जना	मर्मत गर्नुपर्ने	
	आमागडा आवि जयपुर	१	१०० जना	राम्रो	
	दुग्देश्वरी प्रावि	१	१५० जना	राम्रो	
	गोर्खाली नि.मा.वि.	१	२०० जना	राम्रो	
सुरक्षितआवास तथा स्थान					
सामुदायिकचर्पी					
सञ्चारका साधन	वाइफाइ मोवाइल टेलिफोन				
यातायतका साधन	ट्याक्टर ३ जीप ८ मिनिटक २ मोटरसाइकल ५०				
पूर्वसूचना प्रणाली					
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					

विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीता लमप्राप्तजनशक्ति					
तालिमप्राप्तपौडीबा ज					
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक					
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता		९ जना			
तालिमप्राप्तकृषिप्रावि धिक					
शिक्षक		५१ जना			
कर्मचारी		१२ जना			
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	अनुमानित	१८ जना			
डकर्मी	अनुमानित	१५ जना			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	किमरुख कोरकाटिया	२ ओटा			
पाटी पौवा		२			
खानेपानीवितरण धारा		१५०			
मठ मन्दिर		१२			
सामाजिक संरचना					
महिला / आमा / अपाङ्गताभएकाव्या क्तहरुको समूह		१२			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		२७			
निर्णय तहमाभएकामहिला		३२			

शैक्षिक अवस्था (म/पु)	(पु ६०० म३००				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		७८			
उद्योगकलकारखाना		२			
नोकरी		१५०			
बचत समूह		१२			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथा वित्तीय संस्था		१			
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्य भूमि		२०० हे.			
अन्य)					
निजी तालतलैया					
भरना	गुरेल भरना				
कुवा		२०			
नदीनाला		१०			
ताल तथा पोखरी					
सिँचाइको साधन र स्रोत	सिँचाई कुलो पक्की	१५			
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)		१९५५ हे.			
खेर गइरहेको जमिन		१२०० हे.			
खेती गरिने मुख्य बाली					
धान	असार देखि कर्तिक	८०० मे.टन		गोठेमल	लोकल

मकै	जेठ असोज	३०० मे.टन		गोठेमल	
गहुँ	कार्तिक जेठ	३४० मे.ट.		गोठेमल	
तोरी					

खण्ड ३- दिर्घकालिन सोच तथा नीति

३.१ दिर्घकालिन सोच:

विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु जन्य जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई संस्थागत गरी विपद् उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु यस योजनाको दीर्घकालिन सोच हो । यस योजनाका परिकल्पना, ध्येय, लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

३.१ परिकल्पना:

“समुन्नत तथा विपद् उत्थानशील खसडछान्ना गाँउपालिका”

३.२ ध्ययः

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका कार्य गर्न सक्ने गाँउपालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय तथा सरकारी निकायको योजनामा विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवाललाई संस्थागतगर्दै विकासका नियमित योजनाहरूमा मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्ने यस योजनाको मूल ध्येय रहेको छ ।

३.३ लक्ष्यः

खसडछान्ना गाँउपालिकामा रहेका विभिन्न समूहः खसडछान्ना गाँउपालिका सञ्जाल तथा सरोकारवालाहरू बिच आपसी समन्वय, सहकार्य र संस्थागत सुशासन प्रवर्धन गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम व्यवस्थापन लगायतका सम्बन्धित विषयहरूमा समन्वयात्मक र सहयोगी वातावरण सृजना गरी खसडछान्ना लाई विपद् तथा जलवायु उत्थानशील गाँउपालिकाको रूपमा विकास गर्ने यस योजनाको लक्ष्य रहेको छ ।

३.४ उद्देश्यहरूः

यस योजनाका निर्दिष्ट उद्देश्यहरू यस प्रकार रहेका छन्ः

१. खसडछान्ना गाँउपालिकामा रहेका प्रमुख प्रकोपहरू, संकटासन्न वडाहरू, जोखिमको अवस्था तथा क्षमताहरू पहिचानका साथै विश्लेषण गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन को सवाललाई विकासका कार्यमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने ।
२. स्थानीय तहका नीति तथा विकास कार्यक्रममा सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरीक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, जनजाति, प्रकोप प्रभावित, जलवायु जन्य प्रभावितवा सङ्कटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू, जस्ता वर्ग एवं नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी परिभाषित गरेका वर्ग) को समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनलाई संस्थागत गर्न मार्ग प्रशस्त गर्ने ।
३. नेपाल सरकारका विषयगत सरकारी कार्यलयहरू, स्थानीय सरकारहरूका पदाधिकारीहरूलाई विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवालमा कार्य गर्न सचेतना अभिवृद्धि र एकवद्ध गर्ने । साथै समुदायमा विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवालमा काम गर्न आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्तिको विकास गरी प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्ने ।

४. जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन, जैविकविविधता संरक्षण, जलाधार व्यवस्थापन र वातावरणीय सवालहरूमा खसडछान्ना गाँउपालिका स्तरमा प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्न समानुपातिक समावेशी एवं समन्वयात्मक संरचनाको निर्माण गर्ने ।

३.५ नीति तथा रणनीतिहरू:

स्थानीय तहमा रहेका सरकारी, गैरसरकारी, निजी तथा सार्वजनिक निकाय तथा संघ संस्थाहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिहरूको गठन गर्ने तथा उक्त समिति मार्फत समितिका सदस्य तथा पदाधिकारी एवं समुदायका व्यक्तिहरूलाई विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी गतिविधिहरूमा सहभागिता गराई क्षमता विकास गराउने यस योजनाको मूल नीति रहेको छ ।

यस योजना कार्यान्वयनका रणनीतिहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

- स्थानीय तहमा विपद् जोखिम तथा जलवायु अनुकूलन का कार्यक्रमहरूलाई स्थानीय वार्षिक तथा आवधिक विकासका योजनाहरूमा मूलप्रवाहिकरण गर्दै लैजाने ।
- योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा थप अध्ययन, अनुसन्धान तथा जानकारी संकलन गर्दै अद्यावधिक गर्ने ।
- ज्ञान तथा विश्लेषणको आधारमा कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण र कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन आदि सबै प्रक्रियामा समुदायका अति जोखिममा रहेका समूह तथा वर्गको समानुपातिक सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।
- समुदायमा आधारित विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय ज्ञान, सिप, श्रोत र साधनको उपयोग गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तन अनुकूलन एवं विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि स्थानीय स्तरमा अनुकूलन आधुनिक तथा वैज्ञानिक ज्ञान, सिप, प्रविधि पूर्व सूचना प्रणाली) हरुको प्रदर्शनी तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।
- समग्र परिमाणको साझा उद्देश्यका लागि जलाधार क्षेत्र, छिमेकी गाउँपालिका तथा नगरपालिका, जिल्ला, प्रदेश तथा नदी बेसिन प्रणालीमा आधारित कार्यक्रमहरूमा समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।

खण्ड — ४- स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यक्रमलाई मूलभूत रूपमा मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास योजना, भौतिक पूर्वाधार विकास, प्राकृतिक स्रोत संरक्षण, जीविकोपार्जनमा सुधार, नीतिगत क्षेत्रमा गर्नुपर्ने कार्यहरू तथा विकास कार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका विधिको मूलप्रवाहीकरण गर्ने जस्ता प्रमुख क्रियाकलापलाई आधार मानेर स्थानीय समस्या समाधान गर्ने क्रियाकलापलाई निम्न बमोजिको प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

४.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्व तयारी, रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनका योजनाहरू विपद्को सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषणबाट प्राप्त परिणाम बमोजिम अत्याधिक जोखिममा रहेका समुदायका वडामा जोखिम न्यूनीकरणका लागि सञ्चालन गर्नुपर्ने क्रियाकलापलाई विपद् पहिले गरिने क्रियाकलापको रूपमा प्राथमिकीकरण गरिएको छ । यस चरणमा गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्न दुई खण्डमा विभाजन गरी प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ ।

४.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय:

खसडछान्ना गाँउपालिकाले विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार जिम्मेवारी सहित कार्यदलहरू (जस्तै—समन्वय, सञ्चार तथा पूर्व चेतावनी; खोज तथा उद्धार; राहत व्यवस्थापन तथा पुनःस्थापन; क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषण जस्ता कार्यदल) गठन गरिएको छ । त्यसैगरी प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम आवश्यकताको आधारमा नीतिगत निर्णय समेत गरी रणनीतिक कार्यहरू निर्धारण गरी उपयुक्त ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

४.१.२ जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

खसडछान्ना गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा विपद् प्रति रहेको अज्ञानता हटाएर जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्न बमोजिमको अगाडी बढाउने छ ।

तालिका ३२ :जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलाप

क्र.सं.	प्रमुख समस्यातथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१		खप्तडछान्ना गाँउपालिका स्तरमा कम्तिमा ३ दिनको विपद् व्यवस्थापन प्रशिक्षक प्रशिक्षण संचालन गर्ने,	स्था.वि. तथा ज.उ	२ लाख	गापा, तथा पालिकाका	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी	१ वर्ष भित्र

क्र.स.	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
	विपद सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव		समिती / गापा		विषयगत शाखा	तथा गैह्र सरकारी संस्थाहरु रेडक्रस	
२		प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त व्यक्तिहरुको परिचालनमा पालिकाका ७ वडाका (एक वडाका कम्तिमा २(३ स्थानमा) विपद जोखिम न्यूनीकरण, जलवायु परिवर्तन असर तथा अनुकुलनका उपायहरु, जोखिम सम्बन्धी ज्ञान विद्यालय तथा समुदायलाई अभिमुखिकरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती / गापा	९ लाख	पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
३		विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि विभिन्न सुचना, शिक्षा तथा संचारका सामग्रीको विकास तथा वितरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख ५० हजार	पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
४		विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि विद्यालय कक्षा संचालन गर्ने गराउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	गापा, रेडक्रस तथा पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु ,रेडक्रस	१ वर्ष भित्र
५		विपद व्यवस्थापन सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय ,दिवस सबै क्षेत्रमा मनाउनलाई प्रेरित गर्ने	स्था.वि.तथा ज.उ समिती / गापा	१ लाख ५० हजार	पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	नियमित
६	वडा स्तरमा विपद व्यवस्थापन समिति क्षमताको कमी तथा योजना नहुनु ।	खप्तडछान्ना गाँउपालिकालका सबै वडाहरुमा सामुदायीक विपद व्यवस्थापन समिति गठन भएता पनि किन के का लागि र कसरी भन्ने क्षमता विकासका लागि तालिम तथा कार्यशाला संचालन गर्ने ।	वडा कार्यलय	४ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
७		वडामा विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण गराई वडा सभाबाट अनुमोदन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	वडा कार्यलय	१ लाख ५० हजार	स्था.वि.तथा ज.उ मिति /	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
८		वडाहरुमा प्रकोप, जोखिम तथा संकटासन्नता तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान गरी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने गराउने ।	वडा कार्यलय	२ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
९	नीति नियमहरुको प्रचार प्रसारमा कमी	विपद पूर्व, विपदको समय र विपद पश्चात गर्नुपर्ने र यस क्षेत्रका सरोकारवालाहरुको बारेमा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	पालिका, जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
१०	नीतिनियम प्रचार प्रसारमा कमी	भवननिर्माण आचार संहिता, सडक सुरक्षा जस्ता विषयमहरुमा सामुदायिक तथा विद्यालय शिक्षा कक्षाको व्यवस्था गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	शहरी विकास डिभिजन, जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष

क्र.स.	प्रमुख समस्यातथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
११	भुकम्पीय समस्या	भुकम्पीय सुरक्षाका लागी सचेताना अभियान संचालन गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	शहरी विकास डिभिजन, जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	१ वर्ष
१२	नीति नियमहरुको प्रचार प्रसारमा कमी	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानिय तहको विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि रहेका नीति, कानून तथा योजनावारे स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जानकारी मूलक गोष्ठी संचालन गर्ने	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	वडाविपद् व्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	१ वर्ष
१३	बस्ती, भौतिक संरचना, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरु सुरक्षित स्थानम नहुनु ।	पालिका भित्रका सबै वडाहरु बस्तीहरु तथा नीजि तथा सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु र विद्यालयहरुको जोखिम नक्सांकन गर्ने र विद्यालय सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने	वडा स्तरी विपद् व्यवस्थापन समिती शिक्षा शाखा	१ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती / विद्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	१ वर्ष
१४	समुदाय का व्यक्ति तथा बालवाकिलाहरु विपद्को प्रभावको वारेमा सचेत नहुनु	वडाहरु बस्तीहरु तथा नीजि तथा सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु र विद्यालयहरुको जोखिम पहिचान, सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने र सोको सचेताना अभिवृद्धि गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
१५		विपद्को अवस्थामा आवश्यक सुरक्षाका लागी भटपट भोला र कृतिम घटना अभ्यास गराउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	नियमित
१६		विद्यालय सुरक्षाका लागि प्रत्येक दिन विहीन शत्रुको समयमा विपद् सम्बन्धीको सन्देश प्रभाव गर्ने ।	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति,		स्थानिय विद्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	नियमित
१७		औपचारिक तथा अनौपचारिक स्थानिय समूहहरु तथा विद्यार्थीहरुका माध्यमबाट मौसमी सुचना र अपनाउनु पर्ने सजगताको सुचना सम्प्रेषण गर्ने गराउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, विद्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	नियमित
१८	विपद् समयमा आपतकालीन ज्ञानको अभाव	पालिका सबै वडामा भुकम्प, पहिरो बाढी,, हावाहुरी, आगलागी,चट्यांग, स्वास्थ्य समस्या, लगायतका विपद्को समयमा गनपर्ने आपतकालीन पुर्व तयारीका वारेमा सचेतना अभियान सुरु गर्ने र कम्तीमा नियमित कृतिम घटना अभ्यास गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति,	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	प्रत्येकवर्ष
१९	समन्वयको अभाव	जिल्ला स्तरीय विपद् समबन्धी सरोकारवाला निकाय संग प्रभावकारी समन्वय संरचना विकास गर्ने	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	आवश्यकता अनुसार
२०		विपद् सूचना प्रणाली लाई संस्थागत रुपमा स्थापित गर्ने	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	आवश्यकता अनुसार

क्र.स.	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
२१		सुरक्षा निकाय संगको समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	आवश्यकता अनुसार
२२		पालिका स्तरीय सरोकारवाला कार्यालयहरुमा विपद सम्पर्क व्यक्ति तोक्न पहल गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	आवश्यकता अनुसार
२३	प्रकोप गत जोखिम सचेतनामा कमी	१) आपतकालिन स्वास्थ्य,भूकम्प, पहिरो, सर्पदंश, सडक दुर्घटना, आगलागी, भाडापाखला, डेन्गु, प्रजनन स्वास्थ्य, सरुवा रोगकाबारेमा पालिकाका सबै वडामा सचेतीकरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समिती, नेपाल दुर सञ्चार	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२४		सबै वडा कार्यालय तथा विद्यालयहरुमा आवश्यकताको आधारमा २ थान स्टेचर र २ प्राथमिक उपचार किटको व्यवस्था गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	२ लाख	वडा वि. व्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	१ वर्ष
२५		जेब्राक्सको व्यवस्था, विपद् जन्य सुचनाहरुको होडिङ्ग बोर्ड र सडक सुरक्षा सचेतना अभियान गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	ट्राफिक कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२६		मदिरा तथा लागू पदार्थ नियन्त्रणका लागी अभियान संचालन गर्ने ।	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	२ लाख	जिल्लाप्रहरी कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२७		विपदको समयमा महिला तथा बालबालिकाहरुलाई र अपाङ्गको संरक्षणलाई प्रथामिकता गर्ने । बालबालिका, किशोर किशोरी र अपाङ्ग मैत्री संरचना निर्माण तथा सामाग्रीको वितरण	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	महिला विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२८		विपद व्यवस्थापनमा सामाजिक समावेशीका आधारमा सबैको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	सामाजिक विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२९		मौसममा हुन सक्ने परिवर्तन तथा हुन सक्ने विपदका घटनाहरुका बारेमा अग्रिम जानकारी मार्फत सुरक्षा उपायहरुको अवलम्बनका लागि विद्युतिय सञ्चारको विकास र विस्तार गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	सामाजिक विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	२ वर्ष
३०		घरबाट निस्कने तरल तथा ठोस फोहर व्यवस्थापनका बारेमा सैद्धान्तिक तथा व्यवहारीक ज्ञानको अभिवृद्धि गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती /	१ लाख	स्वास्थ्य शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरु	२ वर्ष

क्र.स.	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
३१		<p>लैंगिकतामा आधारित हिंसा रोकथाम तथा न्यूनिकरणका लागि सचेतना अभिवृद्धि तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण र कार्यान्वयन सामुदायिक लैंगिकतामा आधारित हिंसा रोकथाम, तथा संरक्षण सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि</p> <p>मनोसामाजिक हेरचाहका गतिविधिहरू</p> <p>आर्थिक सवलीकरण, मनोसामाजिक परामर्श, प्रेषण र कानूनी सहायता समेतको बहु क्षेत्रगत रोकथाम तथा प्रतिकार्य संयन्त्रको विकास र कार्यान्वयन</p> <p>लैंगिकतामा आधारित हिंसा तथा संरक्षण को लेखाजोखा</p> <p>मनोसामाजिक सहयोग तथा मनोविमर्श सेवाप्रदान गर्ने तथा जटिल किसिमको मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएकाहरूलाई थप उपचारको लागि प्रेषण गर्ने ।</p> <p>स्थानीय स्तरमा महिला सहकारी, लैङ्गिक हिंसा निगरानी समूह, गाउँ बाल संरक्षण समिति आदि समूहको परिचालन गर्न सहयोग गर्ने ।</p> <p>संरक्षणसँग सम्बन्धित सन्देश मुलक सामग्री, आदि सूचनातथा सञ्चार (पोप्टर, चेतनामुलका कार्यक्रम को माध्यमबाट प्रवाह गर्ने ।</p> <p>जोखिममा रहेका समूह (असाहाय/ विछोडिएका महिला, बालबालिका अशक्त, अपाङ्ग, वृद्ध आदि) को खोज तथा पुनर्मिलनको लागि सहयोग गर्ने ।</p> <p>संरक्षण जाँच सूची सबै क्लष्टरलाई जानकारी गराउने ।</p>	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	महिला विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरू	२ वर्ष
३२	सुरक्षित स्थानको बारेमा जानकारी नहुनु	सबै बडामा विद्को समयमा आवश्यक पर्ने आपत्कालिन व्यवस्थापनका लागि सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने, सुरक्षित स्थान प्रयोग सम्बन्धी योजना बनाउने	पालिका	१ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ तथा रेडक्रस जिल्लाविपद् व्यवस्थान, सुरक्षा निकाय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरू	२ वर्ष भित्र
३३		<p>पालिका भित्र विपद् प्रतिकार्यका लागी माथी उल्लेखित रणनीति अनुरूप निम्नानुसार कार्यदल गठन गर्ने :</p> <p>समन्वय तथा सूचाना कार्यदल</p> <p>खोज तथा उद्धार कार्यदल</p> <p>प्राथमिक उपचार कार्यदल</p> <p>क्षति विश्लेषण कार्यदल</p> <p>राहत वितरण तथा व्यवस्थापन कार्यदल</p> <p>कृषि तथा खाद्य सुरक्षा कार्यदल</p> <p>संरक्षण कार्यदल(महिला बालबालिका तथा अपाङ्ग)</p>	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	१० हजार	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		१ वर्ष भित्र ।

क्र.सं.	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
		स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यदल शिक्षाका कार्यदल गैर खाद्य तथा आपतकालीन आवास कार्यदल ।					
३४	मापदण्ड विपरीत भवन निर्माण तथा भवन निर्माण आचार संहिता पालना नहुनु ।	भवन निर्माण गर्दा मापदण्ड पुर्याउन पहल गर्ने ।	स्था.वि. तथा ज.उ समिती / पालिका	२ लाख	प्राविधिक शाखा, शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यलय		नियमित
३५		भवननिर्माण आचार संहिता कडा रूपमा पालना गराउन लगाउने ।	स्था.वि. तथा ज.उ समिती / पालिका	२ लाख	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यलय		नियमित
३६		सडक मापदण्ड र प्राकृतिक स्रोतको मापदण्ड अनुसार संरचना बने नबनेको नियमित अनुगमन गर्ने गराउने ।	स्था.वि. तथा ज.उ समिती / पालिका	२ लाख	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यलय	निर्माण व्यवसायी संघ	नियमित
३७	आपतकालीन अवस्थामा आधारभूत आवश्यकता वारेमा सचेतनाको कमी	विपद्का समयमा अति आवश्यक तथा आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका लागि चाहिने सामग्रीको (आवास, खाद्यान्न, लता कपडा, स्वच्छता तथा सरफाई, खानेपानी, स्वास्थ्य र संरक्षण) वारेमा सम्भावित प्रतिकार्यमा संलग्नहुने जनशक्तिलाई अभिमुखिकरण गर्ने तथा सामग्रीको भण्डार गर्ने गराउने ।	स्था.वि. तथा ज.उ समिती / पालिका	३ लाख	वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिती कार्यदलहरु,	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु	२ वर्ष

४.१.३ जोखिम न्यूनीकरण ः

खसडछान्ना गाँउपालिका भित्र रहेका बह ःप्रकोप गत जोखिम कम गर्न आगामी समयमा संचालन गर्नुपर्ने जोखिम न्यूनीकरणका गतिविधिहरु लाई प्राथमिकताको आधारमा निम्न बमोजिमको खाकामा उल्लेख गरिएको छ । यस योजनाले भूकम्प प्रतिरोधि संरचनाहरुको अवस्थाको लेखाजोखा, सवलीकरण, भूकम्प प्रतिरोधि निर्माण, पहिरो, बाढी तथा जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरु, खानेपानी तथा सरसफाई समस्या समाधान, आगलागी नियन्त्रण, जिविकोपार्जन सुधार जस्ता गतिविधिहरुमा बढी जोड दिइएको छ । सडक दुर्घटना तथा खहरे बाढी र न्यूनीकरण, विघ्नलाय जोखिम न्यूनीकरण जस्ता क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ तसर्थ यस योजनाले ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, पहिरो, बाढी तथा अल्पिकरण, विद्यालयवा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, खोला नाला तटबन्ध जस्ता क्रियाकलापहरु लाई जोड दिएको छ ।

तालिका ३३: जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकताक्रम	प्रमुख समस्यातथा जोखिम	व्यवस्थापनकार्यक्रियाकलाप	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था			समय अवधि
				जम्मा बजेट	आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	सरकारी भवन तथा विद्यालय भत्काउन सक्ने वडा हरुमा	कम्तिमा १५०० परिवारलाई व्यवस्थापन गर्न सक्ने ३ वटा भूकम्प प्रतिरोधात्मक सुरक्षित आवास केन्द्रको निर्माण ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,	९० लाख	पालिका	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साभेदार सरकारी तथा गैह्रसरकारी निकायहरु	५ वर्ष
		हरेक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा भूकम्पीय दृष्टिकोण बाट सुरक्षित गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,				
		भूकम्प प्रतिरोधी निर्माणका लागि दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने (डकर्मी तथा सिकर्मी तालिम ४ वटा)	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,	२ लाख			
		सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरुको भूकम्प प्रतिरोधी क्षमताको लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी, आवश्यकता अनुसार सवलीकरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,	१ लाख			
२	तटबन्धन र डियाम निर्माण वृक्षारोपण गर्ने	तटबन्धन र डियाम निर्माण वृक्षारोपण गर्ने	पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		२ वर्ष
३		विद्यालय वरिपरी माटो पटानी नदीको छेउमा वृक्षारोपण उच्च धारा निर्माण गर्न	पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		१ वर्ष
४		विद्यालय सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने तटबन्ध निर्माण गर्ने अग्लो बाटो निर्माण	पालिका जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समिति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		२ वर्ष
५		व्यवस्थित तटबन्धन हुनुपर्ने, बाढी आउनु भन्दा पहिले पूर्व सूचना प्रणालीमा जोड दिने जनचेतना जगाउने, उचित बसाईको व्यवस्था	पालिका जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समिति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		

प्राथमिकताक्रम	प्रमुख समस्यातथा जोखिम	व्यवस्थापनक्रियाकलाप	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				जम्मा बजेट	आन्तरिक बाह्य (सहयोगी)	
६		विद्यालयमा चारैतिर पक्की पर्खाल बनाउने माटो पटानी गर्ने	पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	३ वर्ष

४.१.४ आपत्कालीन पूर्व तयारी ः

खसडछान्ना गाँउपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्व तयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा अनुसार कार्यान्वयन गरिने छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने विधि जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकता दिइएको छ जसले प्रकोप गत पूर्व तयारीका लागि स्रोत, सामग्री, साधान र ब्यस्थापनमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ जसले भोलि विपद् परिहालेमा तत्काल प्रतिकार्यका गतिविधिहरू संचालनका लागि प्रभावकारी कार्य गर्दछ र विपद्को प्रभावलाई कम गर्न सहयोग मिल्ने छ ।

तालिका ३४: जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावितअवस्था	व्यवस्थापनक्रियाकलाप	अनुमानित बजेट	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	प्रभावितहरूका लागि तत्कालीनआधार भूतआवश्यकता परिपूर्तिको समस्या	गाँउपालिका र वडा स्तरमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, परिचालन नीतिको तर्जुमा र आवश्यकता अनुसार कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन	५ लाख	स्था.वि.तथ । ज.उ समिती / वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	संघीय तथाप्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरू	१ वर्ष (वार्षिक नियमीत)

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनकारि या कलाप	अनुमानित बजेट	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
२	विपद् प्रतिकार्यका लागि दक्ष जनशक्तिको अभाव	सुरक्षानिकायका प्रतिकार्य कर्ता बाहेक समुदाय स्तरमा पनि निम्नानुसार संख्यामा दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने : १) पालिकाका सबै वडाको प्रतिनिधित्व (प्रति वडा १२ जना) हुने गरी कम्तीमा १०८ जना सामुदायीक खोज तथा उद्धार कर्ता, १०८ जना प्रथमिक उपचार, क्षती तथा आवश्यकताको लेखाजोखा १०८ र अन्य आपत्कालीन सरसफाई तथा स्वच्छता १०८, खानेपानी व्यवस्थापन १०८ स्वास्थ्य र संरक्षण सम्बन्धि स्वयंसेवक १०८ समूह तयार गर्ने ।	५ लाख	स्था.वि.तथ । ज.उ समिती/ पालिका	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अन्य सरोकारवाला निकाय र पालिकाको सामाजिक विकास र स्वास्थ्य शाखा	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरू	२ वर्ष भित्र
३	विपद् प्रतिकार्य सामाग्री व्यवस्थापन तथा राहत भण्डारण नहुनु	गाँउपालिका तह र सबै वडामा विपद् प्रतिकार्य सामाग्री राख्ने र राहत व्यवस्थापनका लागि पालिकाको उपयुक्त स्थान पहिचान गरी सामाग्री सहित गोदाम घरको व्यवस्थापन गर्ने । रणनैतिक स्थानहरूमा आवश्यकताका आधारमा औषधिहरू तथा प्रजनन स्वास्थ्य सामाग्रीको भण्डारण	१ लाख	स्था.वि.तथ । ज.उ समिती/ पालिका	सुरक्षा निकाय र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरू	१ वर्ष भित्र
४	राहतको आवश्यकता	राहत व्यवस्थापनलाई प्रवाहकारी बनाउने । २) कम्तीमा ५० परिवारका लागि आवश्यक खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री, अस्थायी आवास सामाग्री, स्वच्छता तथा सरसफाई सामाग्री, खानेपानी व्यवस्थापन सामाग्री, स्वास्थ्य र संरक्षणका सामाग्रीहरूको भण्डारण	५ लाख	स्था.वि.तथ । जलवायू उत्थानशि ल समिती	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरू	१ वर्ष भित्र
४)	आवासमा क्षेती	आपत्कालिन आवास सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने	२ लाख	स्था.वि.तथ । जलवायू उत्थानशि ल समिती	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरू	२ वर्ष
५)	समन्वयमा समस्या	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवाला		स्था.वि.तथ । जलवायू	गाँउपालिका विपद्	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	नियमित

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनक्रियाकलाप	अनुमानित बजेट	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
		निकाय संग समन्वयका संयन्त्र निर्माण गर्ने		उत्थानशिल समिती	व्यवस्थापन समिति		
६)	क्षमता विश्लेषण समस्या	पालिका क्षेत्रभित्र कार्यरत निजी क्षेत्र, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योगी व्यापारीको लागत संकलन गर्ने ।	२ लाख	स्था.वि.उ. स,	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति	मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु	१ वर्ष भित्र
७	आपत्कालीन आश्रयस्थलको समस्या	पालिकामा भएको सामुदायिक भवन, खुल्ला चौर, अग्लो स्थान, धर्मशाला, मठ मन्दिरहरुको क्षमता विश्लेषण गरी आपत्कालीन आश्रयस्थलको रुपमा विकास प्रचार प्रसार र व्यवस्थापन गर्ने	३ लाख	स्था.वि.उ. स, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकायहरु, सामाजिक अगुवाहरु	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्र माध्यरत निकायहरु	२ वर्ष भित्र

४.२ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ४५ दिन सम्म)

खसडछान्ना गाँउपालिका भित्र कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावितहरुको उद्धार, स्वास्थ्य सुरक्षा, जीवन रक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नुपर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ । यस योजनामा विशेष गरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खबर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नुपर्ने कार्य प्रक्रियालाई जोड दिएको छ । निम्नकार्यहरु विपद् प्रतिकार्यको आधारभूत कार्यहरु भएकोले यसैको आधारमा खसडछान्ना गाँउपालिकाले पूर्व तयारीका कार्यहरुलाई बढाउने छ । यस प्रक्रिया नेपाल सरकारको विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा अनुसार संचालन गरिने छ ।

तालिका ३५: जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घाइते, मृत्यु, सर्पक विच्छेद, भौतिक तथा आर्थिक क्षती, तहस नहस, हतास, त्रासको अवस्था हुन्छ ।	आफु, समुदाय सुरक्षित भए नभएको एकित गर्ने । समुदाय था स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति र सुरक्षा निकायमा मा खबर गर्ने ।	व्यक्तितथा समुदाय, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय सुरक्षा निकाय	पालिकामा विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	० देखि १ घण्टा भित्र

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
२	घाइते, मृत्यु, सर्पक विच्छेद, भौतिक तथा आर्थिक क्षतीको अवस्था हुन्छ ।	प्रारम्भिकदृढ लेखा जोखा गर्ने र सुचना प्रवाह गर्ने, खोज तथा उद्धार तथा प्राथमिक उपचार गर्ने	समुदाय तथा उद्धार कर्ता र प्राथमिक उपचारक	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय सुरक्षा निकाय, रेडक्रसका निकायहरु	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	० देखि २ घण्टा भित्र
३	घरवार विहिन तथा पारिवारिक सर्पक विच्छेद	अस्थायी आवासको व्यवस्थापन गर्ने, प्रभावितहरुलाई सुरक्षित स्थानमा सार्ने ।	स्था.वि तथा ज उ स, पालिका	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिती, नेपाल रेडक्रस, सुरक्षा निकाय	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	०-७ घण्टा भित्र
४	मृत शरिरहरु शवको अवस्था ।	मृतको पहिचान र परिवारलाई हस्तान्तरण	स्था.वि तथा ज उ स, प्रहरीर पालिकाका तालिम प्राप्त कर्मचारी परिचालन	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य शाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	०-२४ घण्टा भित्र (अवस्था र आवश्यकता अनुसार)
५	तत्कालिन आहरको समस्या	तयारी खानेकुराहरुको वितरण	स्था.वि तथा ज उ स, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिती	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	०-२४ घण्टा भित्र ।
६	मनोवैज्ञानिक असर	मनोसामाजिक सहयोग गर्ने (सबै वडामा मानोसामाजिक विमर्शकर्ता उत्पादन गर्ने)	मनोविमर्श कर्ता परिचालन	महिला तथा बालबालिका शाखा		०-२४ घण्टा भित्र आवश्यकताअनुसार ।
७	भौतिक तथा आर्थिक क्षतीको अवस्था हुन्छ ।	क्षेत्रको थप विवरण संकलन गर्ने र राहत वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने	स्था.वि तथा ज उ स, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति,	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२४ देखि ३ दिन भित्र ।
८	क्षेत्रको यथार्थ विवरण थाहा नहुन	क्षेत्रको यथार्थ विवरण संकलन गर्ने प्रभावितहरुको दर्ता तथा लाभान्वित कार्डको वितरण ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	४८ देखि ७ दिन भित्र ।
९	भौतिक संरचानहरुको क्षतीको अवस्था	भौतिक पुर्वाधारको लगत संकलन गर्ने भौतिक क्षेत्रको वर्गीकरण मापदण्ड बनाउने ।	पालिका	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	४८ देखि १५ दिन भित्र ।

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१०	आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्तिमा समस्या अभाव	प्रभावितको अवस्था हेरी अस्थायी आवासमा स्थान्तरण राहत वितरण कार्य (अस्थायी आवास सामग्री, शर्त सहित तथा शर्त रहित नगद वितरण, खानेपानीको व्यवस्थापन, सरसफाई स्वच्छताको व्यवस्था, स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्था, संरक्षणको सामग्री तथा व्यवस्थापन)	पालिका	गाँउपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षानिकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	४८ देखि १ महिना भित्र (विपद्को प्रभाव र आवश्यकताको आधरमा ३ महिनासम्म)

४.३ विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्तगत पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माणका क्रियाकलापहरु (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनःस्थापना गर्न, क्षति ग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मरत—सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्न सक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्न बमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

तालिका ३६: जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकताक्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घरहरु निर्माणमा समस्या	विपद्को समयमा घर पुर्ण क्षेत्री भएको र आफै घर निर्माण गर्न नसक्नेहरुको लागि घर पुनःनिर्माणमा सहयोग गर्ने ।	पालिका	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, भवन निर्माण कार्यालय	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	१ वर्ष भित्र
२	भौतिक क्षेती पुर्वाधारमा	विपद् प्रभावितहरुको सहभागीतामा कामका लागि नगद/श्रमदान मार्फत विपदले विगारेका ग्रामीण सडक, सिचाई कुलो, कल्भर्ट, विद्युत, पुल, आवासिय घर, विद्यालय सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु आदि मर्मत गर्ने ।	पालिका, स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिती	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरोकारवाला सबै	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२ वर्ष भित्र

प्राथमिकताक्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
३)	प्रभावितको स्वास्थ्य समस्या दिनप्रतिदिन बढदैजानु ।	विपद् प्रभावितहरुको स्वास्थ्य परिक्षणका लागि घुम्ती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने ।	स्थावि तथा जउ समिती /, स्वास्थ्य शाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, पेशागत स्वास्थ्य संस्था	मानविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	समय समयमा आवश्यकताअनुसार
४)	जिविकोपार्जनमा समस्या		कृषि तथा व्यवसाय शाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरोकारवाला सबै	मानविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२ वर्ष आवश्यकताअनुसार
५)	संकटासन्न अवस्थामा वृद्धि	विपद् जोखिम न्यूनिकरणका उपायहरुमा संचालन	स्था.वि. तथा जउ समिती सामाजिक सेवाशाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरोकार वाला सबै	मानविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२ वर्ष आवश्यकता अनुसार

४.४ गाँउपालिका भित्र रहेका वडाअनुसार योजनाको विवरण

क्र स	वडा न १	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१		बाढी	तटबन्ध गर्ने तारजाली बृक्षारोपण गर्ने	खाती गाँउ गोठखोला मुसुराडी डाँडागाँउ गडिगाँउको तलमाथिको भाग	२ करोड
२		पहिरो	तटबन्ध गरि बृक्षारोपण गर्ने	खातीगाँउ ,मायापाटा गडिगाँउ खान डाँडागाँउ	२ करोड
३		हावाहुरी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	प्रत्येक टोल टोलमा	१लाख
४		जनावर आतंक	बृक्षारोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी वनाउन	मुंगरा,थिरकाँडा,तुना,मायापाटा,धौलापड ,सरानी	१ करोड ३०लाख
५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यक्ष तालिम संचालन	साविक १,२,३ टोल	१ लाख
६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा वनाउन पहल गर्ने प्रत्येक स्कुलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	५० लाख
७		कृषीबालिमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख
८		चट्याड	जनचेतना जगाउने अर्थिड तार जडान	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	विद्यालयहरुमा	१लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख

क्र स	वडा न २	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१		पहिरो	तटबन्ध गर्ने तारजाली लगाउने	जिम्कोट पहिरा	२५ लाख
				देहली माडी खोला	२०लाख
				लामातोला मा.वि को पुरानो ठाँउ	३० लाख
				रुवानी गाँउ	१० लाख
				रातामेला	२० लाख
				बागापाटा	२० लाख
३		हावाहुरी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	प्रत्येक टोल टोलमा	२ लाख
४		जनावर आतंक	बृक्षारोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी वनाउन	जिम्कोट, तोली ,रुवानी गाँउ, वागापाटा,देहली ,ऐचली , निम	२० लाख
५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने तालिम संचालन	वडाभरि	१ लाख

६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा बनाउन पहल गर्ने प्रत्येक स्कुलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	१० लाख
७		कृषीवालिमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१ लाख
८		चट्याड	जनचेतना जगाउने	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	गडराय	२लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख
११		महामारी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	वडाभरि स्वयंसेविका परिचालन गर्ने	५० हजार

क्र स	वडा न ३	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित बजेट
१		पहिरो	तटबन्ध गर्ने तारजाली लगाउने मेसिनरी वाल	सिल्कावाडा वामिलि, भलाघाट	४५ लाख
				सुनारगाँउ ,तेडीमाडु , भाग्यदय	८०लाख
				नुवाकोट,धौलीगाड	७६ लाख
				छडा ,भगाडी गाड,गहिरीखोला	८७ लाख
				लाम्तडा , चौका बगर	७१ लाख
				जजुरला थानाकोट डाडा	६४ लाख
				घट्टेवगर ,	३६ लाख
३		हावाहुरी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	प्रत्येक टोल टोलमा	२ लाख
४		जनावर आतंक	बृक्षरोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी बनाउन	वडाभरि	२० लाख
५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने तालिम संचालन	वडाभरि	१ लाख
६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा बनाउन पहल गर्ने प्रत्येक स्कुलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	१० लाख
७		कृषीवालिमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१ लाख
८		चट्याड	जनचेतना जगाउने	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	विद्यालयहरुमा	१२लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१६ लाख
११		महामारी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	वडाभरि स्वयंसेविका परिचालन गर्ने	१० हजार

क्र स	वडा न ४	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित बजेट
१		पहिरो	तटबन्ध गर्ने ग्याविन जाली भर्ने	छेलेवगर घाँटखोला नाडीखोला चौका भुलवाडा	५ करोड

				नाडीखोला भुलवाडा , चौका देखि खत्रीवाडा ,नेटाकाटिया, पनेरीखोला , भाल्याखोला, बाटुलेवगर	
२		बाढी	तटबन्ध गर्ने मेसीनरी वाल	स्वाडी ,पसलवगर , घाँटखोला , बाँसकाटिया ,छेलेवगर	८० लाख
३		हावाहुरी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	प्रत्यक टोल टोलमा	१लाख
४		जनावर आतंक	बृक्षरोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी बनाउन	वडाभरि	१३ लाख
५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यक्रम तालिम संचालन	वन क्षेत्र वडाभरि	१ लाख
६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा बनाउन पहल गर्ने प्रत्येक स्कूलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	५० लाख
७		कृषीवालिमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	वडाभरिका कीसानलाई	१० लाख
८		चट्याड	जनचेतना जगाउने	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	वडाका विद्यालयहरुमा	२लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख

क्र स	वडा न ५	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित बजेट
१		बाढी	तटबन्ध गर्ने	वगर देखि वडाकार्यालय सम्म	१ करोड
				मतुवा जाने रोड- धामीखोला	५० लाख
				बुगौतोला बगर	३० लाख
				खारखोला	५० लाख
				छान्ना बस्ती मन्दिर-नानीगाड सम्म	५० लाख
				सुतारी गाँउ - पाडा सम्म	३० लाख
				खोलाखेत- पिठातोला सम्म	२० लाख
				कालापानी- खोचा	५० लाख
२		पहिरो	तटबन्ध गरि बृक्षरोपण गर्ने	छान्नाबस्ती रोडको पहिरो	६० लाख
				बुगौतोला	५० लाख
				विष्ट टोल सुतरिगाँउ	५० लाख
				मतुवा गताडी ५,६,७	६० लाख
				ग्वालेकोट	३० लाख
३		हावाहुरी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	प्रत्यक टोल टोलमा	२ लाख
४		जनावर आतंक	बृक्षरोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी बनाउन	प्रत्यक टोल टोलमा	५१ लाख

५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यध तालिम संचालन	साविक १,२,३ टोल	१ लाख
६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा वनाउन पहल गर्ने प्रत्येक स्कुलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	५० लाख
७		कृषीवालमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख
८		चट्याड	जनचेतना जगाउने	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	छान्नाबस्ती, कालुखेती मतुवा पिठाखोला	२लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख

क्र स	वडा न ६	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१		बाढी	तडबन्ध गर्ने	घट्टेखेत	७० लाख
				खडीखेत	५० लाख
				धामीखोला	४० लाख
				साविकको वडा नं १ देखि ९ सम्म	८० लाख
२		पहिरो	तटबन्ध गरि वृक्षरोपण गर्ने	राजकोट	२० लाख
				भट्टीउन	४० लाख
				मछेनीपातल	३० लाख
				मल्लो पुजारीगाँउ	२० लाख
				तिउदे	१५ लाख
३		हावाहुरी	जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने	प्रत्येक टोल टोलमा	३ लाख
४		जनावर आतंक	वृक्षरोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी वनाउन	वयाना , वडाकोटी गाँउ, मल्लो पुजारी गाँउ , भट्टीउन तिउदे, मल्लो पुजारी टोल	३५ लाख
५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यध तालिम संचालन	साविक १,२,३ टोल	१ लाख
६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा वनाउन पहल गर्ने प्रत्येक स्कुलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	५० लाख
७		कृषीवालमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	साविकको वडा नं १ देखि ९ सम्म	१० लाख

८		चट्याड	जनचेतना जगाउने	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	वडाका विद्यालयहरुमा	२लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख

क्र स	वडा न ७	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित बजेट
१		बाढी	तटबन्ध गर्ने	गौडेल	३५ लाख
				समैचीखोला	४५लाख
				राम मन्दिर	३० लाख
				वडा कार्यालय	४० लाख
				मुग्रा गडराय	३० लाख
				सैनीखोला	३५ लाख
				लामागडा खोला	४० लाख
				३	
४		जनावर आतंक	बृक्षरोपण, तारवार लगाउने पानीपोखरी बनाउने	प्रत्येक टोल टोलमा	५१ लाख
५		आगलागि	जनचेतनामुलक कार्यक्ष तालिम संचालन	वडाभरि	१ लाख
६		भुकम्प	सुरक्षित घर टहरा बनाउने पहल गर्ने प्रत्येक स्कुलमा कार्यक्रम गर्ने	सबै वडाभरि	५० लाख
७		कृषीवालिमा लाग्ने रोग किरा	औषधी स्प्रेको व्यवस्थागर्ने, कृषि प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख
८		चट्याड	जनचेतना जगाउने	वडाभरि	२ लाख
९		सडक दुर्घटना	ट्राफिक नियमको तालिम दिन	गडराय	२लाख
१०		पशुमा लाग्ने रोग	औषधी वितरण प्राविधिक खटाउने	वडाभरि	१० लाख

खण्ड —५ ः स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको समायोजन, कार्यान्वयन तथा अनूगमन ।

५.१ योजना प्रक्रियामा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्ययोजनाको समायोजन

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई स्थानिय सरकारका विकास र विषयगत योजनाका साथै स्थानिय सेवा प्रदान गर्ने नीजि तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा स्तरमा वडाका प्रतिनिधिहरु संग, गाँउपालिकामा रहेका बहु सरोकार वालाहरु संँग र गाँउपालिका संँग छलफल गरियो । हरेक वडामा गठन भएका वडास्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिति र गाउँपालिकास्तरमा

बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, सामाजिक संस्थाहरु, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहहरु स)ंग विस्तृत छलफलद्वारा तयार यस योजनालाई गाँउसभामा अनुमोदन एवं पारित गरिनेछ ।

स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कम प्राथमिकताहरुलाई वडास्तर बाटै स्थानिय विकास योजनामा समायोजन गरी गाँउसभामा निर्णय गरी कार्यान्वयन हुनेछन् । यसरी नै गाँउपालिका भित्र काम गर्ने विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरुमा यस गाँउपालिकाका समुह र वडाबाट विषयगत कार्यालयहरुको योजनामा पहिचान भएका स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका कार्यलाई समावेश गरि गाँउसभामा पेश गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । यसरी नै यस गाँउपालिकामा तयार हुदै गएको आवधिक योजनामा यस स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजन गरिनेछ । केन्द्रिय स्तरमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फत राष्ट्रिय विकास योजनामा समायोजन गरिनेछ ।

५.२ स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको कार्यान्वयन

योजनाको कार्यान्वयनको नेतृत्वमा गाँउपालिका रहनेछ । यस योजनाको सफल कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भुमिकाका लागि गाँउपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति गठन गरी क्रियाशिल रहनेछ । स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको कार्यविधि तयार गरि गाँउसभाले कार्यान्वयनका नीतिगत निर्णय गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना अन्तरगतका कार्यहरुलाई समुदायमा स्थापित भई क्रियाशिल रहेका विद्यमान समुह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधारका सम्बन्धि कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरूप गाँउपालिका कार्यालयका प्राविधिकहरुबाट विस्तृत लागत अनुमान गर्न सहयोग लिईनेछ । स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनका लागि स्थानिय सहजकर्ताहरुको परिचालन गरिनेछ । यी सहजकर्ताहरुले सामाजिक परिचालनका कार्यहरु र कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहजीकरणका कार्यहरु गर्नेछ । यस्ता सहजकर्ता परिचालन गर्ने संस्थाहरुको क्षमता विकास सहित आवश्यक नियमित र थप सहयोग जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि विशिष्ट अनुभव भएका राष्ट्रिय संस्थाहरुबाट हुनेछ । आवश्यकता अनुसार उर्जा तथा वातावरण शाखाबाट नियमित थप सहयोग तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध हुनेछ । यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्रमहरुका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नकालागि गाँउपालिकाले पहल गर्नेछ । विस्तृत कार्यान्वयन योजना अनुसार सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन हुनु पूर्व कार्यान्वयनका लागि आवश्यक विस्तृत बजेट तयारी उपभोक्ता समिति, समुह र क्लबहरुसँग सहमति एवं समझौता गरि कार्यान्वयन हुनेछ । उक्त कार्यान्वयन गर्ने समितिहरुले कार्यक्रम कार्यान्वयन पूर्व सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग समक्ष विस्तृत योजना तथा बजेट विवरण प्रस्तुत गरिने छ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा आय व्ययको विवरण तथा सम्बन्धित अभिलेखहरु पारदर्शिरूपमा राखिनेछ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग

तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरूको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ । साथै गाँउपालिका, सम्बन्धित समूहले स्वअनुगमन मुल्यांकन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरूसंग संयुक्तरूपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिनेछ ।

५.३ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रगति र मुल्याङ्कन

गाँउपालिका तहमा योजना कार्यान्वयनका प्रगति र परिणाम सम्बन्धि प्राप्त सूचना तथा प्रमाणहरूको संकलन र मुल्याङ्कन गर्न गाँउपालिकामा रहेका वहु सरोकारवाला अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिलाई नै परिचालन गरीनेछ । यसरी नै अनुकूलन कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा भएको प्रगतिहरूको समिक्षा नियमित रूपमा गरिनेछ । यसकालागि वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी र समिक्षा गोष्ठी सबै सरोकारवालाहरूको सहभागितामा संचालन गरिनेछ । यसरी नै समितिबाट कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न स्थलगत अनुगमन समेत गरिनेछ । समिक्षा गोष्ठी एवं स्थलगत अनुगमनबाट स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनमा प्राप्त भएका प्रतिफल मुल्याङ्कन गरि सिकाईहरूको आदान प्रदान हुनेछ । यसरी नै समय समयमा जिल्लास्तरमा रहेका संयन्त्रहरूबाट पनि संयुक्त अनुगमन भई प्राविधिक स्तरको पृष्ठपोषण गाँउपालिकालाई प्राप्त हुनेछ । यसका अतिरिक्त अनुकूलन योजना कार्यान्वयन र अनुगमनबाट आएका नतिजा, प्रगति र उपलब्धी जिल्ला र गाँउपालिकामा हुने विभिन्न फोरमहरूमा प्रस्तुत गरि पृष्ठपोषण लिई यस स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

समुदाय तहमा सहभागितात्मक स्वअनुगमन पद्धतिलाई प्राथमिकता दिईनेछ । यसका लागि उपभोक्ता समूह तथा समितिहरूले कार्यक्रमको शुरुवातमा र सपन्न भए पश्चात सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिनेछ । यसरी नै स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयारीको क्रममा तयार गरिएका विभिन्न विधिहरूबाट विश्लेषण गरि तुलनात्मक रूपमा विश्लेषण गरिनेछ । यसरी सहभागितामूलक विपद् तथा जलवायु संम्बेदनशिल सम्मन्नता स्तरीकरण विधिबाट पुन वडास्तरमा घरधुरीहरूको लेखाजोखा गरि तुलानात्मक अध्ययन गरिनेछ । यसबाट समुदाय स्वंयले संकटासन्नताको अवस्था विश्लेषण गर्न सक्नेछन् । यस कार्य स्थानिय सहजकर्ताको सहयोग र सहजीकरणमा हुनेछ ।

अनुगमनका तह	किन ?	कसले ?	कहिले ?	कसरी ?
समुदाय र वडा (क्रियाकलाप तहमा)	स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न तथा	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति, समन्वय समिति ।	हरेक कार्यक्रम संचालन पूर्व, संचालनको क्रममा र	सार्वजनिक सुनुवाई, स्वअनुगमन तथा मुल्याङ्कन, सार्वजनिक ठाँउमा सुचना टाँस गरेर सार्वजनिक लेखा

	पारदर्शिता र अपनत्व कायम गर्न ।		सम्पन्न भएको १ महिना भित्र	परीक्षण,
गाउँपालिकाको (प्रक्रिया र प्रगति तहमा)	कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न, योजना र प्रगतीका लेखाजोखा गर्न, कार्यक्रमको प्रभावकारीता वृद्धि गर्दै समयमै कार्य सम्पन्न गर्न ।	गाउँपालिका स्तरीय अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति, विपद् व्यवस्थापन समिति ।	अर्धवार्षिक	समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक तथा गोष्ठी ।
			नियमित	फोटो तथा घटनाहरूको अध्ययन, फिल्ड अनुगमन ।
			वार्षिक	वार्षिक प्रगती प्रतिवेदन ।
जिल्ला (नतिजा तथा उपलब्धीहरू तहमा)	स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका उपलब्धीहरू र नतिजाहरू सुनिश्चित गर्न, राम्रा अभ्यासहरूको अनुशरण, थप विस्तार तथा मूलप्रवाहीकरण गर्न ।	जिल्ला समन्वय समिति तथा सहयोगी संस्थाहरू, जिल्ला स्तरीय अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति र सरोकारवालाहरू ।	अर्धवार्षिक	समिक्षा तथा सेयरिङ्ग गोष्ठी तथा बैठक, अनुगमन ।
			वार्षिक	प्रगति प्रतिवेदन, समिक्षा, सहभागिता मूलक सङ्कटासन्नता विश्लेषण, प्रकाशन ।

खण्ड —६ वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना

६.१ पृष्ठभूमि

आर्थिक विकास र वातावरण संरक्षण बीचको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध बाटै दिगो विकास हुने कुरालाई ध्यानमा राख्दै वातावरणीय हासबाट मानव जाति, जीवजन्तु, वनस्पति, प्रकृति तथा भौतिक वस्तु माथि हुन सक्ने प्रतिकूल प्रभावलाई यथाशक्य कम गरी स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण कायम गर्न र प्राकृतिक स्रोतको समुचित उपयोग र व्यवस्थापनबाट वातावरण संरक्षण गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले, “वातावरण” भन्नाले प्राकृतिक, सांस्कृतिक र सामाजिक प्रणालीहरू, आर्थिक तथा मानविय क्रियाकलापहरू र यिनका अवयवहरू तथा ती अवयवहरूको बीचको अन्तरक्रिया तथा अन्तर सम्बन्ध सम्झनु पर्छ । नेपालमा वि.स. २०५२ सालमा जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालयको स्थापना तथा वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ जारी भएपछि वातावरणमा उल्लेखनीय प्रभाव पार्ने खालका विकास आयोजना कार्यान्वयन गर्नु अगाडी वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गर्ने व्यवस्था भएको हो । सोही बमोजिम विकास निर्माण तथा सानासाना योजना जसले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष वातावरणमा नकारात्मक असर गर्दछ भने त्यसका लागि समयमा नै व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले यस विपद् तथा जलावायु उत्थानशील योजनमा यसको प्रावधान राखी कार्यान्वयनमा ल्याईएको हो ।

“प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण” भन्नाले कुनै प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा सो प्रस्तावले वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभाव पार्ने वा नपार्ने, त्यस्तो प्रभावलाई कुनै उपायद्वारा हटाउन वा कम गर्न सकिने वा नसकिने सम्बन्धमा यकीन गर्न तयार गरिने विश्लेषणात्मक अध्ययन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्झनु पर्छ ।

“वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन” भन्नाले कुनै प्रस्तावको कार्यान्वयन गर्दा सो प्रस्तावले वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभाव पार्ने वा नपार्ने, त्यस्तो प्रभावलाई कुनै उपायद्वारा हटाउन वा कम गर्न सकिने वा नसकिने सम्बन्धमा यकीन गर्न तयार गरिने विस्तृत अध्ययन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्झनु पर्छ ।

६.२ उद्देश्य

विपद् तथा जलावायु उत्थानशील योजनमा समावेश गरिएका क्रियाकलापहरूलाई वातावरणमैत्री बनाउने उद्देश्यले प्रावधान राखिएको हो । साथै तपसिल बमोजिमका अन्य उद्देश्यहरू रहेका छन्:

वातावरण तथा यसको महत्व बारे सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलावायु परिवर्तन अनुकूलनबाट भौतिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरणमा पर्ने सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावको पहिचान गरी त्यस्ता प्रभावहरूको निराकरण तथा न्यूनीकरण योजना तयार गर्ने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलावायु परिवर्तन अनुकूलन क्रियाकलाप कार्यान्वयन तथा कार्यान्वयनको क्रममा अनुगमन परीक्षण गर्ने ।

वातावरणमैत्री विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा मद्दत पुर्याउने ।

६.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन

समुदाय स्तरीय स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयारी तथा कार्यान्वयन गर्दा वातावरणीय प्रभावमा पर्न सक्ने नकारात्मक असरहरूलाई आत्मसाथ गरि न्यूनीकरणका उपायहरूको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिनेछ । उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभाव पार्ने वा नपार्ने, त्यस्तो प्रभावलाई कुनै उपायद्वारा हटाउन वा कम गर्न सकिने वा नसकिने सम्बन्धमा यकीन गर्न क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्नु अगावै विस्तृत अध्ययन गरिनेछ । स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनामा समावेश भएका कुनै पनि क्रियाकलाप कार्यान्वयन गर्नु पूर्व नै यसले पार्ने भौतिक, जैविक, समाजिक, आर्थिक र साँस्कृतिक लगायतका समग्र वातावरणीय प्रभावको अध्ययन गर्ने र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको अवस्थामा सकारात्मक वातावरणीय प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने र नकारात्मक वातावरणीय न्यूनीकरण तथा निराकरण गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने, यसको अनुगमन र वातावरणीय परीक्षण समेतको सुनिश्चितता गर्ने गरिनेछ ।

६.४ फिल्ड अवलोकन तथा वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनामा भएका क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्नु अगावै फिल्ड अवलोकन तथा समुदायसंगको छलफलबाट आएका विषय बस्तुहरूलाई समेटि विस्तृत वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । त्यसकाल लागि फिल्ड अवलोकन — वातावरणीय विश्लेषण अनुसूची फारमहरू प्रयोग गरिनेछ ।

खण्ड ७ अनुसूचीहरू

अनुसूची १ विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिका सदस्यहरूको नामावली

क्र।सं।	नाम थर	पद	वि .व्य.स. पद	आवद्ध कार्यालय /संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	उत्तम बहादुर रोकाया	संयोजक	संयोजक	-गाँउपालिका अध्यक्ष	9868410738
२	विष्णु कुमार थापा	सदस्य	सदस्य	-उपाध्यक्ष	9863304670
३	देविभक्त जोशी	सदस्य	सदस्य	१ नं. वडा अध्यक्ष	9848952467
४	ज्योती प्रकाश बोगटी	सदस्य	सदस्य	२ नं. वडा अध्यक्ष	9865575711
५	गौरी कुमारी अधिकारी	सदस्य	सदस्य	३ नं. वडा अध्यक्ष	9848611474
६	ईश्वर बहादुर रोकाया	सदस्य	सदस्य	४ नं. वडा अध्यक्ष	9864771067
७	राम बहादुर सिंह	सदस्य	सदस्य	५ नं. वडा अध्यक्ष	9841505044
८	तेज बहादुर खड्का	सदस्य	सदस्य	६ नं. वडा अध्यक्ष	9864708551
९	रमानन्द जोशी	सदस्य	सदस्य	७ नं. वडा अध्यक्ष	9848670586
१०	रेडक्रस प्रतिनिधी	सदस्य	सदस्य		
११	छान्ना प्रहरी चौकी ईन्चार्ज	सदस्य	सदस्य		
१२	बीर बहादुर नेपाली	सदस्य सचिव	सदस्य सचिव		9761811726
१३	महेश कुमार खत्री	सदस्य	सदस्य		9844143090

गाँउपालिका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र सोको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु

विपद् पूर्व	विपद्को समय	विपद् पश्चात्
<p>पालिका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने,</p> <p>बडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र कार्यदलहरुलाई सहयोग पुऱ्याउने,</p> <p>समुदायमा आधारित विपद् तथा जलवायु उत्थानशील सम्बन्धी प्रशिक्षण लिने वा दिने व्यवस्था मिलाउने,</p> <p>विपद् व्यवस्थापनका लागि गाउँस्तरीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कोषको स्थापना र सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने,</p> <p>विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको लागि वार्षिक बजेट छुट्याउन पहल गर्ने,</p> <p>सबै सरोकारवालाको सहभागितामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनमा गर्ने</p> <p>समुदाय स्तरको प्रकोप तथा जलवायुजन्य जोखिम नक्सा बनाउने,</p> <p>विकास निर्माणका योजनामा विपद् व्यवस्थापन, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन र जोखिम न्यूनीकरणका अवधारणालाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने, गराउने तथा त्यससँग सम्बद्ध कार्य गर्ने</p> <p>विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी जनचेतन तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्य गर्ने, गराउने ।</p>	<p>विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्यको सहयोग गर्ने,</p> <p>कार्यदललाई आवश्यक सहयोग गर्ने</p> <p>स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति सँग आवश्यक समन्वय गर्ने</p> <p>तथ्यांक संकलनमा सहयोग गर्ने</p>	<p>आपत्कालीन कार्ययोजना, पुनःस्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने,</p> <p>विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट विस्थापित समुदायलाई पुनःस्थापन गर्न स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिलाई सघाउनु,</p>

अनुसुची २ योजना तर्जुमा समन्वय समितिका सदस्यहरुको नामावली

क्र.सं.	नाम थर	पद	वि .स.यो त. पद	आवद्ध कार्यालय/संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	उत्तम बहादुर रोकाया	संयोजक	संयोजक	-गाँउपालिका अध्यक्ष	9868410738
२	विष्णु कुमार थापा	सदस्य	सदस्य	-उपाध्यक्ष	9863304670
३	देविभक्त जोशी	सदस्य	सदस्य	१ नं. बडा अध्यक्ष	9848952467

४	ज्योती प्रकाश बोगटी	सदस्य	सदस्य	२ नं. वडा अध्यक्ष	9865575711
५	गौरी कुमारी अधिकारी	सदस्य	सदस्य	३ नं. वडा अध्यक्ष	9848611474
६	ईश्वर बहादुर रोकाया	सदस्य	सदस्य	४ नं. वडा अध्यक्ष	9864771067
७	राम बहादुर सिंह	सदस्य	सदस्य	५ नं. वडा अध्यक्ष	9841505044
८	तेज बहादुर खड्का	सदस्य	सदस्य	६ नं. वडा अध्यक्ष	9864708551
९	रमानन्द जोशी	सदस्य	सदस्य	७ नं. वडा अध्यक्ष	9848670586
१०	रेडक्रस प्रतिनिधी	सदस्य	सदस्य		
११	छान्ना प्रहरी चौकी ईन्चार्ज	सदस्य	सदस्य		
१२	बीर बहादुर नेपाली	सदस्य सचिव	सदस्य सचिव		9761811726

योजना तर्जुमा तथा उपसमितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिमा पेश गर्ने ।

स्थानीय तहको आवधिक वार्षिक, तथा अन्य योजना तर्जुमा गर्दा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाले निर्धारण गरेका क्रियाकलापहरु लाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने ।

विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलका लागि मूल समितिसँग नियमित, सम्पर्क, समन्वय, छलफल गर्ने ।

योजना तर्जुमा प्रक्रियामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति र विषयगत विभाग/शाखा, गाउँपालिका, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय स्तरमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी ज्ञान भएका व्यक्तिहरु सहित अन्य सरोकारवाला निकायसँग नियमित समन्वय गरी सुभाब लिने ।

गाउँपालिका तथा वडास्तरमा सञ्चालन गरिने सहभागितामूलक सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका लागि तथ्याङ्क तथा सूचना सङ्कलन गरी विश्लेषण गर्ने ।

योजना तर्जुमा प्रक्रियाको हरेक चरणमा आर्थिक रूपमा पछाडि परेका, विपद्को जोखिममा रहेका तथा अति प्रभावित समूह, विपन्न वर्गका महिला एवं बालबालिका तथा आर्थिक र सामाजिक रूपमा पिछ्छाडिएका सबै जातजातिका विपन्न वर्गहरू, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसंख्यक, लोपुन्मुख अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल महिला, नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी तोकेका वर्ग एवं समुदायको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।

योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा अन्य समितिहरूसँग समन्वय गर्ने ।

अनुसुची ३ लैंगिक तथा सामाजिक कार्यदलका सदस्यहरूको नामावली.

क.स	नाम	ठेगाना	पद	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					

कार्यदलको स्वरूप र सदस्यहरूको नामावली

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापनको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि निम्नअनुसार कार्यदल गठन गरिएको छ । यस कार्यदलको पदेन सदस्य बाहेक अन्य को कार्यकाल स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७४ ले तोके अनुसार २ वर्षको हुनेछ । स्थानीय अवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी कार्यदलको सङ्ख्याहरू थपघट गर्न सकिनेछ ।

अनुसुची ४ खोज तथा उद्धार कार्यदलका सदस्यहरूको नामावली

क.स	नाम	ठेगाना	पद		कैफियत
१					
२					
३					

४					
५					
६					

अनुसुची ५ प्राथमिक उपचार कार्यदल सदस्यहरुको नामावली

क.स	नाम	ठेगाना	पद	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					

अनुसुची ६ पुर्व चेतावनी प्रणालि कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली

पुर्व सुचना प्रणाली समिति

क.स	नाम	ठेगाना	पद	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					

अनुसूची ७ मुख्य सरोकारवालाहरुको नामावली

क्रासो	कार्यलय संघसस्था	विषय क्षेत्र	कार्य क्षेत्र	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण	कैफियत
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
१०						
११						
१२						
१३						
१४						
१५						
१६						
१७						
१८						
१९						
२०						
२१						

क्रासो	कार्यलय संघसस्था	विषय क्षेत्र	कार्य क्षेत्र	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण	कैफियत
२२						
२३						
२४						
२५						
२६						
२७						
२८						
२९						
३०						
३१						
३२						
३३						
३४						
३५						
३६						
३७						
३८						

अनुसूची ८ विपद् प्रारम्भिक दुरत लेखाजोखा फाराम

प्रारम्भिक दुरत लेखाजोखाको (क्षच्ब्) मुख्य उद्देश्य प्रभावित समुदायको जीवन रक्षा र तत्कालीन क्षति तथा आवश्यकताको पहिचान गरि प्रतिकार्यका लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन एवं विश्लेषण गर्नु हो । यस फाराम अनुसार संकलित सूचनाले विपद्को प्रारम्भिक चरणमा उपयुक्त निर्णय लिने कार्यका लागि आधार तय गर्नुका साथै विस्तृत रूपमा अतिरिक्त लेखाजोखा गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई पहिल्याउने छ ।

यस लेखाजोखा फारामको प्रयोग नेपाल प्रहरी, गाउँपालीका प्रतिनिधि तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा गरिने छ । आवश्यकता तथा उपलब्धताको आधारमा सर्वेक्षणका लागि मोबाईल एप्लीकेसनको प्रयोग गर्न सकिने छ ।

यस फाराममा उल्लेख गरिएका केही सूचनाहरू प्रभावित क्षेत्रको विपद् पूर्वका घटनासँग सम्बन्धित छन् । आपत्कालिन अवस्थामा आवश्यक पर्ने महत्वपूर्ण जानकारी प्राप्त गर्न सकिनेछ । सहजै प्राप्त गर्न सकिने सूचनाहरूका लागि विपद् प्रभावित क्षेत्रका उच्च पदस्थानका पदाधिकारीहरू लाई प्रश्न सोध्ने क्रममा धेरै समय न लिनु नै उपयुक्त हुन्छ ।

१. एउटा वडाको लागि एउटा फाराम भरिने छ ।
२. लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचना दाताहरूसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन नगरी फाराम भरिने छ
३. यदि विवादास्पद सुचनाहरू प्राप्तभएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीले उपयुक्त विचारका आधारमा फाराम भर्ने छ ।
४. ४. प्रभावित मानिसहरूको संख्याको अनुमान गर्नुहोस् । यी संख्याहरू उक्त क्षेत्रमा आवश्यकताको मात्रा पहिचान गर्न पहिलो सुचकहुनुका साथै निर्णय गर्न महत्वपूर्ण हुने छन् तर यी संख्या पूर्णरूपले वास्तविकन हुन सक्छन् ।
५. तल दिइएका विकल्पहरू नभएमा अन्य भन्ने कलमको अगाडी उल्लेख गर्नुहोला ।

प्रारम्भिक दुरत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment, IRA)

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम (Initial Rapid Assessment, IRA)

१. घटना स्थलको जानकारी

प्रदेशको नाम :	जिल्लाको नाम :	गाउँ/पालिकाको नाम :
वडा नम्बर :	सूचना संकलन मिति (गते/महिना/साल) :	

२. घटना स्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय

मृतक	बेपत्ता	घाइते	विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला संख्या :	महिला संख्या :	महिला संख्या :		
पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :		
वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :		
अन्य संख्या :	अन्य संख्या :	अन्य संख्या :		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

विस्थापितहरू हाल बसिरहेको ठाउँ/संरचना	☐ विद्यालय: संख्या ☐ सार्वजनिक भवन संख्या ☐ सडक छेउ संख्या ☐ वनक्षेत्र: संख्या ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) संख्या	
---------------------------------------	---	--

अहिले प्रभावित स्थान सम्म आवत-जावतको अवस्था	☐ ठिक छ ☐ कठिन छ ☐ वन्द छ	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
---	--	-------------------------	---

संचारको अवस्था	☐ अवरुद्धभएको ☐ अवरुद्ध नभएको
विधुत	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
संचितखाद्य सामग्री	☐ क्षतिभएको (घरधुरी संख्या) ☐ क्षतिनभएको (घरधुरी संख्या)
स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमाभएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमानभएको (संख्या.....) तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्या:
संचालनमा भएमा स्वास्थ्य सेवामा अत्यावश्यक प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक औषधी	☐ उपलब्ध छ ☐ उपलब्ध छैन
विद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) प्रभावित विद्यार्थीहरुको संख्या
खानेपानीको आपूर्ती	☐ सुचारु (अवरुद्ध नभएको) (संख्या: ...) ☐ अवरुद्ध भएको (संख्या: ...) प्रभावित घरधुरी संख्या: ...)
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आशिक क्षति (संख्या)
सरकारी कार्यालय / भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आशिक क्षति (संख्या)

कृषिबालीको क्षति	☐ क्षति (अनुमानित क्षेत्रफल (विघा / रोपनी)
पशु क्षति	☐ (अनुमानित संख्या.....)
अन्यक्षति	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आशिकक्षति (संख्या)

फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको संभावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरघुरी संख्या)

विशेष आवश्यकता (Special Requirement) भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (डिगनिटीकिट आवश्यक)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
५ वर्ष सम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा तथा सामग्रीहरु	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यकभएअनुमानित संख्या.....
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरु - (जस्तै शैक्षिकतथा बालमैत्री स्थल (Child friendly space)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
ज्येष्ठ नागरिकहरु का लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
अपांग भएकाहरु का लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
असहाय/विरामीको संख्या	
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य ☐ प्रतिकूल

३. हाल सम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्नेतह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
---	--

राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरूको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्नेतह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्न	☐ आवश्यक पर्ने संख्या ☐ आवश्यक नपर्ने	
आवश्यक पर्ने खाद्यान्न तथा गैर खाद्यान्न सामग्री	☐ टेन्ट संख्या..... ☐ त्रिपाल संख्या..... ☐ म्याट्रिक्स संख्या..... ☐ कम्बल संख्या..... ☐ कपडा संख्या..... ☐ भाडाकुँडा संख्या..... ☐ तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, विस्कट कतिजना)	☐ खाद्यान्न (दाल, चामल, नून, तेल) परिमाण..... कति जना ☐ पिउने पानी..... ☐ अन्य.....
प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गतिविधि (लैङ्गिक हंसा, यौन हिंसा, चोरी, लुटपाट)	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या	
राहतका लागि नगद सहयोग गर्न सकिने अवस्था छ/छैन	☐ छ ☐ छैन	

५. घटनाको सूचना संकलन कार्यमा खटिएकाको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोलि नेताको नाम:	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.						

ρ_i						
μ_i						

६. फारम भर्दा ध्यानदिनुपर्ने कुराहरु

एउटा घटना/वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।

विपद् भएको २४ घण्टा भित्र गाउँपालिका, नेपालप्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रसका प्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीले फारम भर्नुपर्ने छ ।

टोलीले प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी सकेसम्म प्राथमिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ । द्वितीय सूचनाका लागि घटनाका जानकारसंग अन्तरवार्ता लिइ सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ ।

प्राप्त सूचनामा द्विविधा भएमा टोलीले छलफल गरी अवस्थाका आधारमा अनुमानित विवरण फारममा भर्नुपर्ने छ ।

माथि उल्लिखित विकल्प बाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ ।

अनुसूची ९ फिल्ड अवलोकन — वातावरणीय विश्लेषण रुजूसूची

क्रियाकलाप :

क्रियाकलाप : कार्यान्वयन स्थल: (वडा, पालिका, जिल्ला)

मिति :

तयार गर्ने व्यक्ति : (नाम, साभेदार संस्थाको नाम)

क्र. सं.	वातावरणीय तथा सामाजिक प्रभाव क्षेत्र	सम्भावित प्रभाव	समय अवधि (अल्प, मध्य वा दीर्घकालीन) (अल्पकालीन ५ वर्ष, मध्यम १५ वर्ष, दीर्घकालीन २० वर्ष)	परिमाण (सिमित वा विस्तारित)	प्रभावको संभाव्यता (न्यून, मध्यम वा उच्च)	न्यूनीकरण (सम्भव छ, आवश्यक छैन, गर्नु पर्ने)
१.	मानविय					
२.	जैविक विविधता					
३.	हावा र पानी					
४.	पानी/सिमेसार					
५.	पारिस्थितिकीय प्रणाली/क्रियाशीलता					
६.	भौतिक पूर्वाधार					
७.	लैङ्गिक तथा सामाजिक पक्षहरू, आदीवासीको अधिकार					
८.	अन्य अप्रत्यक्ष/कारक प्रभाव (Indirect /Secondary Impacts)					

अनुसूची १० वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना

क्र.सं.	सम्भावित वातावरणीय तथा सामाजिक प्रभाव क्षेत्र	न्यूनीकरणका लागि गरिने ठोस कार्यहरू	न्यूनीकरण कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार व्यक्ति, भूमिका र समय	प्रभावकारी न्यूनीकरण भएको प्रमाणित गर्ने माध्यम	न्यूनीकरण कार्यान्वयन अनुगमनका लागि जिम्मेवार भूमिका र समय	कैफियत

सन्दर्भ सामग्रीहरु

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ प्रारम्भिक नतिजा

खसडछान्ना गाँउपालिका पालिकाको प्रोफाइल

खसडछान्ना गाँउपालिका पालिकाको वेवसाईट

विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) र
नियमावली २०७५

विपद् व्यवस्थापन कोष (संचालन कार्यविधि) २०८१

विपद् जोखिम न्यूनिकरण पोर्टल, गृह मन्त्रालय

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना, २०७४

खसडछान्ना गाँउपालिका गुरु योजना

खसडछान्ना गाँउपालिका दश वर्षे शिक्षा योजना २०८१

सहयोगी साझेदार संस्थाहरु

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानसिल समिति

खप्तडछन्ना गाँउपालिका, बभ्राङ्ग